

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Sabina Pretnar

Apropriacija tehnologije in vsakdan: spletne
prakse urbanih žensk

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Sabina Pretnar

Mentorica: red. prof. Tanja Oblak Črnič

Apropriacija tehnologije in vsakdan: spletne prakse urbanih žensk

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

mami v spomin

*Hvala in poklon očetu, ki ni nikoli nehal verjeti vame in mi je stal ob strani ter me
spodbujal, tudi ko je izgledalo brezupno.*

Hvala Meti za konstruktivne pripombe in zavzeto pomoč.

*Posebna zahvala mojemu Marku ter sinovoma Luki in Samu za potrpljenje in
razumevanje v času pisanja te naloge.*

*Zahvaljujem se tudi svoji mentorici red. prof. dr. Tanji Oblak Črnič za pomoč in prijazne
nasvete pri nastajanju diplomskega dela.*

*Hvala tudi vsem intervjuvancem za vaš čas in pripravljenost, da me spustite v svoje
domove in zasebnost.*

Apropiacija tehnologije in vsakdan: spletne prakse urbanih žensk

Splet je v zadnjih dvajsetih letih postal bolj ali manj samoumeven v naših poklicnih in zasebnih življenjih. Kot medij je internet zelo raznolik in zato omogoča posameznikom, da si ga prisvojijo na popolnoma svoj način. Z diplomskim delom smo želeli raziskati, kako poteka proces apropiacije in domestikacije novih tehnologij v vsakdan urbanih parov. Poleg tega se sprašujemo po spletnih praksah in motivih, ki vodijo urbane ženske na splet v njihovem domačem okolju in vsakdanu. Navezujemo se na predhodne raziskave, ki implicirajo, da so ženske šibkejši uporabniki tehnologij ter spleta. Za razumevanje fenomena določimo teoretske okvire, ki omogočajo razlago razmerij med tehnologijo, spolom in potrošnjo tehnologij. Predstavimo študijo primera etnografske raziskave nemške avtorice Ahrensove, ki definira dimenzije in indikatorje apropiacije spleta ter tipologijo spletne integracije. Po zgledu študije smo opravili pol-strukturirane intervjuje s tremi heteroseksualnimi pari različnih generacij iz urbanega okolja in s pomočjo teoretskega koncepta domestikacije, etnografskega pristopa ter narativno analizo intervjujev raziskovali razlike med spoloma ter poskušali preslikati tipologijo na primer slovenskih parov. Ženske in moški pripisujejo spletu različne pomene, razlike pa se z mlajšimi generacijami manjšajo.

Ključne besede: spol, domestikacija tehnologije, splet, dom, vsakdan.

Appropriation of technology and everyday life: online practices of urban women

In the last two decades the internet has become more or less widely accepted and taken for granted in our professional and personal lives. The internet is a very diverse type of media, and as such it gives the possibility to individuals for its appropriation in their own specific way. The purpose of this diploma thesis was to study and analyse the process of appropriation and domestication of new technologies in everyday life of urban couples. We also queried the online practices and motives that lead urban women to use the internet in their domestic space and everyday life. We refer to previous researches which imply that women are weaker users of technologies and the internet. For better understanding of the phenomenon, we determine theoretical frameworks that allow us to interpret the relations between technology, gender and consumption of technology. We present the case study of an ethnographic research by the German author Ahrens who defines the dimensions and the indicators of the internet appropriation and the typology of the internet integration. Following the example of the case study, we carried out semi-structured interviews with three heterosexual couples of different generations living in urban environment. We used the theoretical concept of domestication, the ethnographic approach and the narrative analysis of interviews to study gender differences. We also tried to assign the typology to Slovenian couples. Women and men attribute different meanings to the internet, but the differences tend to get smaller with younger generations.

Keywords: gender, domestication of technology, internet, home, everyday life.

KAZALO

1	UVOD	7
2	TEHNOLOGIJA, SPOL IN POTROŠNJA.....	11
2.1	Pristopi k raziskovanju interneta v vsakdanjem življenju	13
2.2	Pristop domestikacije.....	14
2.3	Tehnologija in spol	20
3	EMPIRIČNA ŠTUDIJA PRIMER – Ahrens, Julia: Going Online, Doing Gender: Alltagspraktiken rund um das Internet in Deutschland und Australien.....	23
3.1	Dimenzije in indikatorji apropiacije spleta	24
3.1.1	Časovna dimenzija	24
3.1.2	Vsebinska dimenzija	26
3.1.3	Prostorska dimenzija	26
3.1.4	Interakcijska dimenzija	27
3.2	Tipologija spletne integracije.....	28
3.3	Vloga spola v vsakdanjih spletnih praksah	30
4	TEHNOLOGIJA IN SPLET V DOMAČEM OKOLJU PAROV	33
4.1	Metode raziskovanja in zbiranja podatkov.....	33
4.2	Analiza rezultatov in diskusija.....	36
4.2.1	Časovna dimenzija	37
4.2.2	Vsebinska dimenzija	41
4.2.3	Prostorska dimenzija	47
4.2.4	Interakcijska dimenzija	49
4.2.5	Tipologija spletne integracije	52
4.2.6	Spol, splet in tehnične kompetence	54
5	ZAKLJUČEK.....	61
6	LITERATURA.....	64

PRILOGE	69
Priloga A – Vprašanja za intervju	69
Priloga B – Facesheet.....	72
Priloga C – predstavitev parov intervjuvancev	73
Priloga Č – Transkripti intervjujev	75

KAZALO TABEL

Tabela 2.1: Različni pristopi raziskovanja interneta v vsakdanjem življenju.....	14
Tabela 3.1: Pregled dimenzij, indikatorjev in ključnih vprašanj	24
Tabela 4.1: Predstavitev intervjuvancev (imena so spremenjena)	36
Tabela 4.2: Razporeditev intervjuvancev v skupine glede na aktiven čas na spletu.....	37
Tabela 4.3: Kaj počnejo intervjuvanci na spletu?	42
Tabela 4.4: Osrednje spletne aktivnosti posameznikov	43
Tabela 4.5: Medijski repertoarji intervjuvanih posameznikov	46
Tabela 4.6: Prostori dostopanja do spleta.....	48
Tabela 4.7: Pregled spletnih veščin in kompetenc parov.....	55
Tabela 4.8: Delitev splošnih tehničnih veščin in kompetenc intervjuvanih parov.....	56
Tabela 4.9: Delitev gospodinjskih opravil.....	58
Tabela 4.10: Zadolžitve v gospodinjstvu na splošno po mnenju intervjuvancev	58
Tabela 4.11: Spolna konotacija spletnih praks na splošno.....	59

KAZALO SLIK

Slika 3.1: Stopnje integracije tehnologije v vsakdan	29
Slika 4.1: Integracija spleta v vsakdan naših intervjuvancev	52

1 UVOD

Internet je ena najmlajših digitalnih oz. informacijskih in komunikacijskih tehnologij¹. Kljub temu je v dobrih dvajsetih letih splet postal nepogrešljiv najprej v naših službenih življenjih, v zadnjih letih pa je vse bolj samoumeven tudi v domačem okolju. Kot vsak medij pa ne glede na predvideno uporabo omogoča uporabnikom neskončno možnosti za uporabo v svojih vsakodnevnih rutinah in kako si tehnologijo prisvojijo oz. jo udomačijo.

Čeprav ima internet pravzaprav razmeroma kratko zgodovino, se digitalne tehnologije razvijajo z neverjetno hitrostjo, vse z namenom, da so še bolj vključene v naš vsakdan oz. da so vse bolj podaljšek človeka. O funkciji nadzora nad posamezniki oz. državljani na tem mestu oziroma v tej nalogi ne bomo razpravljali.

Internet ali mreža vseh mrež, kot jo nekateri imenujejo, združuje več funkcij v enem mediju. Na eni strani omogoča dostop do neverjetnih količin informacij, po drugi strani pa je orodje za komunikacijo na medosebni ravni ter na kolektivni ravni v virtualnih skupinah. Z raznovrstnostjo informacij in komunikacij se z internetom vse bolj briše meja med poklicnim in zasebnim življenjem. Ta neverjetna raznolikost je ključna prednost spleta. Zato trdi Flichy, da ga ne moremo poenostaviti v ekonomski model, komunikacijski format ali ga definirati zgolj kot medij, ampak kot sistem, ki se razvija v nekaj tako kompleksnega kot je družba, katere virtualno sliko naj bi predstavljal (Flichy 2009, 201).

Internet je bil narejen od moških za moške, kar vidimo iz njegovega izvora. Razvoj interneta je izrazito moška domena, prav tako kot poklici računalničar, programer in drugi inženirski s tehnologijo povezani poklici. Dominanca moških na internetu bi lahko bila zgolj nadaljevanje moške dominanc v računalniški kulturi. Zato niti ni tako presenetljivo, da so v raziskavah o digitalnih tehnologijah in njihovi uporabi večkrat ugotavljali, da ženske manj uporabljajo internet in so v praksah manj raznolike in večje. Digitalna pismenost in kompetence na področju informacijskih komunikacijskih tehnologij so na ravni države izredno pomembne za gospodarski razvoj, na ravni posameznika pa za njegovo zaposljivost, izobrazbo ter vključenost v družbo.

¹ V nadaljevanju IKT.

Z diplomsko nalogo se navezuje na dve raziskavi: na rezultate kvantitativne raziskave Digitalne kulture in razredne razlike (Oblak Črnič 2014), kjer je nakazano, da bi bilo smiselno nadaljevati raziskovanje s kvalitativnim pristopom, ki bi se osredotočil "... na razlago apropiacije in umeščanja sodobnih tehnologij v vsakdanje življenje znotraj svojstvenih skupin - žensk, starostnikov, nezaposlenih, mladih, delavcev itd." (Oblak Črnič 2014, 144). Podporo za izvedbo raziskave pa smo črpali z delom Julie Ahrens: *Going Online, Doing Gender* (2009). V več let trajajoči raziskavi je avtorica s temeljitimi intervjuji na domovih štiriindvajsetih parov med drugim primerjala razlike v apropiaciji in domestikaciji digitalnih tehnologij med spoloma.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport je marca 2014 dalo v javno razpravo dokument oz. osnutek strategije razvoja informacijske družbe do leta 2020, ki je del strateške pobude DIGITALNA SLOVENIJA 2020.

Le z odpravo ugotovljenih vrzeli pri digitalni pismenosti, e-veščinah, številu in usposobljenosti strokovnjakov za IKT, dostopnosti in zavedanju o pomenu IKT in interneta bo mogoče zagotoviti, da bodo vsem državljanom v polnosti dostopne storitve, ki jih digitalna družba omogoča, in da postanejo sooblikovalci razvoja digitalne družbe. Prav najširša vključenost vseh deležnikov je ključna za doseganje splošnih gospodarskih in družbenih koristi (DIGITALNA SLOVENIJA 2020: Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020 2016, 37).

Na podlagi omenjene raziskave Digitalne kulture in razredne razlike sklepamo, da so ženske še dodatno deprivilegirane pri zaposlovanju in v poklicnem življenju. Vemo, da so že sicer (brez primanjkljaja na področju IKT) ženske manj plačane in težje zaposljive. In to kljub temu, da je po statističnih podatkih SURS-a precej več žensk visoko izobraženih kot moških. Zato je po našem mnenju izredno pomembno najti način, kako približati nove digitalne tehnologije ženskam, jih izobraževati in jim omogočiti zaposlitve v najhitreje rastoči gospodarski panogi in enakovredno sodelovanje na ravni digitalnih tehnologij. Da bi se tega lahko uspešno lotili, moramo razumeti kaj ženske vodi na splet, na kakšen način ga uporabljajo ter kako ga vključujejo v svoj vsakdan.

Generacije, ki vstopajo na delovni trg in mlajše, so izvirno digitalne generacije in imajo več znanja in veščin, splet pa je del njihovega vsakdana. Obstaja šala na račun generacij, ki dobro ponazarja, kako samoumeven je zanje splet: oče razlaga mlajšemu otroku, da včasih ni bilo računalnikov in ostalih digitalnih "igrač" ter da so se otroci zabavali drugače, otrok pa vpraša: "Kako pa ste potem šli na internet, če ni bilo računalnikov, tablic in telefonov?"

Srednje generacije, ki so še delovno aktivne, še bolj pa starejše generacije pa so tiste, ki imajo pomanjkljiva znanja za uspešno vključevanje v informacijsko družbo, vrzel med generacijami pa še vztrajno narašča, saj v preteklem obdobju skoraj ni bilo vlaganj v ukrepe na tem področju (DIGITALNA SLOVENIJA 2020: Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020 2016, 37). Na podlagi teh ugotovitev smo se odločili analizirati spletne prakse tudi po generacijah, kar se kaže pri izbiri vzorca.

Splet je vse bolj medij oz. tehnologija, ki nikakor ni rezervirana za visoko strokovno usposobljene posameznike, ampak je vse bolj vsakdanja tehnologija množic (Ahrens 2009, 9). Integracija te tehnologije v vsakdan pa je lahko zelo raznolika.

Pretekla tri desetletja so prinesla velike spremembe na področju raziskav občinstev in medijske potrošnje. Komunikacijske tehnologije (IKT) in digitalni mediji ter vseprisotnost in protetičnost pametnih (prenosnih) tehnologij (pametni telefoni, tablice, notesniki ...) so razlogi, da raziskovalci razmišljajo o novih pristopih k medijskim študijam. Tehnologije so del vsakdanjih rutin bolj kot kadarkoli prej, to pa pomeni tudi, da se je potrebno vprašati, na kakšen način določajo nove družbene interakcije in s tem seveda tudi »vprašanje regulacije časa, prostora in telesnih praks« (Luthar 2010, 60).

V prvem delu naloge postavimo teoretski okvir, s katerim analiziramo integracijo spleta v vsakdan. Na začetku se posvetimo konceptu domestikacije, ki ga povezujemo s teorijo difuzije. Predstavimo faze domestikacije: prilastitev, opredmetenje, vključitev in pretvorba tehnologije v vsakdan. Ahrensova pristop dopolni z dimenzijami na podlagi katerih je mogoče analizirati v kakšnem obsegu je prišlo do integracije spleta v vsakdan posameznika: časovna, prostorska, vsebinska, interakcijska ter "nevidnost" (Ahrens 2009, 44).

Nadaljujemo s pregledom teoretskih pristopov, ki nam pomagajo analizirati razmerja med spolom in tehnologijo. Na koncu prvega dela predstavimo še empirični primer študije nemške avtorice Julie Ahrens z opisanim teoretskim pristopom.

V empiričnem delu naše raziskave iščemo razlike med spoloma ter generacijami v domestikaciji tehnologij oz. spleta, zato je pomembno, da izpostavimo razmerje med tehnologijo in spolom in postavimo teoretski okvir s pomočjo nekaterih avtorjev, ki so v preteklosti te razlike že iskali. Zapostavljenost žensk v informacijski družbi se je sicer v prvih letih 21. stoletja zmanjšala. Zgodil se je proces "demokratizacije" (Morley v Ahrens 2009, 12), v katerem se socialne razlike po kategorijah starosti, izobrazbe in tudi spola zmanjšujejo. S pomočjo narativne analize intervjujev parov iz Ljubljane določimo tipe spletne integracije, povzete po raziskavi Ahrensove, na primeru slovenskih urbanih parov, ki so predmet kvalitativne raziskave.

V raziskavi identificiramo različne motive, ki ženske vodijo na splet. Motivi se med spoloma razlikujejo, hkrati pa ugotavljamo precejšnje razlike med različnimi generacijami. Izkaže se, da ženske iz naše raziskave res drugače uporabljajo splet kot njihovi partnerji.

Kljub temu da je predmet naše raziskave zasebna sfera domačega okolja oz. gospodinjstev, ne moremo popolnoma izločiti družbenega vpliva. Mikro okolje gospodinjstva in družbeno makro okolje namreč vplivata drug na drugega (Ahrens 2009, 25). Spolne vloge, ki jih posamezniki živijo in igrajo v krogu družine, imajo vpliv tudi na medijsko potrošnjo in jih definira javni diskurz o vlogi spolov v okviru vsake posamezne kulture (Morley v Ahrens 2009, 25).

2 TEHNOLOGIJA, SPOL IN POTROŠNJA

"We are, indeed, great consumers of technology." (Silverstone in Hirsch 2005b, 2)²

Življenja v naših domovih obvladujejo najrazličnejše tehnologije. Različni ljudje gledamo na tehnologije zelo različno; nekateri se jih veselimo in jih sprejememo kot nov izziv, nekateri so bolj previdni in se jih skoraj bojijo. Splet je nova oblika okolja ali "družbenega prizorišča" (Meyrovitz v Luthar 2010, 63) in kot tak ne omogoča preiskovanja družbeno-kulturnih učinkov zgolj z analizo medijskih tekstov, ki jih najdemo na spletu ali elektronskih sporočil poslanih prek spleta (Luthar 2010, 63). V zadnjih desetletjih smo postali odvisni od različnih tehnologij, predvsem pa od informacij, komunikacij in medijev, ki osmišljajo svet, v katerem živimo. Posledice za tiste, ki nimajo dostopa, veščin ali niso dovolj pismeni, so nepojmljive in jim onemogočajo participacijo v sodobni evropski družbi (Silverstone 2003a, 7).

Predvsem je domače okolje in vsakdan tisti prostor, v katerem lahko opazujemo, kako si posamezniki in skupine prisvojijo in prilagodijo nove tehnologije ter kakšne pomene jim pripišejo, kako ustvarjajo svojo realnost, kulturo ter vrednote. Vsakdanje je tisto, kar je samoumevno in v resnici neopazno v naših življenjih. Prav zaradi specifičnosti in hkrati posplošenosti lahko dobimo vpogled v to, kako posamezniki ustvarjajo in komunicirajo vsakdanjost in samoumevnost. Na ta način poskušamo razumeti, kako pomembne so informacije in tehnologije v posameznikovem osmišljevanju sveta, zasebno in javno (Silverstone 2003a, 4). Silverstone trdi, da lahko z vpogledom v vsakdanje prakse navadnih ljudi pojasnimo sicer prehitro spregledano realnost informacijske družbe (Silverstone 2003a, 6). Poleg navedenega je domače okolje najbolj primerno za raziskavo razlik med spoloma.

Za lažje razumevanje fenomena različnih spletnih praks glede na spol je pomembno razumeti razmerja med spolom, tehnologijo in potrošnjo digitalnih medijev, da lahko določimo okvire nadaljnjega raziskovanja razlik. Pri spoznavanju nove tehnologije moramo upoštevati tako tehnične specifičnosti medija kot osebne vrednote uporabnika ter njegovo preteklo in sedanjo družbeno in kulturno vpetost (Baym 2010, 22). Z

² V prevodu: Zares smo veliki potrošniki tehnologije.

opazovanjem in analizo procesa apropiacije medijev v povezavi s tekstom in kontekstom je tesno povezan proces domestikacije (Ahrens 2009, 19).

Denn die Rezeption wird nicht als isolierende Beziehung zwischen Text und LeserIn gefasst, sondern die Rezepzierenden produzieren Bedeutungen im Kontext ihres gesamten Seins, lesen den Text vor dem Hintergrund von Genrewissen und situativen Faktoren, aber auch im Kontext ihrer Alltagserfahrungen und ihrer Sichtweisen von Welt, die immer perspektiviert sind durch die eigene gesellschaftliche Positionierung (Röser v Ahrens 2009, 19).³

Potrošnik je tisti, ki mediju ali tehnologiji določi smisel in doda kontekst glede na svoje izkušnje, stališča.

Silverstone v zaključnem poročilu o delu akademske mreže EMTEL zapiše, da proces sprejemanja tehnologij v vsakdan poteka na več nivojih hkrati ter je nelinearen, neenakomeren in večkrat nasprotujoč. Razume ga kot aktivnega in tudi kreativnega, saj se posamezniki in družine odločajo in obnašajo v skladu s svojimi stališči, vrednotami ter potrebami, poleg tega pa pogosto delujejo celo na nezavednem nivoju (Silverstone 2003a, 21). Uporabniki, bralci oz. recipienti dajo smisel medijskemu sporočilu/produktu, mu določijo subjektivno vrednost in pomen. Občinstvo (recipienti) sprejmejo sporočilo ali medij v okviru svojih kulturnih praks in svojega izkustva. Pri tem vplivajo na ta proces tudi družbeni diskurzi (Ahrens 2009, 19). Družbena konstrukcija spola je eden od teh diskurzov. Podobno trdi tudi Lutharjeva, da na recepcijo/interpretacijo pomembno vplivajo tudi "različni kulturni diskurzi od oglaševanja nekega kulturnega produkta do žurnalističnih in kritičnih komentarjev" (Luthar 2010, 61).

Potrošnja medijev je prepletena z našim vsakdanom, medijske vsebine lahko celo strukturirajo in definirajo potek dneva (Ahrens 2009, 41). Neopaznost ali samoumevnost sta v resnici določujoči lastnosti vsakdanjosti, vsakodnevne rutine ne

³ V prevodu: Kajti recepcija ni izolirano razmerje med tekstom in bralcem, temveč bralci proizvajajo pomen v kontekstu celotnega bistva, berejo tekste z uporabo svojih vedenj o žanru in pod vplivom situativnih dejavnikov, poleg tega tudi v kontekstu svojih vsakdanjih izkušenj in stališč o svetu, le-ti pa so vedno odvisni od lastnega družbenega položaja.

načrtujemo vedno znova, vse teče "samo od sebe". Take poenostavitve v življenju posameznika pomenijo razbremenitev, hkrati pa na nek način zagotavljajo varnost in gotovost (Ahrens 2009, 42), kar Giddens poimenuje ontološka varnost: gre za osrednji pojem na podlagi katerega razume družbeno življenje v moderni družbi (Giddens v Silverstone 2003b, 5). Izhaja iz aktivnega, pogosto nezavednega, delovanja posameznika v vsakdanjih praksah ter interakcijah z drugimi osebami ali artefakti. Ontološko varnost ohranjamo s pomočjo predvidljivega in znanega ter zaupanja v sposobnost, da obvladujemo nepredvidljive dogodke v vsakdanu in ga na ta način nadzorujemo. Prav zaupanje je ključnega pomena, da se spopadamo z različnimi izzivi v družbi (Giddens v Silverstone 2003b, 6). Kraj, kjer se oblikuje in ustvarja ontološka varnost in zavetje domačega okolja (Berker in drugi 2006a, 4).

IKT izrazito otežijo pridobivanje zaupanja in ustvarjanja ontološke varnosti. Uvajanje novih tehnologij v gospodinjstvo je namreč izziv za ontološko varnost in obstoječe vrednote v družini (Hartmann 2006, 84). Medije je težko kontrolirati, zato nastopi težava z ohranjanjem reda in navideznih mej v gospodinjstvu (Silverstone in drugi 2005b, 17), kar se kaže tudi v moralnih panikah, ki se pojavijo ob vsakem novem mediju.

2.1 Pristopi k raziskovanju interneta v vsakdanjem življenju

V Sloveniji so dobro raziskani nekateri vidiki interneta. Poleg zadnje raziskave Digitalne kulture in razredne razlike (kot del raziskovalnega projekta Medijska potrošnja, razred in kulturne distinkcije) imamo tudi longitudinalen akademski projekt RIS, kjer s pomočjo Statističnega urada RS spremljajo uporabnike in neuporabnike spleta ter njihove prakse, ki jih lahko pridobijo s kvantitativnim, izrazito statističnim pristopom. Tako lahko zanesljivo spremljamo trende, dejavnike in vplive (gl. tabelo 2.1).

V Sloveniji pa je manj kvalitativnih etnografskih študij občinstva na področju domestikacije IKT. Leta 2009 je Oblak Črničeva predstavila rezultate ene izmed redkih takih raziskav, kjer so z etnografskim pristopom raziskovali generacijske razlike v dožemanju in domestikaciji osebnega računalnika. Ugotovili so, da je splet tista dimenzija osebnih računalnikov, ki mu dodaja pomene in širi spekter praks uporabe (Oblak Črnič 2009, 43).

Splet, njegovo uporabo in potrošnjo lahko raziskujemo na zelo različne načine, odvisno od vidika, ki ga raziskujemo. Različne pristope raziskovanja interneta v vsakdanjem življenju je v tabelo zapisala Bakardjieva:

Tabela 2.1: Različni pristopi raziskovanja interneta v vsakdanjem življenju

	Statistični pristop	Interpretativni pristop	Kritični pristop
Epistemologija	pozitivistično/ objektivistična	interpretativno/ konstruktivistična	interpretativna in normativna
Tip vprašanj	Kdo je na spletu?	Zakaj gredo ljudje na splet?	Ali internet uporabnike krepi v moči ali jih onemogoča?
	Kaj počnejo na spletu?	Kako si ga prilagodijo?	Ali raba interneta vodi v večjo enakopravnost in več priložnosti za ljudi?
	Koliko časa so na spletu?	Kaj jim pomeni?	Ali povzroča odtujenost oz izkoriščanje ljudi?
	Kakšen je vpliv?	Kako to restrukturira njihova življenja?	
Ključni pojmi	trendi, dejavniki, vplivi	pomeni, aktivnost, apropriacija, domestikacija, pogajanja	krepitev moči, emancipacija, odtujenost, izkoriščanje
Metodologija	kvantitativna	kvalitativna	kvalitativna in kritična

Vir: Bakardjieva (2010, 61).

Kot primere različnih pristopov lahko navedemo:

- Digitalne kulture in razredne razlike kot primer raziskave s statističnim pristopom,
- svojo raziskavo kot primer interpretativnega pristopa in
- raziskavo Ahrensove kot primer kritičnega pristopa, študijo primera obsežne kvalitativne raziskave, ki je v diplomskem delu podrobneje predstavljena.

2.2 Pristop domestikacije

Koncept domestikacije je nastal pod vplivom etnografskih študij recepcije konec devetdesetih let prejšnjega stoletja v okviru projekta o potrošnji informacijsko komunikacijskih tehnologij v domačem okolju oz. gospodinjstvu avtorjev Silverstona in drugih. Raziskovali so, kako posamezen član gospodinjstva pripiše pomen ali vrednost različnim novim tehnološkim napravam (Ahrens 2009, 20). V času nastajanja so bile

študije recepcije⁴ odgovor oz. kritika na do takrat aktualne teorije raziskav občinstev in učinkov medijev (Ahrens 2009, 20). Na razvoj domestikacijskega modela pa so imele pomemben vpliv tudi etnografske študije, ki so bile opravljene po letu 1980 v okviru študij kultur predvsem v ZDA in Veliki Britaniji (npr. Radway 1984) (Ahrens 2009, 19). V okviru domestikacije je v ospredje stopila rekontekstualizacija raziskav TV občinstev, potrošnja TV tehnologije pod vplivom socialnega okolja in tehnologije (Ahrens 2009, 21).

Domestikacija ali udomačitev je v resnici proces, ko poskuša potrošnik ukrotiti in kultivirati nekaj divjega, kot bi hotel udomačiti divjo žival, le da gre v našem primeru za novo tehnologijo ali medij, ki smo ju prinesli v dom (Silverstone 2003b, 174). Namen avtorjev teoretskega koncepta domestikacije je ponuditi okvir za razumevanje zapletenih razmerij med kulturnimi in tehnološkimi praksami posameznikov ter institucij s pomočjo odnosov med privatno in javno sfero. V tem modelu tehnologije vplivajo na družbo prav tako pa tudi družba na njih (Silverstone in drugi 2005b, 23).

Informacijsko-komunikacijske tehnologije so, kot pravi Silverstone, dvojno artikulirane, saj so hkrati fizični objekt in medij (Silverstone in drugi 2005b, 18). Po eni strani so predmeti prek katerih dostopamo do spleta, po drugi pa medij (npr. namizni računalnik, notesnik, pametni mobilni telefoni). Domesticirani mediji in tehnologije so hkrati del javne in zasebne sfere gospodinjstva, vse to pa se odraža tudi v štirih med seboj povezanih fazah procesa domestikacije medija ali tehnologije: *apropriacija*, *objektifikacija*, *inkorporacija* in *konverzija* (Ahrens 2009, 43). To so najbolj znane in največkrat omenjane faze domestikacije, kasneje Silverstone doda še dve fazi, fazo komodifikacije ali poblagovljenja, ki se nanaša predvsem na promocijske diskurze, in imaginacije ali predstave, ko objekt postane predmet poželenja (Silverstone 2003b, 124).

Apropriacija ali **prilastitev** opisuje trenutek po odločitvi potrošnika, da bo tehnologijo ali medij uporabil ter z nakupom postane njegova lastnina. Na ta način artefakt prestopi mejo med formalno ekonomijo in moralno ekonomijo gospodinjstva. Ta proces je včasih poimenovan tudi komodifikacija (Hynes in Rommes 2006, 127).

⁴ Teoretski okvir študij recepcije izhaja iz literarnih študij, kasneje so se jim pridružile tudi filmske študije, nato pa še medijske študije z avtorji Morley, Ang, Radway (Luthar 2010, 68).

Prilastitev se nanaša tako na fizične objekte kot na medijske vsebine. V trenutku prilastitve artefaktom potrošniki pripišejo (lasten) pomen, ki ni nujno enak javnemu vnaprej določenemu, s tem dejanjem pa postanejo avtentični (iz dobrin postanejo objekti) (Silverstone in drugi 2005b, 19).

Objektifikacija ali **opredmetenje** se odraža v uporabi predmetov⁵ in fizični umestitvi v prostor doma ali njegovega podaljška. Lahko se odraža v sami konstrukciji okolja kot takega. Pri tem je po mnenju avtorjev pomembno, da imajo vse tehnologije potencial biti prilaščene v estetiko domačega okolja (na nakup vpliva izgled in ujemanje z obstoječo estetiko doma prav toliko kot funkcionalni pomen). Poleg tega apropiacije in razkazovanja artefaktov ne smemo razumeti kot izoliran proces. Zadnja točka, ki je ne smemo spregledati je, da se objekti pojavljajo in so razstavljeni v prostorskem okolju, ki ima že vnaprej oblikovane (in vedno znova rekonstruirane) pomene. Nematerialne objekte, za katere prav tako velja, da njihovi pomeni niso vnaprej določeni s proizvodnjo, opredmetimo z vključevanjem v časovne strukture gospodinjstva, medijske vsebine pa tudi v pogovorih med člani gospodinjstva (Silverstone in drugi 2005b, 20). Ahrensova na tem mestu omeni tudi umestitev predmetov v domače okolje, pri čemer se lahko zgodijo spremembe v smislu nakupa novega kosa pohištva, kamor bi radi postavili napravo, nekateri predmeti se morajo premakniti ali pa celo prostor, soba dobi čisto drugo namembnost z umestitvijo naprave (Ahrens 2009, 43).

Inkorporacija ali **vključitev** je faza, v kateri se osredotočimo na načine uporabe domesticirane tehnologije⁶, ki imajo svoje funkcionalnosti. Le te se lahko razlikujejo od tistih, ki jih je potrošnik imel v mislih ob prilastitvi tehnologije. Funkcionalnosti v apropiaciji se lahko razlikujejo tudi od vzorcev predvidenih s strani snovalcev in proizvajalcev tehnologije. Da bi tehnologija v gospodinjstvu lahko postala funkcionalna, se mora vključiti v vsakodnevne rutine članov gospodinjstva. Tehnologije se vključujejo v gospodinjstva kot izraz spolnih, generacijskih in statusnih diferenciacij. Za proces inkorporacije postanejo ključna vprašanja kje se nahaja tehnologija, kdaj, koliko časa in

⁵ Faza je seveda relevantna tudi za IKT, ne-materialne in semi-materialne artefakte, npr. programska oprema, klepeti po spletu ipd.

⁶ Kot opazimo, je pri fazah objektifikacije in inkorporacije govora o uporabi in je težko nedvomno ločiti izraza, zato je potrebno poudariti razliko med uporabo in razkazovanjem tehnologije.

kako ter kdo jo uporablja⁷. Vključitev ter opredmetenje artefakta, tehnologije ali vsebin v gospodinjstvo zagotavlja izhodišče za procese nenehnega vzpostavljanja razlik in identifikacijo med člani gospodinjstva, ti procesi pa po drugi strani vzpostavljajo in utrjujejo identitete, ki se kažejo skozi uporabo in razkazovanje tehnologije. Na ta način se ustvarjajo časovne in prostorske meje tako med člani gospodinjstva kot med samimi gospodinjstvi, vse to pa so izrazi in elementi neskončne reprodukcije družbenih reprezentacij, potrebnih za vzdrževanje doslednosti in enotnosti gospodinjstva (Silverstone in drugi 2005b, 21-22).

Konverzija ali **pretvorba** je zaključna faza domestikacijskega procesa, kjer je v središču (podobno kot pri prilastitvi) odnos med gospodinjstvom in zunanjim svetom (Silverstone in drugi 2005b, 23). Pomeni, ki jih posamezniki pripišejo v svojem vsakdanu znotraj gospodinjstva, prestopijo mejo zasebnega, se pretvorijo v javne in postanejo del širše družbe. V tej fazi uporabnik simbolično in materialno izpostavi svojo lastnino in kompetence izven doma, v javni sferi, h konstrukciji katere aktivno prispeva tudi sam (Hynes in Rommes 2006, 128).

Če na kratko povzamemo, pri fazah opredmetenja in vključitvi je v ospredju materialni vidik tehnologije, medtem ko gre pri fazah prilastitve in pretvorbe bolj za simbolne pomene objektov (Haynes in Rommes 2006, 127). Model domestikacije pa je osnova za razumevanje zapletenih razmerij med kulturo in novimi tehnologijami, ki se pojavljajo v praksah posameznikov in institucij in kot tak ubere neko srednjo pot med obema determinizmomoma, tehničnim in družbenim. Predpostavi namreč, da so tehnologije po tem modelu tiste, ki družbo oblikujejo, hkrati pa družba oblikuje tehnologije (Silverstone in drugi 2005b, 23).

Ahrensova trdi, da lahko z domestikacijskim pristopom teoretsko uokvirimo prisvajanje interneta v domačem okolju in ga analiziramo s pomočjo etnografskega pristopa. Izpostavimo procese sprejemanja, odklanjanja in uporabe medijev ter tako temeljito raziščemo, kako so mediji integrirani v vsakdan (Ahrens 2007, 17). Ahrensova sicer v svojem delu naveže teorijo domestikacije na teorijo difuzije in digitalni razkorak, tako da primerja in navaja kvantitativne podatke o dostopu in razširjenosti interneta.

⁷ Lastništvo in uporaba računalnika utegne utrjevati in reproducirati v družini definirane konstrukte spolov v razmerju do tehnologije.

S pristopom domestikacije doda novo dimenzijo razlagi difuzije interneta. Utemeljitelj teorije difuzije Everett Rogers definira različne faze, ki obsegajo proces "širjenja" novih produktov. Proces difuzije je proces, v katerem so inovacije/nove tehnologije⁸ čez čas skomunicirane skozi določene kanale med člani socialnega sistema (Ahrens 2009, 23). Teorija difuzije razlikuje med petimi skupinami adopterjev oz. uporabnikov novih tehnologij: Innovator, Early adopter, Early majority, Late majority, Laggard (Ahrens 2009, 29).⁹ Proces Rogers predstavi kot racionalno odločitev za sprejem inovacije s strani posameznika ter ga opiše s krivuljami. Kljub temu da so izrazi, ki jih je definiral, še danes v uporabi, ko govorimo o vzorcih posvajanja in difuzije inovacij, je bilo precej pomislekov zaradi izrazite linearnosti in pristranosti modela (Berker in drugi 2006a, 5). Teorija difuzije ter digitalni razkorak se, kot pravi Ahrensova, končata pri pozitivni odločitvi potrošnika, da bo splet uporabljal.

Z leti je splet postal v Sloveniji zelo razširjen. Po podatkih spletne strani RIS¹⁰ je do leta 2009 (ko so bile opravljene zadnje meritve s strani RISa) delež uporabnikov, ki so uporabljali splet v zadnjih treh mesecih, naraščal do 74%. Po letu 2009 RIS navaja podatke izmerjene s strani Statističnega urada republike Slovenije (SURS). Delež se do leta 2012 le malo spreminja in je približno 70%¹¹ (RIS in SURS). V prvem četrtletju leta 2015 je imelo računalnik 78% gospodinjstev, prav takšen delež gospodinjstev je imelo tudi dostop do interneta. Poleg tega se je občutno povečal tudi delež gospodinjstev, ki so do spleta dostopala prek mobilnih telefonov na 52 % (v istem obdobju 2014: 34 %) (SURS). Primerljive podatke najdemo tudi v raziskavi Digitalne kulture in razredne razlike, raziskava opravljena v urbanih okoljih mest Ljubljane in Maribora. Podatki iz leta 2010 kažejo, da ima računalnik 86% anketiranih moških in 79% žensk, dostop do spleta pa 83% moških in 77% žensk (Oblak Črnič 2014, 132). Hkrati s temi deleži opazimo tudi očitno razliko med spoloma, ki je izhodišče za našo raziskavo.

⁸ Rogers uporablja inovacijo in tehnologijo kot sinonima.

⁹ Skupine uporabnikov bi lahko prevedli v inovatorji, zgodnji uporabniki, zgodnja večina, pozna večina in zaostali uporabniki.

¹⁰ RIS (Raba interneta v Sloveniji) je akademski projekt pod okriljem Centra za družboslovno informatiko in teče že od leta 1996. Raziskovalci spremljajo različne vidike rabe in razširjenosti interneta ter na splošno raziskujejo družboslovne vidike informacijskih-komunikacijskih tehnologij (IKT) v slovenski družbi.

¹¹ Tu ne gre za upad deleža, ampak verjetno za različni metodologiji, sklepamo pa lahko, da delež bolj ali manj stagnira zadnjih nekaj let.

Menimo, da smo z razširjenostjo spleta v Sloveniji presegli teoretski koncept digitalni razkorak, zato se v raziskavi osredotočimo na teoretski okvir, ki nam ga ponuja model domestikacije, ki ga v manjšem obsegu navezujemo na teorijo difuzije.

Ahrensova opozori, da kljub zelo natančnemu opisu omenjenih štirih faz procesa zaradi večplastnosti in nelinearnosti ne moremo analizirati obsega integracije tehnologije v vsakdan. Ker je proces večstopenjski, je integracija medijev v vsakdan pod vplivom različnih okoliščin, kot so prostorska ureditev ali časovni razpored. Čeprav lahko razložimo domestikacijo z zgoraj opisanimi fazami relativno podrobno, težko določimo v kakšnem obsegu pride do integracije medija v vsakdan (Ahrens 2009, 44).

Zato iz drugih študij povzame različne vidike in indikatorje, ki govorijo o tem v kakšni meri je prišlo do integracije: časovni indikatorji, prostorski indikatorji, interakcijski indikatorji, vsebinski indikatorji ter "neopaznost" kot indikator (Ahrens 2009, 44):

- časovni indikatorji: splet je drugačen medij, kjer ni urnika in so vsebine dostopne kadarkoli, zato so časovni indikatorji v tem primeru razporejanje, ritem in trajanje
- prostorski indikatorji: Livingstonova pravi, da lahko napredovalo integracijo medija v vsakdan povezujemo z več napravami in personaliziranim dostopom do medija v gospodinjstvu (Livingstone v Ahrens 2009, 44), kar se nanaša na računalnike in notesnike, ki omogočajo še več mobilnosti, da o pametnih telefonih niti ne govorimo
- interakcijski indikatorji: domestikacija je uspešna takrat, ko je tehnologija sprejeta kot nekaj pozitivnega, uporabnega, Ahrensova se vpraša, če je možna uspešna domestikacija tudi v primeru odpora do tehnologije in konfliktov med člani gospodinjstva
- vsebinski indikatorji: splet omogoča več možnosti za uporabo, službene obveznosti, gospodinjstva opravila ali hobiji, vprašanje je, kako ta raznolikost vpliva na integracijo v vsakdan
- "neopaznost" kot indikator: splet je integriran v vsakdan, ko je tako močno vpet v vsakdanje rutine in opravila, da je samoumeven in neopazen (Ahrens 44-45).

2.3 Tehnologija in spol

"Gender is a social achievement. Technology too." (Cockburn 2005, 36)¹²

Spol igra odločilno vlogo v praksah potrošnje tehnologij oz. medijev, zato je ta perspektiva seveda pomembna tudi v raziskavah vsakdanjih spletnih praks. Tudi v spletnih praksah se odslikavajo družbena razmerja moči in dominance; v načinu, kako si posameznik neko tehnologijo prilagaja in se z njo spopada, se izraža tudi njegova spolna identiteta. Družbeno konstruirane spolne vloge so osnova, hkrati pa jih posamezniki s svojim vedenjem in ravnanjem sooblikujejo. Ahrensova to poimenuje "doing gender"¹³ in se kaže v različnih pričakovanjih glede na spol. Ženske in moški imajo različna pričakovanja do interneta, različne vsakdanje spletne prakse in različne interakcije v okviru partnerstva (Ahrens 2009, 11). Vprašanje, ki se Ahrensovi na tem mestu upravičeno postavlja je, ali je tehnologija le sredstvo za ponavljanje in reproduciranje starih družbeno sprejetih vzorcev spolnih vlog ali pa bi lahko tehnologija imela potencial za spremembe in demokratizacijo spolov (Ahrens 2009, 12).

Sodobna družba kljub napredku še vedno poudarja binarnost spolov, biološko določeno opozicijo žensko-moško. Predvsem pa je spol ključen del posameznikove identitete. Živimo, čutimo in razmišljamo v skladu s spolom, ki nas določa, tudi v vedenju in ravnanju. Spol je neviden, samoumeven del posameznikove identitete (Van Zoonen 1999,33). Identificiramo se preko drugih, ustvarjamo identiteto, vključno s spolom, skozi interakcije v našem življenju. V tem procesu je neizogibno, da tehnologije ne bi vplivale na našo spolno identiteto. Od začetka moderne znanosti in tehnološkega napredka so moški, kot aktivna populacija na teh področjih, vodili razvoj, od moških za moške. Trditev velja za več obdobj in veliko tehnologij (Cockburn 2005, 37).

V teoriji difuzije so definirane skupine adopterjev, pri tem pa je Rogers popolnoma spregledal spol kot enega od dejavnikov za posvojitev inovacij. Lahko rečemo, da za nekatere inovacije, ki jih je raziskoval Rogers, spol res ni bil ključnega pomena za

¹² V prevodu: Spol je družbeni dosežek. Tehnologija tudi.

¹³ Izraz je težko prevesti, kar je očitno tudi zato, ker ga je že Ahrensova pustila v originalu. Zelo ohlapno bi ga lahko prevedli v izvajati ali igrati spol/spolno vlogo v skladu z družbenimi pričakovanji.

njihovo difuzijo¹⁴, ne moremo pa tega trditi, ko govorimo o spletu. Raziskave kažejo, da so moški v večji meri v skupini inovatorjev, zgodnjih uporabnikov in zgodnje večine, ženske pa tvorijo večino v skupinah pozne večine, zaostalih uporabnikov in neuporabnikov (Ahrens 2009, 30). Začetki in razvoj IKT in spleta prihaja z vojaškega področja, zato so ideje in design večinoma moška domena. Hkrati imajo ti artefakti izrazito določene pomene, ki jih moški preferirajo, zato so pomeni določeni med proizvodnjo in oglaševanjem le teh, prežeti predvsem z idejami moških (Oblak 1997, 679).

Singhova trdi, da je nelagodje, ki ga ženske občutijo ob tehnologijah, v središču konstrukcije razmerja spola in tehnologije (Singh 2001, 407). Ženske razumejo tehnologije kot nekaj moškega, ko se posameznica tehnologije "navadi", jo začne dojemati kot orodje za opravljanje nalog. Ženski način uporabe tehnologij na splošno ženske ne razumejo kot neko kompetenco (prav tam). Faulkner in Arnold sta bila med prvimi, ki sta zapisala, da ima tehnologija izrazito moško konotacijo, podobno trdi Cockburnova. Wajcmanova pa zapiše, da je tehnologija sama po sebi tako zelo definirana z moško kulturo, da bi se morala ženska, če bi hotela vstopiti v ta svet, odpovedati svoji ženskosti (Singh 2001, 408). Lahko pa ženske izrazijo svojo ženskost tudi tako, da izpostavijo svojo tehnično neobglenost (Wajcman v Ahrens 2009, 69), to pa potem izkoriščajo tudi zato, da nekatera gospodinjstva opravila "preložijo" na partnerja (Ahrens 2009, 69).

Leslie Haddon pravi, da razvoj osebnih računalnikov ustreza stereotipu, da je tehnologija narejena od moških za moške (Haddon v Singh 2001, 408), ki izhaja iz dejstva, da so na začetku moški, ki so se ljubiteljsko ukvarjali z računalniki, razvijali tehnologijo za druge moške, ki so se ljubiteljsko s tem ukvarjali. Kljub temu da je bila kmalu tehnologija na voljo tudi ženskam, ki so v tem videle izobraževalno funkcijo (predvsem za otroke), so računalniške igre reproducirale moško konotacijo na vseh nivojih, saj so predstavljale moške aktivnosti (Singh 2001, 408).

Komunikološke raziskave spolov lahko razdelimo na tri teoretične pristope: *pristop enakopravnosti*, *pristop razlikovanja* in *(de-)konstruktivizem* (Klaus v Ahrens 2009, 60).

¹⁴ Rogers namreč teorije difuzije ne omeji na tehnološke ali medijske inovacije, ampak se nanaša na inovacije v splošnem pomenu.

Pristop enakopravnosti izhaja iz liberalizma in predpostavke, da so ženske zaradi svojega neenakega položaja žrtve patriarhalne družbe. Neenakopravnost izhaja po mnenju zagovornikov tega pristopa iz tradicionalnih razmerij moči, ki omejujejo posameznice v njihovem prizadevanju za osebno svobodo. Osrednja tema analize so ženske, katerih vloga v medijih je nepomembna in prezrta, še posebej pa je izpostavljena diskriminacija novinark. Pristop predvideva, da so recipienti pasivni uporabniki medijev in so popolnoma prepuščeni medijskim tekstom in njihovim učinkom (Ahrens 2009, 60–61), zato je za našo raziskavo tudi popolnoma neprimeren.

Pristop razlikovanja se je v komunikoloških raziskavah pojavil v devetdesetih letih prejšnjega stoletja in se sklicuje na strukturalizem. Izhaja iz predpostavke, da je spol odvisen od družbenih struktur, posameznik pa je na podlagi družbenih odnosov in razmerij neposredno vpet v konstrukte in razmerja moči, na podlagi katerih se vzpostavi hierarhija spolov (Klaus v Ahrens 2009, 61). Raziskave na podlagi pristopa razlikovanja tematizirajo tudi apropiacijo medijev s študijami recepcije, zato lahko ponudijo možen pristop k našim raziskovalnim vprašanjem. Analiza razmerij moči je v središču **(de-)konstruktivizma**. Moški in ženske se pozicionirajo skozi svoje delovanje v odnosih do spolov in tako hkrati sovplivajo na družbeno konstrukcijo binarne pozicije obeh spolov. Izhodišče (de-)konstruktivizma je prevzemanje družbenih norm in "doing gender" v skladu z njimi (Ahrens 2009, 62). S tem pristopom lahko definiramo kdaj in kako se spolne vloge v spletnih praksah reproducirajo ali na novo vzpostavljajo.

3 EMPIRIČNA ŠTUDIJA PRIMER – Ahrens, Julia: Going Online, Doing Gender: Alltagspraktiken rund um das Internet in Deutschland und Australien

Raziskava opravljena v letih 2005 in 2006 z etnografsko študijo je ugotavljala, kakšno vlogo ima splet v domačem okolju pri moških in ženskah. Osredotočila se je na vsakdanje spletne prakse v domačem okolju (na njihovih domovih) parov v Nemčiji in Avstraliji. V središču njene pozornosti je integracija novega medija v domače okolje in iz le-te izhajajoče različne oblike uporabe in komunikacije. S študijo je poskušala odkriti in razložiti procese in razlike med spoloma v spletnih praksah ter hkrati preverjati, kolikšen je vpliv družbene vloge spolov na te procese. Poleg tega jo je zanimalo, ali se družbene razlike oz. neenakosti med spoloma reproducirajo tudi na področju spletnih praks.

Teoretski okvir raziskave je na osrednjem nivoju domestikacija in kontekstualiziranje potrošnje medijev z etnografsko študijo, drugi nivo pa določata koncept digitalnega razkoraka in teorija difuzije¹⁵. Avtoričino teoretično izhodišče izhaja iz perspektive kulturnih študij, da je potrošnja medijev vedno povezana z njihovo apropiacijo, v ospredju je teorija domestikacije (Ahrens 2009, 18).

Metodološko se je Ahrensova odločila za etnografsko raziskavo kot obliko kvalitativne raziskave študije recepcije. Raziskovalna orodja, ki jih je uporabila, so pol-strukturirani problemsko osredotočeni intervjuji štiriindvajsetih parov in ločeni vprašalniki za demografska vprašanja. Vsakega posameznika je intervjuvala ločeno od partnerja. Poleg tega je opravila tudi ogled stanovanja oz. gospodinjstva za boljši vpogled v pozicioniranje digitalnih medijev in s tem v vsakodnevne prakse (Ahrens 2009, 78).

¹⁵ Teoretskih konceptov digitalnega razkoraka in teorije difuzije v tej nalogi ne obravnavamo podrobno. Oba teoretska koncepta se koncentrirata na inovacije in internetni dostop, ne upoštevata pa družbenega konteksta in pomenov, ki jih tehnologiji pripišejo občinstva. Končata se pri odločitvi za uporabo, ne ukvarjata pa se z vprašanjem, na kakšen način si uporabniki prisvojijo in prilagodijo splet ter njihovimi motivi (Ahrens 23 – 24).

3.1 Dimenzije in indikatorji apropiacije spleta

Ahrensova definira 4 dimenzije apropiacije spleta v domačem okolju: časovna dimenzija, vsebinska dimenzija, prostorska dimenzija in interakcijska dimenzija:

Tabela 3.1: Pregled dimenzij, indikatorjev in ključnih vprašanj

Dimenzija	Indikatorji	Ključna vprašanja
Časovna dimenzija	Čas uporabe, časovna rutina uporabe, načini spletnih praks glede na čas	Kako dolgo ste na spletu? Bi lahko rekli, da imate časovno rutino uporabe? Ali imate ob različnih časih različne načine spletnih praks?
Vsebinska dimenzija	Spekter spletnih aktivnosti, glavne aktivnosti, motivi za spletne aktivnosti, vrednotenje spleta v primerjavi z ostalimi mediji	Kako pogosto izvajate katere spletne aktivnosti? Kaj vas motivira k spletni aktivnosti? Kakšen pomen ima internet za intervjuvane pare glede na ostale medije?
Prostorska dimenzija	Mesto umestitve spleta, estetika, pravica do uporabe spletnega dostopa	Kje je splet v gospodinjstvu lociran? Ali obstajajo omejitve dostopa spleta v gospodinjstvu? Ali motijo računalnik ali internetni priključek estetiko prostora?
Interakcijska dimenzija	Povezovalna funkcija, razdruževalna funkcija	Kakšno vlogo igrajo spletne prakse pri medosebnih odnosih med partnerjema? Katere združevalne ali razdruževalne elemente prepoznate? Ali se splet uporablja personalizirano? Ali uporaba interneta omogoča socialni umik?

Vir: Ahrens (2009, 107–108).

3.1.1 Časovna dimenzija

Čas uporabe spleta bi sicer lahko bil izrazito kvantitativen dejavnik, pri katerem se je potrebno vprašati, kaj dejansko pove o časovni dimenziji integracije spleta v vsakdan, vendar se izkaže kot indikator razlik med spoloma tudi v tej raziskavi.

Ahrensova razdeli intervjuvance v pet skupin glede na povprečno aktivno porabljen čas uporabe spleta, pri tem loči aktivno uporabo spleta in "biti online":

- zelo pogosti uporabniki (povprečno 3 ure na dan oz. več kot ena ura na dan)
- pogosti normalni uporabniki (pol ure do ene ure na dan)
- šibki normalni uporabniki (5 minut do pol ure na dan)
- uporabniki, ki so zelo malo časa na spletu (manj kot pet minut na dan)

- neuporabniki (ne uporabljajo spleta).

Nekatere spletne aktivnosti so bolj rutinske kot druge, npr. branje in pisanje elektronske pošte ali prebiranje dnevnih novic na informativnih portalih. Glede na ritem uporabe spleta oziroma **rutino** definira Ahrensova tri tipe:

- ritem glede na ostale rutine v vsakdanu (v vsakdanu se vzpostavijo določene rutine, pred ali po katerih je običajna aktivnost na spletu – npr. mame so aktivne na spletu, ko gredo otroci spat)
- nereden ritem (ne gre za manj pogosto uporabo, ampak le zato, da ni točno določenih rutin pri uporabi spleta)
- ritem glede na čas v dnevu (gre za uporabo spleta, kjer se uporabniki orientirajo glede na čas v dnevu, največkrat so na spletu zvečer, lahko je splet tudi sredstvo za strukturiranje dneva).

Poleg zgoraj omenjenih obstaja uporaba spleta tudi kot "preganjanje časa".

Analiza rutin spletnih aktivnosti omogoči podroben vpogled v časovno dimenzijo integracije spleta v vsakdan, rutine so odvisne od življenjskih okoliščin uporabnikov (Ahrens 2009, 113–118).

Pod pojmom različnih **načinov uporabe interneta glede na čas** se skriva vrednotenje z vidika intervjuvancev, na podlagi njihovih odgovorov pa Ahrensova definira tri različne načine uporabe:

- prostočasni način
- pragmatični način
- situacijski način.

V prostočasnem načinu osebe splet dojemajo kot hobi, prostočasno dejavnost, poleg aktivnosti na spletu lahko hkrati opravljajo še dodatno dejavnost (največkrat je to prehranjevanje, poslušanje glasbe ipd). Pragmatični način pomeni, da se uporabnik odloči za aktivnost na spletu zato, da se prihrani čas pri opravilih povezanih z organizacijo gospodinjstva (npr. plačevanje računov prek spleta, nakup knjig za otroke, nakup živil ipd). Za ta način je značilno, da ni nobenih vzporednih aktivnosti, čas na internetu je omejen na izpolnitev "naloge" in se takoj po opravi zaključi. Kadar se

splet uporablja na oba prej omenjena načina, se uporaba klasificira glede na situacijsko komponento (Ahrens 2009, 118–121).

3.1.2 Vsebinska dimenzija

Najprej preveri Ahrensova, kakšen je **spekter spletnih aktivnosti na splošno** (vse aktivnosti, ne glede na to kako pogosto, razen tistih aktivnosti, ki so jih uporabniki zgolj enkrat preizkusili). Iz celotnega spektra spletnih aktivnosti jo bolj podrobneje zanima, katera izmed vseh je njihova **glavna (ali osrednja) aktivnost** po oceni intervjuvancev.

Motive intervjuvancev za uporabo spleta Ahrensova razdeli na 3 področja: služba (aktivnosti povezane s službo), prosti čas (hobiji, zanimanja, individualen čas za sprostitev) in gospodinjstvo (organizacija gospodinjstva).

Z naraščajočo stopnjo integracije opaza, da:

1. se vsakodnevne naloge predvsem glede organizacije gospodinjstva, vse več in vse bolj redno opravljajo prek spleta
2. se motivi med spoloma razlikujejo, najbolj opazna je ta razlika pri parih z otroki (Ahrens 2009, 145).

Vrednotenje spleta oziroma koliko je pomemben internet intervjuvanim parom glede na preostale medije je še zadnji indikator v sklopu vprašanj, ki se nanašajo na vsebinsko dimenzijo. Splet združuje več funkcionalnosti tradicionalnih medijev, prednost le tega pa je v tem, da nisi vezan na spored, poleg tega pa je raznovrsten. Pri televiziji je uporabnik vezan na spored, pri časopisu lahko prebere le en članek na določeno temo, na spletu pa najdemo za tematiko, ki nas zanima, takoj več virov informacij. Ahrensova pravi, da se kaže povezava med pozitivnim vrednotenjem spleta in vsebinsko priložnostnim načinom uporabe. Kadar se splet uporablja večinoma kot orodje za delo, se le redko znajde pri vrhu pozitivno ovrednotenih medijev (Ahrens 2009, 144).

3.1.3 Prostorska dimenzija

Prostorska dimenzija je odsev nivoja objekta v smislu dvojne artikulacije. Ahrensova preveri **v katerem prostoru** v gospodinjstvu je umeščen računalnik z dostopom do

interneta in čemu je tam. Ob tem išče odgovor tudi na vprašanje, ali je dostop do spleta umeščen bolj v skupnih prostorih ali v prostoru, ki ga uporablja posameznik ter za kakšne namene se ta prostor z dostopom do interneta še uporablja (Ahrens 2009, 147).

Po ugotovitvi, v katerem prostoru je priključek za dostop do interneta, Ahrensova preveri, kdo ima **pravico do uporabe** tega prostora in če je le ta izključujoča do ostalih. Avtorica ugotavlja, da se z vse večjo integracijo tehnologije v skupne prostore dominanca moškega zmanjšuje. Poleg tega opazi tudi, da se naprave za dostop do spleta množijo, tako da lahko več oseb istočasno uporablja splet (Ahrens 2009, 168).

Ahrensova se posveti tudi vidiku **estetike**, kjer se sprašuje, ali je računalnik oz. dostop do spleta estetsko vključen ali izključen iz skupnih prostorov (Ahrens 2009, 161). Lahko je namreč moteč element, ki ga uporabniki "skrivajo", ali pa je "kos pohištva" podobno kot se je to zgodilo s televizorji (Ahrens 2009, 162)

3.1.4 Interakcijska dimenzija

Na koncu Ahrensova zastavi še vprašanje, v kakšni meri ima ukvarjanje s spletom vpliv na partnerstvo¹⁶, ali ima **funkcijo povezovanja ali razdruževanja**. Indikatorji te dimenzije so personalizacija¹⁷, omogočanje umika, skupna uporaba spleta pred enim zaslonom, pogovori o temah povezanih s spletom, skupno preživljanje časa ob uporabi spleta in vzporedne dejavnosti (Ahrens 2009, 169).

Povezovalna funkcija nastopi, kadar sta partnerja skupaj na spletu pred enim zaslonom ali se pogovarjata o vsebinah s spleta. Razdruževanje se kaže na različne načine, večinoma pa gre za konflikte. Večinoma gre za tehnične probleme v zvezi z internetom in iz tega izhajajočo odvisnost od pomoči partnerja, poleg tega pa še ljubosumje. Vzrok za spor je pogosto čas oz. trajanje uporabe spleta. Razdruževanje se kaže tudi v personalizaciji in simboličnem umiku (Ahrens 2009, 171).

¹⁶ V tem delu raziskave so otroci izvzeti, saj gre izključno za vpliv na partnerski odnos (Ahrens 2009, 168).

¹⁷ Internet je že po definiciji personaliziran medij, saj je upravljanje omejeno na posameznika, ker ima računalnik samo eno tipkovnico in eno miško. Personalizirane tehnologije na splošno prepoznamo po treh lastnostih: prvič, tehnološka oprema je predvidena za individualno uporabo (npr. slušalke), drugič je pomemben način uporabe (individualna ali skupna uporaba) in tretjič igra vlogo tudi število naprav v gospodinjstvu (Röser v Ahrens 2009, 51).

Personalizacija spleta je lahko presenetljivo tudi združevalen pojav, pričakovali bi namreč, da se ljudje zaradi tega odtujujejo (Ahrens 2009, 272). Občutek povezanosti lahko nastopi tudi, če partnerja nista pred istim zaslonom, ampak sta le skupaj v prostoru, medtem ko je eden ali sta oba na spletu (Ahrens 2009, 181). Splet je lahko tudi tema pogovora. Pri tem ne gre za sam splet, ampak za vsebine s spleta, to pa zato, ker spletne vsebine pari konzumirajo ločeno (Ahrens 2009, 188).

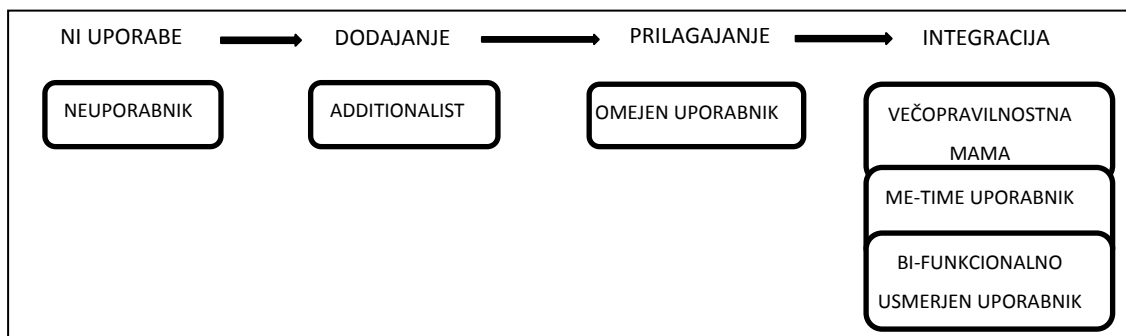
3.2 Tipologija spletne integracije

Ahrensova definira na podlagi česa lahko na splošno prepoznamo, v kakšnem obsegu je splet integriran v vsakdan uporabnika glede na omenjene štiri dimenzije in njihove indikatorje. Internet je močno integriran v posameznikov vsakdan, kadar ga uporablja časovno intenzivno in je uporaba le tega vključena v vsakdanje rutine. Raznolikost spletnih praks je pestra, na internetu uporabnik opravlja tudi vsakodnevne naloge in vrednoti splet bolj kot ostale medije. Priključek interneta je v prostorih, kjer se posameznik pogosto zadržuje in je popolnoma integriran v okolju, članov gospodinjstva ne moti v smislu estetike prostora. Priključek je, ali popolnoma personaliziran (vsak ima svoj računalnik ali dostop do spleta) ali pa je enoten dostop enakovredno dostopen obema. Internet je sestavni del partnerskega odnosa, kar povzroča tako momente, ki združujejo in momente, ki so vzrok za spore. Na kratko, splet je del rutine v vsakdanjih opravilih in je postal popolnoma samoumeven (Ahrens 2009, 273).

Na podlagi tipologije definira Ahrensova tri stopnje integracije spleta v vsakdan: dodajanje¹⁸ tehnologije, prilagajanje tehnologije in integracija v vsakdan. Proces integracije poteka skozi vse stopnje po naštetem vrstnem redu (glej Sliko 2.1). Nemogoče pa je trditi, da je ta proces linearen. Procese domestikacije bi morali v prihodnje raziskovati z longitudinalnimi študijami, da bi lahko kaj več odkrili o samem procesu (Ahrens 2009, 279).

¹⁸ Avtorica faze poimenuje "Addition", "Adaption" in "Integration".

Slika 3.1: Stopnje integracije tehnologije v vsakdan



Vir: Ahrens 2009, str. 279

Ahrensova sicer ugotavlja, da na proces domestikacije vplivajo tudi drugi dejavniki, ki niso bili predmet njene raziskave. Brez ustrezne ponudbe, storitev, izdelkov ali informacij uporabniki nimajo motivacije za opravljanje vsakodnevnih obveznosti na spletu. Veliko je odvisno tudi od osebnih okoliščin posameznika ali pomembnih življenjskih prelomnic, npr. brezposelnost, odhod v pokoj ali rojstvo otroka, pri čemer je vpliv lahko različen glede na spol. Rojstvo otroka namreč lahko zelo spremeni spletne prakse mame, na očetove spletne prakse pa ne vpliva (Ahrens 2009, 282). Kadar je stopnja difuzije visoka, so uporabniki bolj pod pritiskom, da se morajo priključiti. Omenja še geografske in družbene dejavnike.

Na tem mestu je tudi opozorila na velike razlike med spoloma, spol je namreč daleč najbolj odločujoč dejavnik pri integraciji interneta v vsakdan (Ahrens 2009, 273). Razlike med spoloma se pokažejo v procesu domestikacije in integracija spleta v vsakdan. Posledično so dimenzije in indikatorji zgolj površni pokazatelji, kako je internet vključen v vsakdan, zato zapiše Ahrensova šest različnih tipov integracije spleta:

- **Večopravilnostna mama**: ta tip zajema samo ženske z otroki, ki splet uporabljajo zelo pragmatično, časovno omejeno, ciljno usmerjeno kot orodje pri vsakodnevnih opravilih povezanih s skrbjo za otroke in gospodinjstvo. Splet je močno integriran v vsakdan, rutine in opravila, čeprav je uporabnica na spletu samo omejen čas (Ahrens 2009, 274).
- **Me-time uporabnik**: večinoma očetje ali moški brez otrok, zelo pogosti uporabniki, največ kot prostočasno dejavnost, vendar tudi v službene ali

organizacijske namene, splet uporabljajo kot umik pred ostalimi člani gospodinjstva, čeprav je računalnik pogosto v skupnih prostorih ter ne želijo, da jih kdo moti, saj vidijo čas na spletu kot "čas zame" (Ahrens 2009, 275).

- **Bi-funkcionalno usmerjen uporabnik**: gre za uporabnike, ki uporabljajo splet bifunkcionalno (večinoma mlajše ženske ali posamezni starejši moški), po eni strani zase, po drugi strani pa za organizacijo gospodinjstva. PC je v skupnih prostorih, splet igra veliko vlogo v partnerskem odnosu (Ahrens 2009, 276).
- **Omejen uporabnik**: ta tip splet integrira le omejeno, na spletu niso vsak dan, uporabljajo ga pragmatično za iskanje informacij in elektronsko pošto, interakcijska in prostorska dimenzija sta pogosto odvisni od tega, kakšen uporabnik je partner (Ahrens 2009, 277).
- **Additionalist**: ta tip "doda" splet v svoj vsakdan, vendar ga namensko ali zaradi nevednosti ne integrira. Na spletu je zelo redko, njegov način je izrazito pragmatičen (Ahrens 2009, 278).
- **Neuporabnik**: spleta ne uporablja, četudi je priključen v gospodinjstvu in ga partner uporablja (Ahrens 2009, 278).

3.3 Vloga spola v vsakdanjih spletnih praksah

Na splošno gledano velja, da imajo tehnologije izrazito moško konotacijo. Moškim se pripisuje več sposobnosti za obvladovanje tehnologij. V literaturi se pripisovanje moške konotacije področjem znanosti in tehnologije povezuje z dominanco moških v razvojnih fazah in začetnih fazah difuzije. Tehnika ima zelo močan simbolni pomen, saj je to tradicionalno moška kompetenca (Ahrens 2009, 63). Medtem ko prisodimo moškim zanimanje za tehniko in tehnične kompetence, povezujemo ženske bolj s previdnostjo, s strahom pred tehniko in odklonilnim odnosom do tehnike (Dorer v Ahrens 2009, 63). Ti atributi so sčasoma postali pomemben sestavni del spolne identitete žensk. Zaradi tega se v povezavi s tehniko in moško kodiranim področjem ženske v začetnih fazah difuzije težko lotijo novih tehnologij (Ahrens 2009, 63).

V fazah difuzije, ki sledijo, se razlike med spoloma manjšajo in ženske bolj pogosto uporabljajo splet. To lahko razložimo z napredovalo domestikacijo, ženske so vse bolj ciljno občinstvo, uporabniški vmesniki so vse bolj uporabniku prijazni, ponudba

spletnih aktivnosti se širi in nudi tudi "ženske" aktivnosti, kot je spletno nakupovanje in omogočanje opravljanja domačih opravil prek spleta (spletno bančništvo npr.) (Dorer, Röser v Ahrens 2009, 64). Vendar moramo poudariti, da se ženskam z vse pogostejšo uporabo spleta nikakor ne pripisujejo njihove večje tehnične kompetence (Ahrens 200, 64). Medtem ko je za prve faze difuzije značilna prostočasna uporaba spleta, lahko za faze napredovale difuzije opazimo porast instrumentalne uporabe, to pa lahko povežemo tudi z rastočo ponudbo ustreznih spletnih aktivnosti (Ahrens 2009, 72).

Študije zgodnjih faz difuzije kažejo na nižjo samozavest žensk v povezavi s samooceno veščin obvladovanja osebne računalnika in spleta, v nasprotju z moškimi, ki imajo hkrati z večjim samozaupanjem v svoje veščine bolj pozitiven odnos do računalnika. Ahrensova povzema raziskavo Hargittaijeve in Schaferja (objavljeno 2006), kjer se osredotočata na samooceno veščin glede na spol in njen vpliv na dejansko uporabo. Ugotovita, da lahko tako stališče privede ženske do tega, da novih aktivnosti ali spletnih praks niti ne poskusijo, ker menijo, da jih ne obvladajo. Pri obstoječih praksah ne navajata glede veščin nobenih razlik med spoloma. Zato Ahrensova trdi, da je to eden od indikatorjev, kako se konotacija tehničnosti umika ob vse večji integraciji spleta v vsakdan. Livingstonova s svojo raziskavo v dvanajstih evropskih državah dokaže, da je povezava med spolom in tehničnimi kompetencami ter samooceno neodvisna od stopnje enakopravnosti spolov v družbi (Ahrens 2009, 67–68). Izsledki omenjene študije ustrezajo tudi siceršnjim raziskavam novih tehnologij, da imajo ženske večjo distanco in bolj kritičen odnos do novih tehnologij, pred uporabo pa presojujejo, kakšna je sploh uporabna vrednost te tehnologije (Böttger/Mettler-Meiborn v Ahrens 2009, 68). Oba spola sta odgovorna za vzpostavljanje razlik v kompetencah in vzdrževanja hierarhije odvisnosti med moškimi tehničnimi kompetencami in žensko potrebo po pomoči (Collmer v Ahrens 2009, 70). Družbeno konstruirane spolne vloge se reproducirajo ali na novo konstruirajo skozi spletne prakse, ki so prežete z družbenimi razmerji moči in dominance (Ahrens 2009, 71).

Moški in ženske tudi s svojimi praksami ravnanja s tehnologijami (v našem primeru s spletom) potrjujejo družbene vloge spolov in hkrati s tem vedno znova konstruirajo razlike med spoloma (Ahrens 2009, 203). Na posameznih primerih predstavi "doing gender" posameznih parov, vendar posploševanje teh primerov ni možno. Opazi pa

nekaj skupnih vidikov: minimalizirana predstava o ženskem obvladovanju tehničnih veščin, izpostavljena tehnična nemoč žensk, primopredaja tehničnih težav moškemu, vzdrževanje predstave o moškem obvladovanju tehnologije, razvrednotenje veščin uporabe spleta (Ahrens 2009, 203).

Spletne prakse niso izvzete iz običajnih družbenih konceptov, moške dominance in spolnih vlog, tako da se v spletnih praksah družbena konstrukcija spolov potrjuje in replicira. Tudi pri napredovali integraciji tehnologije v vsakdan vidi Ahrensova le malo potenciala v smislu enakosti spolov in demokratizacije spolnih vlog, splet je le novo sredstvo za utrjevanje tradicionalnih vzorcev spolnih vlog (Ahrens 2009, 289).

Ahrensova zaključí s citatom Krotza: "Nicht Medien sind es, »die den Wandel von Alltag und Kultur vorantreiben, sondern die Menschen in ihrem Umgang mit den Medien«" (Krotz v Ahrens 2009, 290).¹⁹

¹⁹ V prevodu: Niso mediji tisti, ki lahko spremenijo vsakdanje in kulturne prakse, ampak ljudje, ki uporabljajo medije.

4 TEHNOLOGIJA IN SPLET V DOMAČEM OKOLJU PAROV

4.1 Metode raziskovanja in zbiranja podatkov

Ahrensova pravi, da odnosi oziroma razmerja med spoloma še niso bili dovolj osvetljeni, čeprav velja spol za pomemben dejavnik pri razlikah v potrošnji medijev (Ahrens 2009, 21). Rezultati raziskave Digitalne kulture in razredne razlike kažejo, da so spletne prakse žensk manj raznolike od moških, pomen spleta pa vrednotijo slabše od moških (Oblak Črnič 2014, 136). S pričujočo kvalitativno raziskavo skušamo raziskati vzroke za razlike. Da bi vse to lahko dosegli, moramo najprej poznati in razumeti motive žensk. Z nalogo odkrivamo odgovore z več vidikov, zanimajo pa nas razlike med spoloma v procesu integracije spleta v vsakdan, motivi in rutine spletnih praks ter splet kot mesto demokratizacije spola ali kot preslikava družbeno konstruiranih spolnih vlog.

Raziskovalna vprašanja v diplomskem delu so:

- *Kako poteka proces domestikacije in apropiacije interneta?*
- *Ali ženske "drugače" uporabljajo internet kot moški?*
- *Kaj urbane ženske počnejo na internetu in kakšni so njihovi motivi?*

Odgovore na raziskovalna vprašanja smo iskali z etnografsko študijo in vsebinsko (narativno) analizo pol-strukturiranih poglobljenih intervjujev, opravljenih na domovih priložnostno izbranih parov. Za metodo intervjujev smo se odločili zaradi pomanjkanja kvalitativnih raziskav na izbrano temo. Kvantitativne raziskave uporabe IKT odpirajo vprašanja, na katera ne moremo odgovoriti s takšnim pristopom (Ahrens 2009, 12). Podobno trdi tudi Oblak Črnič "... empirične študije bi bilo potrebno podkrepiti s kvalitativnimi metodami raziskovanja, ki bi se podrobneje osredotočile na razlago apropiacije in umeščanja sodobnih tehnologij v vsakdanje življenje znotraj svojstvenih skupin - žensk, starostnikov, nezaposlenih, mladih, delavcev itd." (Oblak Črnič 2014: 144).

Pri študijah recepcije je prva izbira metode kvalitativni intervju. Pri tem imamo izbiro med poglobljenim intervjujem s posameznikom in intervju s fokusno skupino. V naši raziskavi smo ocenili, da je najprimernejša metoda poglobljen pol-strukturiran intervju, ki nam bo omogočil vpogled v osebne motive, predstave in stališča posameznika do

medija (Schrøder 2003, 125). Čeprav so pol-strukturirani intervjuji bolj podobni pogovoru, je raziskovalec tisti, ki vodi in usmerja razgovor. Ahrensova uporablja za intervjuje izraz problemsko osredotočeni²⁰, vendar gre za enak način intervjuvanja kot v pričujoči nalogi. Taki intervjuji zahtevajo zaradi zahtevne transkripcije in vrednotenja precej časa. Naša naloga je, da sledimo vprašalniku in poskrbimo, da pridobimo odgovore potrebne za analizo (Deacon in drugi 2007).

Etnografski pristop je raziskovalna metoda, pri kateri družboslovni raziskovalci zbiramo podatke z vključitvijo raziskovalca v socialno okolje tistega, ki ga raziskujemo. Zato nam je bilo pomembno, da intervjuje opravimo na domovih parov. Pristop je primeren za raziskavo občinstev, ker lahko celovito ponudi vpogled na učinke medijev na vsakdan in vsakdanje rutine, torej vključuje tudi vpliv okolja, v katerem se gradijo pomeni. Od sedemdesetih letih prejšnjega stoletja so etnografske kvalitativne študije proučevale razmerja med kulturo, mediji in močjo z namenom razčlenjene analize prepletenosti političnih in družbenih procesov (Ahrens 2009, 18).

Morda poimenovanje "etnografsko" ni idealno, saj običajno ni mogoče dolgotrajno (v smislu trajanja raziskave) sobivanje in opazovanje subjektov. Kot pravi Bakardjieva so prav longitudinalne raziskave, ki trajajo dolgo časa, glavna značilnost antropoloških etnografskih raziskav, zato je seveda na mestu vprašanje, ali je to poimenovanje sploh primerno (Bakardjieva 2005, 78). Kljub temu je termin sčasoma postal uveljavljen kot primeren za študije recepcije (Ahrens 2009, 20), zato ga tako uporabljamo tudi v tej nalogi.

Intervjuvancem smo zagotovili popolno anonimnost, kar nam je omogočilo relativno sproščenost in vstop v njihova domača okolja. Intervjuvali smo tri heteroseksualne pare, predstavnike treh različnih generacij²¹; mlad par (18 – 25 let), par srednje generacije (40 – 45 let) in starejši par (starejši od 65 let), ki smo jih izbrali po principu snežne kepe. Pri izbiri parov smo upoštevali še dodatne pogoje poleg starostne

²⁰ Ahrensova se v svojem delu sklicuje na Mayringovo definicijo problemsko osredotočenega intervjuja. Mayring zajame v to kategorijo vse intervjuje z odprtimi ali pol-strukturiranimi vprašanji (Ahrens 2009, 87).

²¹ Po SSKJ-jevi definiciji je generacija »čas, doba približno tridesetih let«. Med intervjuvanimi pari je približno 20 let razlike med generacijami, tako so bili namensko izbrani, saj smo vzorčili med polnoletnimi prebivalci Slovenije in smo ocenili, da lahko z razliko dvajsetih let zajamemo najbolj raznolik vzorec generacij.

kategorije: posamezniki so morali imeti vsaj pet let stalno prijavljeno prebivališče v Mestni občini Ljubljana (ker raziskujemo spletne prakse urbanih žensk), pari so morali živeti v skupnem gospodinjstvu z dostopom do interneta in morali so biti pripravljeni povabiti raziskovalko v svoje stanovanje, kjer so bili potem opravljeni intervjuji. Kontakte smo dobili preko tretjih oseb.

Različne generacije so bile podlaga za iskanje dejavnikov razlikovanja apropiacije med spoloma v različnih življenjskih obdobjih. Intervjuji so bili opravljeni osebno v mesecu juniju 2016. Vsi intervjuji so bili opravljeni na skupnih domovih izbranih parov in jih je opravila raziskovalka sama. Intervjuji so potekali posamezno (z vsakim od partnerjev ločeno), za kar smo se odločili iz dveh razlogov. Tako smo se lahko posvetili posamezniku in njegovim odgovorom. Poleg tega lahko tako bolj zanesljivo odkrivamo razlike in možne konflikte med partnerjema. Vprašanja so bila vnaprej določena, vprašalnik je v prilogi A. Nekatera vprašanja oz. odgovori bi se lahko v toku intervjuja podvajali, zato smo sproti, glede na odgovore, taka vprašanja prilagajali. Vnaprej smo določili osrednja vprašanja, ki so v prilogi odebeljena. Posamezni intervjuji so trajali od petindvajset do največ petinštirideset minut, večinoma pa so obiski trajali do dve uri. Vsi intervjuji so se snemali z dovoljenjem intervjuvancev, pri čemer so bili vsi obveščeni, da bodo njihovi osebni podatki varovani in anonimizirani. Prepisi intervjujev so priloženi nalogi. Imena posameznikov oz. intervjuvancev smo zaradi zagotavljanja anonimnosti spremenili. Naš namen je s prilogami in natančnim opisom raziskave omogočiti njeno preglednost in transparentnost.

Tabela 4.1: Predstavitev intervjuvancev (imena so spremenjena)

	<i>Par</i>	<i>Starost</i>	<i>Poklic</i>	<i>Izobrazba</i>	<i>Otroci</i>
<i>mlajša generacija</i>	Petra	21	študentka psihoterapije, prek študentskega servisa dela kot vaditeljica plavanja	končana srednja šola	ne
	Marko	25	izredni študent psihologije, prek s.p. dela kot vaditelj plavanja	končana srednja šola	
<i>srednja generacija</i>	Kaja	42	komercialist - prevajalec v mednarodnem podjetju	diploma iz ruščine in filozofije	2 otroka (10 in 13 let)
	Aljaž	44	programer, delo z bazami in programiranje programskih rešitev	univerzitetni diplomirani ekonomist	
<i>starejša generacija</i>	Ula	66	upokojena, pred tem je delala kot računovodja	srednja ekonomska šola	2 odrasla otroka
	Tine	67	upokojen, pred upokojitvijo je delal kot direktor invalidskega podjetja	organizator dela	

Glede na uporabljene pristope in metode ter kako so zastavljena raziskovalna vprašanja in intervjuji, menimo, da je primerna metoda analize intervjujev narativna analiza, in sicer tematski model (Bryman 2001, 553). Narativna analiza je osredotočena na natančno branje oz. interpretacijo vsebin, ki jih povedo intervjuvanci, pri čemer pa osrednja tema ni »'kaj se je v resnici zgodilo?' temveč 'kako so ljudje osmislili to, kar se je zgodilo?'« (Bryman 2001, 556). Tako odkrivamo pomene, ki jih v svojem vsakdanu v našem primeru posamezniki pripisujejo spletu in digitalnim tehnologijam. S tematsko analizo pa se posvetimo zgodbam z vidika »kaj je bilo povedano in ne kako« (Bryman 2001, 553).

4.2 Analiza rezultatov in diskusija

V naslednjem poglavju bomo analizirali opravljene intervjuje, preverili dimenzije in indikatorje omenjene v prejšnjih poglavjih in poskusili določiti intervjuvancem ustrezen tip integracije spleta po Ahrensovi.

4.2.1 Časovna dimenzija

V tem podpoglavju bomo analizirali čas, ki ga preživijo intervjuvanci na spletu (po svoji oceni), rutine oz. časovne vzorce uporabe in način uporabe glede na čas, kot ga dojemajo intervjuvanci.

V raziskavi Ahrensove se izkaže, da je očitna razlika v trajanju aktivne uporabe spleta med spoloma, moški veliko več časa porabijo za to aktivnost kot ženske (Ahrens 2009, 110–112). Ugotavlja še, da na časovno dimenzijo uporabe spleta odločilno vplivajo starost, zaposlitev ter družinska situacija in z njo povezane življenjske okoliščine (npr. starševstvo). Njeni rezultati kažejo tudi na to, da moški preživijo več časa in so bolj pogosto na spletu kot ženske. Predvsem podatki o rutinah in načinih uporabe glede na čas omogočajo podroben vpogled v procese integracije spleta v vsakdan. Pri vseh indikatorjih časovne dimenzije se kažejo razlike med spoloma (Ahrens 2009, 127).

4.2.1.1 Aktiven čas na spletu

Pri kategorizaciji v skupine smo se zgledovali po Ahrensovi. Pomembno je, da razlikujemo med aktivno uporabo spleta in "biti online", saj smo danes zaradi relativno cenovno ugodnega dostopa spleta prek pametnih telefonov lahko "online" 24 ur na dan. Zato smo to poimenovali aktiven čas na spletu.

Tabela 4.2: Razporeditev intervjuvancev v skupine glede na aktiven čas na spletu

<i>povprečno aktiven čas na spletu</i>	<i>skupina</i>	<i>moški</i>	<i>ženske</i>
več kot ena ura na dan	zelo pogosti uporabniki	1	1
pol ure do ene ure na dan	pogosti normalni uporabniki	1	1
5 min do pol ure na dan	šibki normalni uporabniki	1	1

Neuporabnikov ni v naši raziskavi, ker jih namenoma nismo zajeli z vzorcem, prav tako ni nihče od intervjuvancev zelo malo časa na spletu.

Čeprav se v raziskavi Ahrensove izkaže spol kot izrazit indikator razlik pri aktivnem času na spletu, v naši raziskavi tega ne moremo trditi, zanimivo je, da so pravzaprav rezultati pokazali, da je generacija odločilen dejavnik. V tabeli so namreč pari po generacijah razdeljeni v skupine, zelo pogosta uporabnika sta predstavnika najmlajše generacije,

pogosta normalna uporabnika sta predstavnika srednje generacije, šibka normalna uporabnika pa sta predstavnika najstarejše generacije.

4.2.1.2 Rutina oziroma vzorci uporabe glede na čas

V tem delu bomo pogledali vzorce spletnih aktivnosti v povezavi z življenjskimi okoliščinami posameznikov. Poskušali bomo razvrstiti intervjuvance v tipe, ki jih je definirala Ahrensova. Podobno kot v njeni raziskavi tudi naši intervjuvanci ne prepoznajo rutin, ki bi se nanašale na vzorce uporabe spleta, izjema je Marko.

Marko: Po navadi je to ta čas od osmih do dveh zjutraj, ki lahko variira, včasih je lahko od desetih do dveh zjutraj, včasih je od enajstih do dveh zjutraj. Čisto odvisno. Ampak v tem časovnem intervalu pa je.

In kasneje v intervjuju;

Marko: Ja, v bistvu je tako. Isto zvečer ostaja ta rutina, ko pridem, po navadi zmeraj isto, maile. Pa potem pač spet, hobi. Ali pa različne kakšne informacije, če me kaj zanima. (...) Ampak drugače je pa skoz približno ista rutina, no. Skoz.

Pri Petri in Marku, ki sta najmlajša udeleženca raziskave, so izrazite rutine glede na čas v dnevu, na spletu sta aktivna dopoldan in zvečer, vsak dan in popolnoma samoumevno. Pri Aljažu in Kaji (par srednje generacije) se večkrat med intervjujem izkaže, da imata oba podobno odklonilen odnos do preživljanja časa na spletu, kot da je to nekaj negativnega, krade čas. Verjetno zato oba zelo kategorično zanikata, da bi bile v njunih spletnih praksah kakršnekoli rutine.

R²²: Ali imate fiksne termine uporabe spleta?

Aljaž: Ne! (...) Ne, kot pride prilika.

Kaja: Ne, to je čist hipna odločitev. Ja. (...) Ni pa, da bi bil nek vzorec, ki bi se ponavljal.

Med intervjujem pa se izkaže, da vendarle obstajajo določeni vzorci. Oba razkrijeta določeno rutino ob vprašanju o tipičnem dnevu, kako, kdaj in kje dostopata do

²² Raziskovalka.

medijev. Otroka, ki ju imata Kaja in Aljaž sta že dovolj stara, da ne potrebujeta nenehnega nadzora in animacije, zato ne zaznamo, da bi starševstvo imelo večji vpliv na enega ali drugega.

Aljaž: OK, do medijev skoraj sigurno dostopam zjutraj... (...) recimo novičke, email... prek telefona...pooool, ko pridem recimo iz službe tudi pržgem ta velik računalnik, prečekiram domačo pošto, ehm, pregledam novičke.

Kaja: (...) v kolikor zajtrkujem sama, da nikogar še ni, lahko da grem na družabna omrežja oziroma pač na kakšno informativno spletno stran, pogledat pač kakšno aktualno novico...

Pri obeh partnerjih, Kaji in Aljažu, prepoznamo ritem glede na ostale rutine v družinskem življenju. Za uporabo spleta Kaja izkoristi čas, ko otroka še spita in je zjutraj sama.

Kot je napisala že Ahrensova, so nekatere aktivnosti na spletu bolj rutinske kot druge, mail ali branje dnevnih novic (Ahrens 2009, 113), to opazimo tudi v naši raziskavi. Lahko pa se tudi prepletajo "domača" uporaba in službeni čas, recimo branje novic, zasebne elektronske pošte ali obisk na družbenem omrežju, kot recimo lahko opazimo pri Kaji.

Kaja: (...)ker imam jaz tako naravo dela, da iščem informacije in v bistvu imam jaz splet non stop prižgan v službi. Non stop, kar pomeni, da lahko kdaj pridem vmes tudi na družabno omrežje...

Pri najstarejšem paru opazimo razlike pri njunih rutinah, Ula nima posebne rutine, na splet gre, kadar ima čas ali se umakne, če mož gleda kakšen šport na TV, česar ona ne mara. Tine ima izrazit ritem glede na čas dneva, na spletu je šele zvečer, po deveti uri, in to skoraj vsak večer. Kot omenja že Ahrensova, je najbolj pogost del dneva, ko so posamezniki na spletu, večer (Ahrens 2009, 113), enako ugotavljamo tudi v naši raziskavi. Večini je skupno, da so zvečer na spletu. Ahrensova definira tri različne tipe vzorcev uporabe, njihova analiza pa omogoča podrobnejši vpogled, v kakšni meri je splet integriran v vsakdan z vidika časa, vzorci pa so povezani z življenjskimi okoliščinami posameznika (Ahrens 2009, 118):

- ritem glede na ostale rutine v vsakdanu imata oba para srednje (Kaja in Aljaž) ter mlajše generacije (Petra in Marko)
- nereden ritem ima Ula
- ritem glede na čas v dnevu pa ima Tine.

4.2.1.3 Načini uporabe interneta glede na čas

Pod načinom uporabe glede na čas razumemo in analiziramo pogled oziroma vrednotenje časa na spletu z vidika intervjuvancev. Preverjamo tudi ali in kakšne vzporedne aktivnosti imajo intervjuvanci v času, ko so aktivno na spletu. Glede na vrsto vzporednih dejavnosti, lahko sklepamo o načinu uporabe. Ahrensova definira tri načine: prostočasni, pragmatični in situacijski.

Vsi trije intervjuvani pari uporabljajo spletno banko in trdijo, da lahko splet prihrani čas, predvsem se to navezuje na plačevanje računov prek spletne banke, ker jim ni potrebno "stat v vrsti". Nihče od vprašanih ni izrecno rekel, da je čas, ko je na spletu, zapravljanje časa.

Tine in Ula, par starejše generacije, uporabljata splet aktivno najmanj časa od vseh intervjuvanih, brez kakršnihkoli vzporednih aktivnosti in večinoma zelo ciljano, ona plača račune, preveri maile, le redko kaj več od tega. On preveri elektronsko pošto in vse kar se nanaša na njegov hobi (lahko bi rekli, da je to stroka), vendar zelo ciljano.

Petra in Marko uporabljata splet na pragmatični način po potrebi, večino časa pa v prostočasnem načinu. Med njunima načinoma so le majhne razlike, oba veliko časa posvečata hobijem in oba delata prek spleta od doma.

Tudi pri tem indikatorju časovne dimenzije ugotavljamo, da je v naši raziskavi več razlik med generacijami kot med spoloma. Razlike med spoloma zaznamo na tem mestu le pri paru srednje generacije.

Kaja se trudi, da se računalniku in spletu izogiba.

Kaja: (...) Potem ko pridem domov (iz službe op. a.) dejansko, jaz pač imam res veliko željo, da stran bežim od računalnika. Ehm, zdaj če je pač nek tak dan, da moram kaj pač, ne vem, kej pogledat, al je to čisto neka tako

koristna informacija, kakšen odpiralni čas. Takrat si pač vzamem čas za računalnik, drugače pa ne.

Podobno razmišlja tudi njen partner Aljaž.

Aljaž: (...)Pa tudi oba greva recimo skup na sprehod, prav namenoma zaradi tega, da nisva za računalnikom.

V zadnjem času je nekaj več na spletu zaradi družabnih omrežij, prek pametnega telefona, vendar je tega po njeni oceni zelo malo in zelo na kratko.

Kaja: (...) ampak to je lahko samo stvar petih, ne vem, sekund, desetih, samo toliko, da pogledam.

Lahko bi rekli, da je Kaja večinoma pragmatičen uporabnik, na spletu preverja odpiralne čase, knjige poišče, preveri kakšen recept, skupna in zelo pomembna točka je, da premisli preden se določi za splet, ali je to zdaj res potrebno. Kaja, podobno kot mame iz raziskave Ahrensove, splet uporablja zato, da prihrani čas pri gospodinjskih opravilih in skrbi za otroka. Račune plačuje Aljaž prek spletne banke, je pa precej časa popoldan na spletu tudi zaradi službenih obveznosti. Želel bi si, da bi bil lahko manj, in trdi, da je tudi po Kajinem mnenju tega preveč.

Ahrensova omenja še "čas zame", ki je značilen za očete v njeni raziskavi in tudi v naši raziskavi se je izkazalo, da je oče (Aljaž) manjkrat moten med aktivnostjo na spletu.

R: Se to spoštuje? V smislu, vas motijo takrat, ko ste na spletu?

Aljaž: (...) Ma, ni take sile, saj spoštujejo.

Kaja: Ne, dejansko v bistvu se ne spoštuje ravno popolni mir, ker pač oni (otroka in mož, op. a.) smatrajo, da sem še vedno na razpolago njim.

4.2.2 Vsebinska dimenzija

V tem poglavju bomo analizirali vsebinski vidik spletnih praks intervjuvancev, kako raznolike so spletne prakse in katere izmed njih so osrednje aktivnosti posameznikov. Poleg tega iščemo tudi motive, ki vodijo na splet, zabava, služba ali gospodinjska opravila. Na koncu pa bomo še preverili, kakšno vlogo ima splet pri vprašanih, kako

pomemben je v primerjavi z drugimi mediji in ali ga ocenjujejo kot nekaj pozitivnega, uporabnega ali kot nepotrebno breme.

4.2.2.1 Spekter spletnih aktivnosti na splošno

Za vpogled v raznolikost spletnih praks smo sestavili seznam aktivnosti, ki zajemajo tudi vse tiste, ki jih intervjuvanci redko opravljajo, nismo pa spraševali po praksah, ki so jih preizkusili samo enkrat.

Tabela 4.3: Kaj počnejo intervjuvanci na spletu?

<i>Aktivnost</i>	<i>Moški</i>	<i>Ženske</i>
e-pošta	3	3
ciljno iskanje informacij	3	3
branje novic	2	2
spletna banka	2	3
Prenos avdio ali video vsebin /downloadanje	2	1
blog	0	1
družbena omrežja (Facebook, Instagram)	1	2
chat, telefon (Viber, Skype)	2	2
igre	0	1
poslušanje glasbe	1	1
gledanje videov	2	1
spletno nakupovanje	1	2
surfanje	1	1
branje forumov	2	1

Očitno je, da sta elektronska pošta in ciljno iskanje informacij daleč najbolj priljubljeni spletni praksi pri obeh spolih in vseh treh generacijah. Čeprav imamo majhen vzorec, lahko ugotovimo še, da več moških prenaša vsebine s spleta (downloada), medtem ko so ženske raje na družbenih omrežjih. Večjih razlik med aktivnostmi na splošno glede na spol ne zazna niti Ahrensova kljub precej večjemu vzorcu (Ahrensova 2009, 127). Pogledamo še po posameznikih, bolj natančno kaj so njihove osrednje spletne prakse.

Tabela 4.4: Osrednje spletne aktivnosti posameznikov

	1. osrednja aktivnost	2. osrednja aktivnost	3. osrednja aktivnost
Ula	mail	spletna banka	
Kaja	Facebook	ciljno iskanje informacij	
Petra	mail	Facebook, Instagram	blog
Tine	mail	ciljno iskanje informacij	
Aljaž	mail	branje novic	Facebook
Marko	mail	"downloadanje"	ciljno iskanje informacij

Izkaže se, da je osrednja aktivnost pri vseh, razen pri Kaji elektronska pošta, vsi intervjuvanci razen nje so namreč rekli, da je to prva stvar, ki jo preverijo. Kaja na podoben način večkrat na dan preverja Facebook, če je kaj novega.

Petra, Kaja in Aljaž aktivno izvajajo osrednjo aktivnost tudi prek pametnih telefonov, vsaj za preverjanje elektronske pošte. Ostali pametnih telefonov nimajo. Spletno bančništvo ni tako visoko pozicionirano pri časovno bolj pogostih uporabnikih, ker je to zgolj občasna praksa. Priljubljene aktivnosti so še branje dnevnih novic in ciljno iskanje informacij (v glavnem so omenjali Google, le Tine je dejal, da če ga kaj zanima preveri na Wikipedii). Petra je zelo aktivna na svojem blogu, kjer sicer objavlja približno enkrat tedensko, vendar pravi, da ima vsak dan nekaj ur dela samo z blogom, iskanjem teme, preverjanjem informacij, branjem forumov, kjer išče informacije za blog, in še ena ne tako majhna aktivnost, zato da dobi bralce, povezave in všečke na blogu in Instagram profilu, ki sta povezana, mora aktivno sodelovati na blogih in profilih drugih.

Ahrensova ugotavlja podobno, med spoloma ni zaznati večjih razlik pri analizi spektra aktivnosti na splošno, nekatere spletne prakse pa so bolj popularne od ostalih; e-pošta, ciljno iskanje informacij, branje dnevnih novic, spletno bančništvo in prenos datotek (Ahrens 2009, 127–128). Pri obeh spolih so osrednje aktivnosti ciljno iskanje informacij, e-pošta in spletno bančništvo. E-pošta je najbolj pogost razlog, da so intervjuvanci dnevno na spletu (Ahrens 2009, 131).

4.2.2.2 Motivi intervjuvancev

Vzemimo primer ciljnega iskanja informacij, posamezniki lahko iščejo informacije, ki so povezane s službenimi obveznostmi, lahko poskušajo organizirati gospodinjstvo ali pa preprosto iščejo nekaj, kar jih veseli ali zanima v smislu zabave, hobija. Splet predstavlja intervjuvancem sredstvo oziroma tehnologijo, ki jim omogoča tako prostočasne dejavnosti in hobije kot izpolnjevanje službenih obveznosti ter opravljanje gospodinjskih opravil. To so tudi tri področja motivov, kot jih razdeli Ahrensova (Ahrens 2009, 131).

Daleč najbolj pragmatična uporabnika sta najstarejša sodelujoča Ula in Tine. Tinetov motiv je hobi, Ula plačuje račune preko spletne banke. Najmlajši par (Petra in Marko) uporabljata splet večinoma na prostočasni način, občasno tudi za službo in organizacijo gospodinjstva. Tudi par srednje generacije splet uporablja na situacijski način, torej za službene zadeve, sprostitev in organizacijo družinskih in gospodinjskih obveznosti. Kljub temu lahko pri njima opazimo tudi razlike med spoloma, Kaja uporablja splet večinoma pragmatično, Aljaž pa sorazmeroma bolj na prostočasni način.

Ženske in moški imajo precej podobne spletne prakse kar zadeva vsebino, opazimo pa razlike v vsebinah med generacijami. Imajo pa ženske in moški različne motive za uporabo spleta.

Mame gledajo na splet kot pripomoček oz. pomoč pri opravilih, ki so nujna in potrebna za organizacijo gospodinjstva in družinskega vsakdana, uporaba spleta za "lastne" potrebe pa je časovno zelo omejena (Ahrens 2009, 134), primerljivi so rezultati pri mami (Kaja) v naši raziskavi. Pari starejše generacije uporabljajo splet bolj kot ne pragmatično v obliki podpore pri nujnih vsakodnevnih gospodinjskih opravilih, te aktivnosti pa ne nadomeščajo običajnih načinov, temveč jih le dopolnjujejo (Ahrens 2009, 135). Ženskam pomeni prostočasni način predvsem ohranjanje socialnih stikov (Ahrens 2009, 136).

Poglejmo bolj podrobno, kakšne motive imajo posamezni udeleženci naše raziskave.

Tine največkrat išče informacije po potrebi (občasno). Kadar sliši kakšno tujko ali pojem, ki ga želi raziskati, išče na Wikipedii. Vsakodnevno in najbolj intenzivno sledi informacijam povezanim z njegovim hobijem, čebelarstvom. Občasno pogleda tudi

kakšen kulinarčni recept, da "vidim, kako to drugi pacajo". Pri njem opazimo, da je njegov največji motiv hobi, vendar ima poleg spletnih virov še zelo veliko tradicionalnih medijev namenjenih hobiju, ki jih splet ni nadomestil.

Ula v glavnem na spletu bere elektronsko pošto, s katero vzdržuje stike z ljudmi, ki so tudi sicer blizu (lokalno, niso kje v tujini) in se redno videva z njimi. Poleg tega plačuje račune in občasno odigra kakšno igrico na spletu. Še redkeje se na spletu pozanima in primerja izdelke, ki jih imata namen kupiti, vendar ne nakupujeta po spletu, samo iščeta informacije, karakteristike in ceno. Njeni motivi so izrazito pragmatični, razen občasne sprostitev z igrkami.

Aljaž ima računalnik in splet prižgan cel popoldan, čeprav ni ves čas aktiven na spletu. Včasih dela za službo, bere domače in službene maile, spremlja novice in občasno šport ter se prijavi na družbeno omrežje Facebook. Poleg tega plačuje račune za gospodinjstvo, spremlja spletne oglase in trgovine, s spleta prenaša video ali avdio vsebine, kot nam v intervjuju pove Kaja, tudi po željah hčera oz. za njiju. Večino časa je njegov motiv sprostitev in zabava.

Kaja je na spletu popoldan za službo aktivna zelo izjemoma, večinoma se "izogiba" digitalnim tehnologijam, preverja pa Facebook, skoraj vsakokrat, ko prime pametni telefon v roke. Sicer na spletu išče informacije, kot so odpiralni časi, vreme, počitniške aktivnosti. Poleg tega še spletno nakupovanje, spremlja tudi šolsko spletno stran otrok in se bolj drži gospodinjstva – ne plačuje pa računov, čeprav ima spletno banko in jo obvlada. Njeni motivi so usmerjeni v organizacijo gospodinjstva in skrb za otroke ter po drugi strani Facebook, za kar sama pravi, da je časovno zelo omejeno.

Marko je na spletu vsak trenutek, ko je doma. Pametnega telefona nima, tako da dostopa samo prek svojega notesnika. Na spletu, kot se je izrazil, "non stop downloada", večino časa je njegov motiv izrazito prostočasni. Na YouTube gleda videe ali posluša glasbo. Uporablja spletno banko. Nima nobenega profila na spletnih družbenih omrežjih. Včasih posluša glasbo na mp3 predvajalniku poleg tega, da je na spletu. Vsako stvar "pogoogla". Službeno pošto sicer preverja, vendar je aktivnost vezana na službo zelo časovno omejena, samo kontrolira pošto in odgovori po potrebi. Motivi so v glavnem povezani s hobiji, sprostitev in zanimanji.

Petra prav tako kot Marko preživi skoraj vsak prosti trenutek na spletu. Poleg računalnika ima tudi pametni telefon, tako da dostopa do spleta res povsod. Največ časa vlaga v aktivnosti povezane z blogom in družbenimi omrežji. Vsako stvar, vprašanje, dilemo, problem, najprej preveri na Googlu ("pogoogla") in resnično težavo zazna šele, če ne more na spletu preveriti rešitve. Tudi gospodinjske zadeve rešuje na tak način, googla, kako se kaj popravi, očisti, skuha ... praktično ne uporablja nobenega drugega medija. Za zvočno kuliso gleda oz. posluša nadaljevanke, ki jih je pred tem naložila s spleta. Službeno pošto preveri večinoma dopoldan, po potrebi odgovori, pošlje kakšna obvestila, to je vse, kar je povezanega z njenim delom. Po spletu ne išče informacij povezanih z delom. Petrini motivi so v zelo majhni meri povezani z delom, zelo veliko časa pa s hobiji in sprostivitvijo.

4.2.2.3 Vrednotenje spleta v primerjavi z drugimi mediji

Splet združuje zelo veliko funkcij tradicionalnih medijev. Poleg tega omogoča časovno neodvisnost (za razliko od televizije na primer) in skoraj neskončno izbiro vsebin. V tabelo zapišemo medije, ki so v vsakdanu naših intervjuvancev prisotni, in sicer po vrsti glede na pomembnost ali pogostnost uporabe izraženo v intervjujih.

Tabela 4.5: Medijski repertoarji²³ intervjuvanih posameznikov

	<i>mediji v vsakdanu</i>					
Ula	časopis	knjige	TV	splet		
Kaja	splet	pametni telefon	radio	knjige	TV	časopis
Petra	splet	pametni telefon				
Tine	časopis, strokovne revije	knjige	TV	splet		
Aljaž	splet	pametni telefon	radio	TV	časopis	
Marko	splet	poslušanje glasbe na mp3 predvajalniku				

²³ "Koncept medijskih repertoarjev pomeni medsebojno povezano konfiguracijo medijev pri človeku in se nanaša na način kombiniranja različnih medijev in ustvarjanje celostnega tipičnega vzorca medijske uporabe" (Luthar in Oblak Črnič 2015, 8).

S pričujočo tabelo opisujemo trenutno stanje medijskega repertoarja, spraševali pa smo tudi katere medije so spremljali v preteklosti oziroma pred spletom in v kolikšni meri, če sploh, jih je nadomestil splet.

Pri intervjuvancih opazimo, da bolj kot je splet integriran v njihov vsakdan, manj pomembni so tradicionalni mediji. Pri Petri in Marku se televizija komaj kdaj prižge, časopisov ne bereta, ker so vse novice na spletu, radia ne poslušata, ker imata YouTube, za knjige pa jima zmanjka časa. Kaja in Aljaž se poskušata zavestno izogibati pretirani (po njunem mnenju) integraciji spleta, zjutraj še vedno poslušata radio, časopis bereta manj, a ga imata ob sobotah še vedno naročenega, Kaja zelo rada in veliko bere knjige.

Aljaž: Je, televizijo je v neki meri nadomestil, ja. (...) Radio, ne, radio je isto kot prej.

Pri najstarejšem paru je splet samo dopolnitev, v njunem medijskem repertoarju se je le malo spremenilo, časopis še vedno rada prebereta, Tine je naročen na veliko število strokovnih revij, ki se nanašajo na njegov hobi, za aktualne dnevne novice prižgeta televizijo, rada in veliko bereta knjige in temu tudi posvečata več časa.

4.2.3 Prostorska dimenzija

Indikatorji prostorske dimenzije nam kažejo, kako močno je splet integriran v posameznem gospodinjstvu. Sprašujemo se, kje je nameščena naprava za dostop do spleta. S pojavom notesnikov, pametnih telefonov in tablic ter brezžičnih Wi-Fi omrežij splet ni več nujno dostopen na enem samem (omejenem) mestu, vendar se v raziskavi izkaže, da imajo posamezniki kljub temu določene (fiksne) prostore, v katerih običajno uporabljajo splet. Izjema so pametni telefoni, ki se uporabljajo povsod, in niti niso omejeni na gospodinjstvo, ampak z vključenim prenosom podatkov omogočajo dostop do spleta tudi zunaj stanovanja ali hiše. Poleg prostora se na tem mestu sprašujemo tudi o ekskluzivnosti pravice do dostopa na posamezni napravi (personalizacija) in koliko se naprave podvajajo.

4.2.3.1 Prostor za splet

Ključno vlogo pri izbiri prostora igrajo tudi življenjske okoliščine in praktičnost. Aljaž in Kaja sta omenila, da je bila, dokler nista imela otrok, pisalna miza v tisti sobi, potem pa sta jo prestavila, kjer je bil pač prostor, v svojo spalnico. Podobno se o prostoru za splet nista kaj dosti spraševala Ula in Tine.

Tine: Prostor, sam kot je bil, je bil edini pravi. Tam lahko zapreš vrata in si izoliran od ostalih. Sva se skupaj odločila za to.

Kaja: Hm, (...), to ni bila nobena debata, ali kaj podobnega, to v bistvu je bila bolj samo prostorska razporeditev. In tam kjer je bila pisalna miza večja, tam je bil računalnik stacionaren, in tam je šel priključek. Tako da bolj praktični vidik, se mi zdi.

Tabela 4.6: Prostori dostopanja do spleta

<i>Par</i>	<i>Prostor</i>	<i>Situacija</i>
Petra in Marko	spalnica in dnevna soba	2 notesnika, vsak svojega
Kaja in Aljaž	spalnica, dnevna soba in otroška soba	1 PC v spalnici uporabljata oba, tablica, uporablja Kaja in otroka, 2 notesnika, vsak otrok svojega
Ula in Tine	delovni kabinet	1 PC, uporabljata oba

Petra in Marko imata vsak svoj notesnik. Marko ga uporablja v spalnici, leže na postelji, medtem ko je Petrin najljubši kotiček za obisk spleta kavč v dnevni sobi. Kljub temu da imata vsak svojo delovno mizo, je nihče od njiju ne uporablja za to. Prostorov za splet nista načrtovala, on se "umakne" v spalnico, Petra pa je rada v dnevni sobi z računalnikom, "ker so mačke tam".

Aljaž ima rahlo dominanco nad osebnim računalnikom v spalnici, čeprav ga (redkeje) uporablja tudi Kaja. Ona sicer raje dostopa do spleta v dnevni sobi preko pametnega telefona ali tablice. Oba otroka imata vsak svoj notesnik, na katerih sta na spletu, večinoma je to v njuni skupni otroški sobi. Ko smo vprašali, kako je z nadzorom njunih spletnih aktivnosti, sta pojasnila, da sta nekaj časa imela aplikacijo za starševski nadzor, zdaj pa tudi tega več ne. Igrata na karto zaupanja. Otroka prideta včasih tudi v dnevno sobo in uporabita tablico ali svoje pametne telefone za spletni dostop.

Če je v gospodinjstvu več računalnikov ali naprav za dostop do spleta, se hitreje personalizirajo, predvsem je tako ekskluziven posameznikov mobilni telefon. Vsi naši urbani pari živijo v na prvi pogled normalnih življenjskih prostorih, nihče od intervjuvanih nima prav veliko prostora. Zdi se nam, da se vsi odločajo bolj na podlagi praktičnih razlogov o umestitvi naprave oziroma računalnika. Dostop do spleta je v vseh primerih v skupnih prostorih ali prostorih, v katere dostopata oba enakovredno.

Ahrensova je opazila pri nemških parih, da se lahko funkcija prostora počasi spremeni, ker si ženske želijo biti blizu svojim partnerjem (gl. poglavje 2.4.1.3), vendar tega pri naših parih nismo opazili.

Integracija spleta v vsakdan se kaže tudi z umestitvijo v prostor, pari iz naše raziskave se razlikujejo po generacijah. Ula in Tine, najstarejša, sta računalnik umaknila in popolnoma ločila od preostalega gospodinjstva, Kaja in Aljaž sta vmesni člen, fiksni priključek je umaknjen v spalnico, prek brezžičnega (wireless) dostopa imajo otroka in Kaja dostop do spleta v dnevni sobi, ki je center dogajanja. Pri Petri in Marku pa ni opaziti nobene tendence, da bi računalnike odmaknila iz centra dogajanja, ker splet je osrednja aktivnost v njunem gospodinjstvu.

4.2.4 Interakcijska dimenzija

V tem poglavju gre za vlogo odnosa med partnerjema v zvezi z integracijo spleta v vsakdanje življenje para. Ahrensova izvzame otroke iz te dimenzije, kot bomo videli kasneje, mi tega nismo popolnoma upoštevali. V intervjujih smo iskali različne elemente, ki bi par povezovali ali razdruževali, personalizacijo dostopa, umik (tudi samo simboličen) od partnerja, skupen čas na spletu, istočasno uporabo spleta ali sedenje obeh pred enim ekranom ... Analiza te dimenzije se je izkazala kot ena bolj zahtevnih, saj intervjuvanci niso želeli preveč podrobno in odkrito govoriti o zasebnih medosebnih oz. partnerskih odnosih, kar je bilo tudi na nek način pričakovano. Zato imamo na voljo manj podatkov.

Teze Ahrensove, da se praksa uporabe spleta pri večini intervjuvanih parih uskladi z njihovim siceršnjim tipom partnerskega odnosa, v naši raziskavi nismo niti potrdili niti ovrgli. Vsi pari delujejo zelo povezano, imajo skupne interese in aktivnosti. Sodelujoči zelo različno uporabljajo splet, na prostor in čas vpliva več dejavnikov, zaradi

zadržanosti pa nismo imeli podrobnega vpogleda v njihovo zasebnost in partnerske odnose, zato na tem mestu težko sodimo tako na splošno. Analiza je omejena na posamezne indikatorje omenjene dimenzije.

Ahrensova opaža v svoji raziskavi, da je lahko razlog za spor med partnerjema čas, ki ga preživijo na spletu (Ahrens 2009, 171). Tudi v naši raziskavi smo opazili, da je obseg časa, ki ga intervjuvanci preživijo na spletu, tisti dejavnik, ki je največkrat omenjan kot "problematičen". Vendar v smislu, da lahko preveč časa na spletu škodljivo vpliva na "realno" življenje na splošno, nihče od intervjuvancev pa ni tega izrazil v povezavi s svojim partnerstvom.

Petra in Marko imata popolnoma personaliziran dostop do spleta, vsak preko svojega notesnika, ki ga drugi ne uporablja. Podobno je pri Kaji in Aljažu, dostop do spleta je v večini personaliziran, fiksni računalnik večinoma uporablja Aljaž, Kaja je največkrat na pametnem telefonu. Pri najstarejšem paru, Uli in Tinetu, dostop sploh ni personaliziran, imata le en računalnik, ki si ga delita, vendar to ne povzroča med njima nobenih trenj. Personalizacija v dobi pametnih telefonov je vedno bolj vsakdanja.

Naslednji element je umik. Lahko gre za umik v drugo sobo, kjer je splet. Včasih pa govorimo tudi o simbolnem umiku, ko je partner prisoten v istem prostoru, vendar se "umakne" na splet. Tudi kadar gre za uporabo v skupnem prostoru, je uporaba spleta za ostale člane gospodinjstva znak simbolnega umika (Rompay/Roe v Ahrens 2009, 172). Marko je skrajni primer, splet uporablja kot umik, uporablja ga tudi v sobi, ki je ločena od Petre. Poleg tega pa se lahko še dodatno simbolno umakne z uporabo slušalk, na kar opozori Petro že vnaprej.

Marko: (...) v spalnici jaz ostanem, pa sem tam na računalniku, pa uporabljam splet (...) ... in imam tist pač svoj mir in sem ločen, Petra je pa v dnevni sobi. (...) ... po navadi rečem, da imam slušalke in da je ne bom slišal.

Pri Uli in Tinetu se mora tisti, ki želi uporabiti internet, v vsakem primeru umakniti v sobo s spletom. Tine prizna, da se umakne v delavnico, kadar si želi miru. Ula vendarle omeni, da je umik njena strategija, kadar Tine gleda športni program na televiziji, ker ona tega ne mara. Tine se včasih jezi, ker Ula igra igrice na spletu.

Ula: (...) pa tud včasih za sprostitev tiste igrice, ki jih igram ... Mojmu možu grejo pa na živce. (...) ehm ... ja, zato ker reagira čudno, pa sem jaz tko mal bolj na kratko narejena, pa nazaj še bolj čudno reagiram (smeh). Pa ne bi rekla, da je to tko prav jabolko spora, da bi se zares ... se ne kregamo več (smeh)

Tudi Aljaž se umakne v sobo z osebnim računalnikom, vendar ne zaradi sebe, kot pravi.

Aljaž: (...) Ali pa, da se umakneš mogoče od ostalih, da jih ne motiš, ko gledajo televizijo, pa to ...

Čeprav otroci niso predmet naše raziskave, se nam zdi pomembno omeniti primer Kaje in Aljaža. Kaja je namreč na vprašanje, če sta se z Aljažem kdaj sprla zaradi česarkoli povezanega s spletom, odgovorila pritrdilno.

Kaja: Ja, absolutno ... Ne vem, predvsem mogoče pri sami vzgoji, zaradi uporabe spleta, ampak ne mislim vsebinsko, časovno predvsem. (...) Jaz sem bila definitivno za manj časa.

Splet ima lahko tudi združevalno funkcijo, ki utrjuje partnersko skupnost. Najbolj očiten element je skupna in istočasna uporaba spleta. Večina parov ob tem najprej pomisli na sedenje pred enim zaslonom. Petra in Marko večkrat sedita skupaj pred enim zaslonom, če gledata skupaj kakšne video vsebine ali kadar iščeta vsebine, ki so v skupnem interesu.

Marko: (...) razmišljava neki tudi glede tetovaž, pa sva to skupaj gledala.

Pogosto sta skupaj na spletu vsak na svojem računalniku, kadar se časovno usklajujeta zaradi službe. Tudi pogovarjata se veliko o vsebinah s spleta. Podobno se pred skupen zaslon, zelo redko sicer, usedeta Kaja in Aljaž, kadar iščeta vsebine, ki so v skupnem interesu, npr. skupni spletni nakupi ali načrtovanje počitnic. Pogosteje se zgodi, da skupaj predebatirata stvari, ki sta jih vsak posamezno našla ali prebrala na spletu. Tudi Ula in Tine drug drugemu povesta o zanimivih vsebinah s spleta in se o temah s spleta tudi pogovarjata, pred zaslonom sta le zelo redko skupaj.

Tine: Redko. Če je kakšna zadeva, da me zanima, pa me pokliče in pogledam. Drugače pa v glavnem ne.

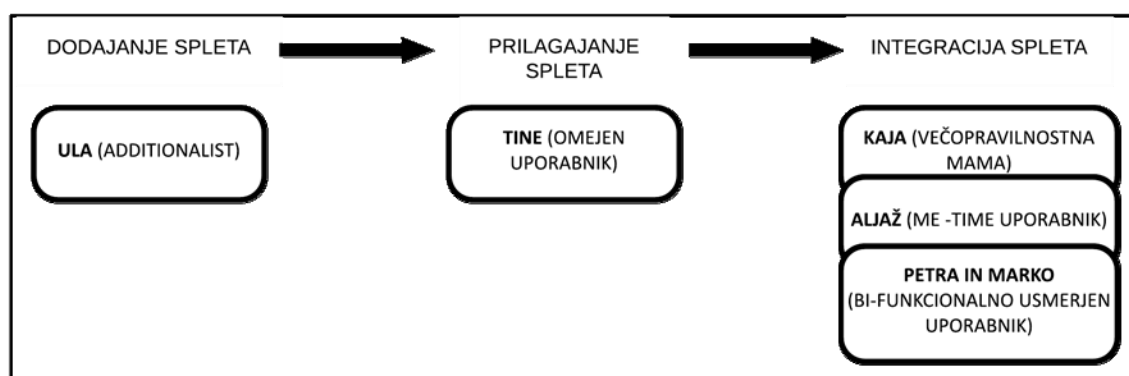
Opazimo lahko, da pogovori o spletu ne tečejo o spletu samem, ampak so teme pogovorov vsebine s spleta.

Spraševali smo tudi, ali se je s prihodom spleta v odnosu kaj spremenilo. Pri mlajši in srednji generaciji je bil splet že prisoten v gospodinjstvu, tako da para ne zaznata sprememb. Najstarejši par pa splet (ga po lastni oceni) premalo uporablja, da bi se karkoli zaradi tega spremenilo.

4.2.5 Tipologija spletne integracije

Na podlagi tipov definira Ahrensova tri stopnje integracije spleta v vsakdan (poleg neuporabe, ki ni bila predmet naše raziskave): dodajanje spleta, prilagajanje spleta in integracija spleta v vsakdan. Njeno shemo lahko prilagodimo oz. dopolnimo z intervjuvanci iz naše raziskave.

Slika 4.1: Integracija spleta v vsakdan naših intervjuvancev



Za nas je pomembnih pet tipov uporabnikov (neuporabniki niso predmet naše raziskave): additionalist, omejen uporabnik, bi-funkcionalno usmerjen uporabnik, me-time uporabnik in večopravilnostna mama.

Ula je additionalist, razlika med njo in njenim možem Tinetom je predvsem v tem, da ona nima rutine oziroma je neredno na spletu, po potrebi. Splet ne zaseda pomembnega mesta v njenem življenju, večinoma se loteva uporabe pragmatično (branje elektronske pošte, ciljno iskanje informacij in spletno bančništvo), občasno tudi za sprostitev z igrkami. Dostop do spleta je umaknjen v poseben prostor, ki je namenjen samo temu, vzporednih aktivnosti, kadar je na spletu, ne prakticira. Je dovolj

vešča, da bi splet bolj integrirala v svoje življenje, vendar se ji to ne zdi potrebno in tega zavestno ne naredi. Splet ni nadomestil tradicionalnih medijev.

Tine je predstavnik skupine omejenih uporabnikov. Splet je dodal v vsakdan, ni ga pa integriral, čeprav ga uporablja redno in vsakodnevno v ustaljenem ritmu, ob večerih. Motivi so zelo pragmatični, sicer namenjeni njegovemu hobiju (čebelarstvo), ki ga jemlje zelo resno in zahteva strokovno usposobljenost, za prosti čas spleta ne uporablja, prav tako ne za kakšne gospodinske obveznosti. Dostop do spleta je fiksni in umaknjen od ostalega dogajanja, kadar je na spletu, nima nobenih vzporednih aktivnosti. Internet ni pomemben del njegovega medijskega repertoarja, prisega na tradicionalne medije.

Aljaž je mejni primer me-time uporabnika, splet uporablja precej pogosto, ga uporabi tudi za umik, kar družina večinoma spoštuje, čeprav, kot sam pravi, ne zahteva izrecno nemotenja. Motivi so večinoma prostočasni. Res je, da se zaradi delno odklonilnega odnosa do preživljanja veliko časa na spletu, izrecno poskuša izogibati temu. Ocenil je, da je na spletu približno pol ure na dan, kar se nam zdi skrajno neverjetno glede na njegove odgovore. Predvidevamo, da zaradi odklonilnega odnosa zavestno poskuša zmanjševati pomen in časovno okupacijo spleta.

Kaja je primer tipa večopravilnostna mama, vendar nekateri dejavniki kažejo na to, da ni čisto tipičen predstavnik te kategorije. Tip se sicer nanaša na ženske z otroki, ki splet uporabljajo izrazito pragmatično in usmerjeno kot orodje pri vsakodnevni opravi. Kaja se izogiba integraciji spleta v svoj vsakdan, pa vendar ga je integrirala. Glede na njene izjave sklepamo, da se ji splet zdi nekaj slabega, zato uporablja splet zelo pragmatično. Kljub temu pa večkrat na dan obišče družbeno omrežje Facebook. Splet uporablja tudi ob vzporednih aktivnostih, kar tudi odstopa od siceršnje definicije tega tipa. Ritem uporabe je nereden, večinoma po potrebi, Facebook obišče kadar le uspe, pa čeprav samo za trenutek ali dva. Splet ni visoko ovrednoten v medijskem repertoarju. Njene spletne prakse so v glavnem elektronska pošta, ciljno iskanje informacij, spletno nakupovanje ter planiranje in organiziranje družinskih počitnic. Z možem nimata enotnega mnenja, v kakšni meri bi otrokom dovolila uporabo spleta, medtem ko bi mož dovolil več, bi ga ona omejila zaradi že zgoraj omenjenega zelo odklonilnega odnosa do spleta in njegove integracije v vsakdan.

Marko in Petra sta predstavnike tipa bi-funkcionalno usmerjenega uporabnika, splet sta v celoti in popolnoma integrirala v svoje vsakdanje življenje. Na spletu sta ogromno časa oziroma skoraj vsak prosti trenutek, Petra s svojim pametnim telefonom še več kot Marko. Splet je pri njima popolnoma samoumeven, vse se odvija na spletu ali s pomočjo spleta. Je praktično edini medij v njunem življenju in je nadomestil vse klasične, ki so izginili z njunega medijskega repertoarja. Motivi in načini uporabe so tako v povezavi s službo, preživljanjem prostega časa in sproščanjem, kot tudi v povezavi z organizacijo gospodinjstva.

4.2.6 Spol, splet in tehnične kompetence

V tem poglavju smo se posvetili analizi delitve veščin in pripisovanja tehničnih kompetenc med partnerjema, med drugim tudi kako intervjuvani pari pripisujejo tehnične kompetence moškim in ženskam na splošno. Zanimalo nas je v kakšnem obsegu in situacijah se tehnične kompetence pripisujejo moškim in kako vplivajo družbene spolne vloge na spolne vloge v domačem okolju. Ali je možno, da je splet v vsakdanu mesto demokratizacije spolnih vlog, ali je le prostor, kjer se konstrukcije družbenih spolnih vlog potrjujejo?

Vsi intervjuvanci zaznavajo določene razlike med spoloma v smislu uporabe spleta. Vsi, razen Tineta, so omenjali zgolj vsebinske razlike, lahko bi rekli delitev na moške in ženske vsebine, pri čemer so rekli, da so moške vsebine bolj tehnične, športne in s področja svojih interesov, medtem ko so ženske teme bolj organizacija družinskega življenja in gospodinjstva in aktivnosti na družbenih omrežjih.

4.2.6.1 Tehnične kompetence in uporaba spleta

Pri odgovoru na vprašanje o tehnični zahtevnosti uporabe spleta in tehničnih kompetencah povezanih s tem, se vsi vprašani strinjajo, da za vsakdanjo uporabo spleta ni potrebnih nobenih tehničnih kompetenc.

Kaja: Kot uporabnik ... Ne, kot uporabnik spleta, ne.

Ula: Po mojem je odvisno kolk to rabiš, a ne. Jaz mislim, zaradi mene, ne.

Tine: Mislim, da ne, razen tipkanja, da zna tipkovnico upravljat.

Kljub temu delujeta najstarejša intervjuvanca nekoliko nesigurna, saj menita, da onadva le omejeno uporabljata splet. Oba sta mnenja, da v obsegu, kot ga uporabljata onadva, za to niso potrebne nobene tehnične kompetence. Marko in Petra sta omenila, da ne bi bilo slabo, če bi imela več kompetenc v smislu znanja in veščin glede varnosti na spletu, čeprav sta v resnici mnenja, da tehnične kompetence niso potrebne za uporabo spleta.

Tabela 4.7: Pregled spletnih veščin in kompetenc parov

<i>Par</i>	<i>Veščine uporabe spleta</i>	<i>Veščine pri "popravlilu" spleta</i>	<i>Kdo se bolj spozna na tehnično plat spleta?</i>
Petra in Marko	oba enako	on malo bolj	on pravi, da se ona bolje spozna na tehnično plat spleta in mu včasih tudi pomaga
Kaja in Aljaž	on malo bolj	on	Aljaž meni, da je treba prebrat navodila
Ula in Tine	ona malo bolj	Tinetu pomaga žena, če ne gre, pokličeta zeta	Ula dlje uporablja splet in se malo bolj znajde, če se kaj zatakne, vendar temu ne pripisuje tehnične kompetence, ampak se bolj poglobi v navodila

Kadar se na spletu kaj zatakne, so večinoma moški tisti, ki so zadolženi za popravilo in se jim pripisujejo tehnične kompetence. Vendar hkrati nimajo dovolj strokovnega znanja in se velikokrat obrnejo po pomoč na strokovnjake. Mlajša in srednja generacija išče rešitve najprej na spletu.

Kaja: To mož kar večinoma sam rešuje, potem v navezavi z raznimi providerji ...

Pri Tinetu je žena tista, ki mu prva pomaga, če se mu kaj na spletu zatakne, za kakšne večje tehnične težave jima pomaga zet, ki živi v isti hiši, a ločenem gospodinjstvu.

Tine: Po navadi meni žena, ker ona bolj obvlada kot jaz. Če pa ne ona, potem pa zet včasih pomaga.

Zanimivo je stališče Aljaža in Ule, da za vsakdanjo uporabo spleta ni potrebnih tehničnih kompetenc, ker je potrebno samo dobro prebrati navodila.

Ahrensova ugotavlja povezavo med dojemanjem stopnje tehnične zahtevnosti uporabe interneta in pripisovanja veščin obvladovanja spleta glede na spol; bolj ko se internet z vključenostjo v vsakdan oddaljuje od svojega tehničnega okvira v smeri vsakdanjosti, bolj spolno nevtralne so veščine (Ahrens 2009, 202). Tudi v naši raziskavi je splet očitno tako vključen v vsakdan naših intervjuvancev, da po njihovem mnenju tehnične kompetence za uporabo niso potrebne. To pa velja samo za vsakdanjo uporabo, ne pa za kakršnekoli posege v smislu popravila ali reševanja tehničnih težav.

4.2.6.2 Pripisovanje tehničnih kompetenc moškim

Pare smo vprašali tudi po splošnih tehničnih kompetencah, kateri od njiju je bolj vešč. Nedvomno so tehnične kompetence na splošno pripisane moškim. Pri mlajšem paru pride do manjšega odstopanja, ko ona pravi, da imata oba enake kompetence, on pravi, da je on tisti, ki je bolj "tehničen" tip.

Tabela 4.8: Delitev splošnih tehničnih veščin in kompetenc intervjuvanih parov

<i>Par</i>	<i>splošne tehnične kompetence</i>
Petra in Marko	On pravi on, ona pravi oba približno enako
Kaja in Aljaž	On
Ula in Tine	On

Vsi trije moški so sami sebi pripisali največ tehničnih kompetenc na splošno. Ženski srednje in starejše generacije sta obe poudarili, da nista tehnični tip. Petra, predstavnica najmlajše generacije pa pravi, da sta podobno kompetentna. Zanimiva je njena formulacija odgovora, kjer se skoraj sprašuje, če bi morda morala reči, da ima Marko več tehničnih kompetenc.

Petra: Ne morem rečt, da se Marko bolj, no ... mislim, ne bi rekla, no, dost podobn ...

Marko: recimo, jah, recimo da, da tle sem mogoče jaz majčkeno bolj kompetenten. No, ampak ne bi rabil da za neko ful večjo vrednost. Ampak ja.

Tehnične kompetence so brez dvoma v domeni moških. Tako menijo predstavniki obeh spolov. Hkrati pa se srednja in mlajša generacija zavedata procesov demokratizacije spolov, zato so v izjavah bolj "politično korektni" oz. odgovarjajo na družbeno zaželen način v smislu preseganja stereotipov.

Aljaž: Bom rekel, da večinoma srečuješ ali pa se pogovarjaš o teh temah z moškimi. Drugače pa tudi ženske so recimo čisto enakovredno močne okoli tega. (...) mene bolj zanima tehnologija, njo pa recimo bolj zanimajo rožice, zelenjava, sadje, ne vem, obleke, otroci ...

Kaja: Tehnologija bi nekaj mogla bit, kar nam olajša delo, se pravi teoretično bi mogla bit v domeni vseh. (...) ... pač en ta moški gen daje bolj v raziskovanje v neke te šraufke, gumbke in ostale zadeve in pač enostavno se tam bolj najdejo.

Opazimo, da po mnenju parov za vsakdanjo uporabo spleta niso potrebne tehnične kompetence, kar tudi priča o napredovali integraciji spleta v vsakdan, saj se konotacija iz tehnološke preoblikuje v nekaj vsakdanjega. Dodatna potrditev tega je, da je večina vprašanih označilo splet kot nevtralno tehnologijo. Razlike omenjajo le v smislu iskanja različnih vsebin. Za odpravljanje tehničnih težav na spletu so zadolženi moški, to opravilo ima še vedno tehnološko, in s tem moško konotacijo. V primeru starejšega para se sicer Ula malo bolj spozna in pomaga Tinetu po potrebi. Kadar to ni dovolj, jima pomaga zet.

4.2.6.3 Gospodinjska opravila – delitev in konotacija

Pare smo vprašali, kako imajo razdeljene obveznosti v gospodinjstvu.

Tabela 4.9: Delitev gospodinjskih opravil

<i>Par</i>	<i>njene obveznosti</i>	<i>njegove obveznosti</i>
Petra in Marko	Kuhanje si delita.	
	Ona čisti in pospravlja.	On je zadolžen za popravila in perilo, vendar ga mora na umazano perilo ona večkrat spomniti.
Kaja in Aljaž	Pospravljanje si delita.	
	Ona kuha in poskrbi za perilo.	On popravlja in skrbi za finance.
Ula in Tine	Ona skrbi za gospodinjstvo in vrt.	On skrbi za mojstrska in hišna opravila ter čebele.

Pri starejšem paru, kjer sta oba že nekaj let v pokoju, vidimo, da so gospodinjska opravila popolnoma v domeni ženske. Res pa je, da je Ula sama priznala in opozorila, da ima Tine zelo veliko dela s čebelami in ima zato veliko manj prostega časa kot ona. Pri mlajšem paru in paru srednje generacije sta oba partnerja zaposlena. Pri obeh parih opazimo, da so gospodinjske naloge bolj enakomerno razporejene med oba oz. si jih delita oba partnerja. To lahko pripišemo po eni strani temu, da imata partnerja približno enako prostega časa, po drugi strani pa modelu uravnovešenega odnosa, ki je v trendu. Pri vprašanih pripisovanja spolov različnim tehnologijam in praksam sta se oba para zelo trudila ostati "politično korektna", v smislu enakopravnosti spolov. Pri odgovorih so se zelo izogibali stereotipiziranju in posploševanju. Marko je čisto vse tehnologije in gospodinjska opravila označil za nevtralna, podobno je odgovarjal tudi Aljaž.

Tabela 4.10: Zadolžitve v gospodinjstvu na splošno po mnenju intervjuvancev

<i>gospodinjska opravila</i>	<i>zadolžitve po spolu gledano na splošno</i>
kuhanje	žensko
nakupovanje živil	nevtralno
stiki s sorodniki	žensko
sesanje	žensko
čiščenje	žensko
pranje perila	žensko
vrtanje	moško

Petra: *Vrtalnik, ja splošno gledano bolj moški, sam moja mami je ločena, pa ga zna uporabljat (...) ... ampak, če je pa treba, se pa zna ženska tud pobrigat za to, no ...*

Kaja: *ja, v bistvu upravljat ga ni težko (pralni stroj, op.a.), upravljat bi ga lahko tudi moški. Vendar je v glavnini to ženska domena. Pa ne me vprašat zakaj, ampak je res tako.*

V naši raziskavi (podobno kot Ahrensova) ugotavljamo, da so intervjuvanci mnenja, da so v družbi prevladujoči tradicionalni pogledi na spol, da se od moških pričakujejo tehnične kompetence, od žensk pa skrb za gospodinjstvo in družino (Ahrens 2009, 244). Moški so bolj zadolženi za popravila, ženske za gospodinjska opravila, mlajše generacije si le ta bolj delijo. To se kaže tako v izjavah sodelujočih kot v opisu njihovih delovanj v opisanih situacijah.

V nekaterih izjavah prepoznavamo politično korektnost v smislu enakopravnosti spolov in demokratizacije spolov. Kljub temu intervjuvanci potrjujejo tradicionalne družbene vloge in jih na ta način tudi replicirajo, hote ali nehoti. Pri starejšem paru sicer ni tako očitno, da bi se moral Tine dokazovati kot moški s tehničnimi kompetencami na področju spleta, ker je v svojem življenju že dokazal tehnične kompetence na drugih področjih. Ahrensova pravi, da so družbena pričakovanja do starejših moških bolj prizanesljiva kot do mlajših (Ahrens 2009, 223).

Podobno lahko povzamemo tudi konotacijo spola za različne spletne prakse v naslednjo tabelo. Sodelujoče smo spraševali, kateri spol bi pripisali različnim spletnim praksam.

Tabela 4.11: Spolna konotacija spletnih praks na splošno

<i>spletna praksa</i>	<i>Kdo tipično počne to na spletu?</i>
mail	oba spola
iskanje info	oba spola
spletna banka	oba spola
spletni nakupi	ženske
spletni klepeti in družbena omrežja	ženske

Večinoma se odgovori ponavljajo, največje odstopanje smo opazili pri vprašanju o spletni banki. Petra in Marko pravita, da to počneta oba spola, onadva sicer oba uporabljata spletno banko, v glavnem imata ločene račune. Aljaž in Kaja oba menita,

da je to moška domena, očitno projicirata svojo situacijo, kjer je Aljaž zadolžen za finance in plačevanje računov. Kaja pravi, da ima in zna uporabljati spletno banko, vendar to počne zelo redko. Najstarejši par pa je enotnega mnenja, da je ta praksa bolj ženska, podobno kot pri njima. Ula je tista, ki plačuje račune na spletni banki, plačevala pa jih je tudi pred spletom, takrat še fizično na bančnem okencu.

Tipična gospodinjska opravila so intervjuvanci večinoma brez večjih odstopanj pripisali ženskam (gl. Tabelo 4.10), pri spletnih praksah pa ni tako opazne razlike med spoloma v pripisanih spletnih praksah. V odgovorih lahko prepoznamo, da posamezniki določene spletne prakse razumejo kot sredstvo za igranje kulturno in družbeno sprejetih spolnih vlog, kar v svoji raziskavi ugotavlja tudi Ahrensova (Ahrens 2009, 253).

Kaja: ja, v bistvu, če moški, če smo rekli, da neka tehnologija je bolj moška domena, najverjetneje tudi moški v bistvu več posegajo po informacijah oz. po vsebinah, ki so bolj tehnološke narave. (...) Dočim ženske, se mi pa zdi, pa grejo bolj v ta mehke vode, no. Ne vem, mehke vode v smislu, nakupovanje, kulinarika, vzgoja otrok, forumi. Pač tisto, kar žensko dela bolj žensko, no.

Vse sodelujoče smo vprašali tudi kaj menijo o razlikah med spoloma glede na različne generacije. Glede na njihove odgovore, starejše generacije veljajo za šibkejše uporabnike, ki na spletu uporabljajo manj raznolike spletne prakse. Pri razlikah med spoloma pri starejši generaciji pa smo dobili zelo raznolike odgovore. Kaja, Ula in Marko so mnenja, da se starejše ženske bolj znajdejo na spletu kot njihovi moški sovrstniki. Medtem, ko sta Petra in Aljaž mnenja, da je situacija pri starejših ravno obratna. Tine se odgovoru o razlikah med spoloma spretno izogne, prizna pa, da je starejšim sprejemanje novih tehnologij težje v primerjavi z mlajšimi generacijami.

5 ZAKLJUČEK

Vzorec v naši raziskavi je majhen, zato smo verjetno dosegli veliko manj raznolike prakse in vzorce v odnosih in uporabi spleta kot na primer v primerjavi z Ahrensovo, ki je zajela zelo širok spekter vedenj in praks. Kljub temu menimo, da smo z analizo dobili vpogled v razlike med spoloma tako v spletnih praksah kot na področju demokratizacije spolov in domestikacije tehnologij. Pri odgovorih, ki smo jih analizirali smo tudi opazili, da spolne vloge, ki jih živijo intervjuvani pari, le ti hkrati posplošujejo na druge pare v smislu nekega generaliziranega modela. Ženske vodijo na splet drugačni motivi kot moške, njihov način spletnih praks je bolj pragmatičen, moški način se bolj nagiba k prostočasnem. Pri paru starejše generacije se splet integrira v vsakdan samo v najnujnejšem, čim manjšem obsegu. Omenjeni par ostaja zvest tradicionalnim medijem. Čeprav je naša predstavnica najstarejše generacije na spletu tudi zaradi sprostitve ter preživljanja prostega časa, to počne zelo redko.

Splet je integriran v vsakdan posameznikov v takem obsegu, da je izgubil svojo tehnično konotacijo in prešel v okvir vsakdanjosti, samoumevnosti in neopaznosti. Tehnična konotacija se drži v glavnem le še popravi spleta ali spletnega dostopa, čeprav takrat največkrat poiščejo pomoč strokovnjakov, ponudnikov spletnih storitev ali serviserjev računalniške opreme. Obseg integracija spleta pri parih iz naše raziskave pada s starostjo, najmlajši par je splet najbolj integriral v svoj vsakdan. Njima splet nadomesti tudi vse ostale tradicionalne medije. Par srednje generacije je sicer integriral splet v svoj vsakdan tudi v smislu samoumevnosti, vendar se temu procesu poskušata zavestno izogniti oz. ga čim bolj omejiti. V njunem primeru splet ni nadomestil klasičnih medijev v celoti.

Veščine uporabe spleta so med moškimi in ženskami primerljive, ob težavah pa tako eni kot drugi potrebujejo strokovno pomoč. Čeprav splet skozi integracijo izgublja tehnično konotacijo in se spreminja v gospodinjski pripomoček in prostočasni medij, ostajajo popravila v domeni moških kompetenc.

Ženske so dovolj izobražene in vešče v smislu digitalnih tehnologij, da bi lahko enakopravno zastopale uporabnike spleta, brez razlik na podlagi spola. V današnjem času tudi ni več smiselno razmišljati o digitalnem razkoraku, saj dostopnost tehnologij

ni več dejavnik, ki ločuje uporabnike od neuporabnikov. Opažamo ključne razlike med spoloma glede na vsebine, ki jih moški in ženske iščejo na spletu. Poleg tega je velik dejavnik pri spletnih praksah žensk tudi njihova trenutna življenjska situacija (starševstvo, pokoj, brezposelnost ...).

Ženske zaenkrat vidimo kot izrazito družabne posameznice, ki na svojih pametnih telefonih (manj pa na namiznih računalnikih oziroma notesnikih) iščejo informacije, spremljajo novice in trače, so aktivne na družbenih omrežjih. Poleg tega prevzemajo na spletu določena gospodinjska opravila vezana na organizacijo družinskega življenja. Pri naših parih sicer ni bilo opaziti, da bi se gospodinjska opravila v večjem obsegu preselila na splet, razen že omenjene organizacije ter spletne banke. Nihče od sodelujočih na primer ne nakupuje živil preko spleta.

Glede na rezultate raziskave ugotavljamo, da splet ni platforma, na kateri bi se dogajala demokratizacija spolov v smislu večje enakopravnosti, temveč je to prostor, kjer se družbeno in kulturno sprejete vloge spolov replicirajo, in na ta način znova reproducirajo. Spletne prakse so le način, kjer se družbeno konstruirane tradicionalne spolne vloge podoživljajo ter niso ločene od siceršnjih družbenih konceptov. Tehnične kompetence se pričakujejo od moških, ženske pa nosijo večino odgovornosti oz. skrbi za gospodinjstvo. Kljub temu da intervjuvanci nakazujejo trende s preseganjem stereotipnega deljenja na žensko in moško, pri konkretnih odgovorih naletimo na tradicionalne družbene konstrukte spolov. Opažamo pa generacijske razlike pri tem pojavu, najmlajši par si najbolj deli gospodinjske obveznosti in bolj nevtrarno vrednoti gospodinjska opravila.

Rezultati naše raziskave so kljub majhnosti našega vzorca primerljivi s študijo Ahrensove, katere vzorec in raziskava sta bila precej obsežnejša. Kritiki Ahrensovi očitajo preveliko posploševanje pri predstavljanju izsledkov in občasno uporabo izrazoslovja, ki je sicer značilno za kvantitativne in statistične raziskave z reprezentativnimi vzorci (Jost 2011, 17). Zato smo pri naših zaključkih bolj previdni.

Predvidevamo, da se bodo razlike med spoloma v smislu veščosti oz. veščin uporabe spleta manjšale s prihodnjimi generacijami, ker le te odraščajo s tablicami, pametnimi telefoni in spletom od rosnih let naprej. Kljub temu menimo, da je prav zaradi tega, ker

so uporabniki vedno mlajši, potrebno najti pametno, konkretno, sistemsko rešitev za nekaj več kot zgolj opismenjevanje. Nujen del programa bi moralo biti natančno informiranje o nastavitvah zasebnosti, o možnih zlorabah in kaj je varno, poleg tega pa tudi nekaj čisto tehničnega znanja o računalnikih oz. pametnih napravah. Vse to pa bi morali naučiti starše teh malih otrok oziroma mlade ljudi, ki bodo v naslednjih letih postali starši, otroci so namreč do starosti, ko pridejo v šolo, uporabniki teh tehnologij že več let.

Programi računalniškega opismenjevanja so s strani države aktualni že nekaj let. Dejstvo je, da praktično ni več delovnega mesta, kjer ne bi bilo potrebno vsaj osnovno znanje uporabe računalnika. Brez pametnega načrta za sistemsko opismenjevanje, ne pa opismenjevanje zgolj zainteresiranih posameznikov na iniciativo ad-hoc projektnih skupin, menimo, da bo še ena generacija šibkejših uporabnikov izgubljena.

Internet kljub napovedim ni povzročil zatona klasičnih medijev, se pa vse več praks seli na digitalno platformo in če tam želimo biti, tudi s podporo države, kompetentni državljani, bodo potrebne konkretne rešitve, programi in usposabljanja.

6 LITERATURA

Ahrens, Julia. 2009. *Going Online, Doing Gender. Alltagspraktiken rund um das Internet in Deutschland und Australien*. Bielefeld: Transcript Verlag.

Ang, Ien. 1991. Pridobivanje občinstva: institucionalna zagata. V *Mediji in občinstva*, ur. Luthar Breda in Jontes Dejan, 413–442. 2012. Ljubljana: FDV.

Bakardjieva, M. in Smith, R. 2001. *The internet in everyday life: Computer networking from the standpoint of the domestic user*. V *New Media & Society* 3 (1): 67–83. Dostopno na: <http://nms.sagepub.com/content/3/1/67.full.pdf> (15. december 2015).

Bakardjieva, Maria. 2003. *Virtual togetherness: an everyday-life perspective*. V *Media, Culture & Society* 25: 291–313. Dostopno na: <http://mcs.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/25/3/291.full.pdf+html> (4. september 2015).

Bakardjieva, Maria. 2005. *Internet Society*. London: Sage.

--- 2010. *The Internet in Everyday Life: Exploring the Tenets and Contributions of Diverse Approaches*. V *The Handbook of Internet Studies*, ur. Robert Burnett in Mia Consalvo in Charles Ess, 59–82. Blackwell Publishing. Dostopno na: http://people.ucalgary.ca/~bakardji/files/pubs/chapters/Bakardjieva_Internet_EDL.pdf (19. januar 2016).

Baym, Nancy. 2010. *Personal Connections in the Digital Age*. London: Polity. Chapter 2, str. 22–49.

Berker, Thomas, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward. 2006. *Domestication of Media and Technology*. Maidenhead : Open University Press.

Berker, Thomas, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward. 2006a. Introduction. V *Domestication of Media and Technology*, ur. Thomas Berker, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward, 1–19. Maidenhead : Open University Press.

Bray, Francesca . 2007. Gender and Technology. *Annual Review of Anthropology* 36: 37–53. Dostopno na: <http://web.mit.edu/~shaslang/www/WGS/BrayGT.pdf> (15. februar 2016).

Bryman, Alan. 2001. *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.

Cockburn, Cynthia. 2005. The circuit of technology: gender, identity and power. V *Domestication of Media and Technology*, ur. Thomas Berker, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward, 29–43. Maidenhead: Open University Press.

Curran, James. 2012. Novi revizionizem v raziskovanju množičnega komuniciranja: kritični pregled. V *Mediji in občinstva*, ur. Luthar Breda in Jontes Dejan, 443–475. Ljubljana: FDV.

Deacon, David, Michael Pickering, Peter Golding in Graham Murdock. 2007. *Researching Communications: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*. London : Hodder Arnold.

Eco, Umberto. 2003. *Kako napišemo diplomsko nalogo*. Ljubljana: Vale Novak.

Evropska komisija. Dostopno na: <http://eskills4jobs.ec.europa.eu/> (2. junij 2015).

Faulkner, Wendy. 2001. The Technology Question in Feminism: a View from Feminist Technologies Studies. V *Women's Studies International Forum*, 24 (1): 79–95. Dostopno na: <http://classes.matthewjbrown.net/teaching-files/gender/faulkner.pdf> (19. januar 2016).

Fiske, John. 2004. *Uvod v komunikacijske študije*. Ljubljana: FDV.

Flichy, Patrice. 2009. New Media History. V *The Handbook of New Media*, ur. Lievrouw Leah A. in Livingstone Sonia, 187–204. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.

Hall, Stuart. 1980. Ukodiranje/razkodiranje. V *Mediji in občinstva*, ur. Luthar Breda in Jontes Dejan, 399–412. 2012. Ljubljana: FDV.

Hartmann, Maren. 2006. The triple articulation of ICTs. Media as technological objects, symbolic environments and individual texts. V *Domestication of Media and Technology*, ur. Thomas Berker, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward, 80–102. Maidenhead : Open University Press.

Helle-Valle, Jo in Slettebakk, Dag. 2008. ICTs, domestication and language-games: a Wittgensteinian approach to media uses. *New media & society* 10(1):45–66. Dostopno na: <http://nms.sagepub.com/content/10/1/45.full.pdf> (10. januar 2016).

Hynes, Deirdre in Els Rommes. 2006. 'Fitting the internet into our lives': IT courses for disadvantaged users. V *Domestication of Media and Technology*, ur. Thomas Berker, Maren Hartmann, Yves Punie in Katie Ward: 125–144. Maidenhead : Open University Press.

Jost, Gerhard. 2011. Rezension: Julia Ahrens (2009). Going Online, Doing Gender. Alltagspraktiken rund um das Internet in Deutschland und Australien. V *Forum Qualitative Sozialforschung* 12 (2): 17. Dostopno na: <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs1102177> (5. april 2016).

Kitzinger, Jenny. 2004. Audience and Readership Research. V *The SAGE handbook of media studies*, ur. John D. H. Downing. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage.

Kovačič, Tea. 2007. *Percepcija mobilnega telefona med mladostniki*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno na: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/Kovacic-Tea.PDF> (8. marec 2016).

Livingstone, Sonia. 2004. The Challenge of Changing Audiences. *European Journal of Communication* 19(1): 75–86.

Luthar, Breda in Dejan Jontes, ur. 2012. *Mediji in občinstva*. Ljubljana: FDV.

Luthar, Breda. 2010. Nove kulturne tehnologije, komodifikacija in študije občinstva. *Teorija in praksa* 47 (1): 59–77.

Luthar, Breda in Tanja Oblak Črnič. 2015. Medijski repertoarji in diskurzivne skupnosti. *Teorija in praksa* 52 (1–2): 7–30.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. 2016. *Digitalna Slovenija 2020: Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020*. Dostopno na: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Informacijska_druzba/DSI_2020.pdf (8. julij 2016).

Morley, David. 2005. *Television, audiences & cultural studies*. London : Routledge.

Oblak, Tanja. 1997. Konstrukcija spolne razlike: uporaba tehnologije in spol v zasebni sferi. *Teorija in praksa* 34 (4): 676–690.

--- 1998. Miti v slikah in podatkih: moderna tehnologija skozi žensko in moško optiko? V *Internet v Sloveniji - Projekt RIS 1996-1998*, ur. Vasja Vehovar. Izola: Založba Desk. Dostopno na: <http://uploadi.www.ris.org/editor/1223535572miti.pdf> (15. junij 2015).

--- 2002. Internet kot nov dejavnik družbenega razlikovanja? *Družboslovne razprave* 18 (40): 107–119.

Oblak Črnič, Tanja. 2009. Družinska (ne)harmonija ob računalniških zaslonih. *Družboslovne razprave* 25 (61): 41–58.

--- 2014. Digitalne kulture in razredne razlike. V *Kultura in razred*, ur. Breda Luthar, 125–146. Ljubljana: FDV.

Schrøder, Kim. 2003. *Researching Audience*. London: Arnold.

Silverstone, Roger. 2003a. *Media and Technology in the Everyday Life of European Societies: Final Deliverable The European Media and Technology in Everyday Life Network, 2000-2003*. Dostopno na: <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EMTEL/> (14. maj 2016)

Silverstone, Roger. 2003b. *Television and Everyday Life*. London: Routledge.

Silverstone, Roger in Hirsch, Eric, ur. 2005. *Cosuming Technologies: Media and information in domestic spaces*. London: Routledge.

Silverstone, Roger in Hirsch, Eric. 2005a. Introduction. V *Cosuming Technologies: Media and information in domestic spaces*, ur. Roger Silverstone in Eric Hirsch, 1–10. London: Routledge.

Silverstone, Roger, Hirsch, Eric in Morley, David. 2005b. Information and communication technologies and the moral economy of the household. V *Consuming Technologies: Media and information in domestic spaces*, ur. Roger Silverstone in Eric Hirsch, 13–28. London: Routledge.

Singh, Supriya. 2001. Gender and the use of the internet at home. *New media & Society* 3(4): 395–416. Dostopno na: <http://nms.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/3/4/395.full.pdf+html> (18. januar 2016).

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Dostopno na: www.fran.si (7. julij 2016).

Statistični urad republike Slovenije. Dostopno na: <http://www.stat.si> (15. Julij 2016)

Vehovar, Vasja, Tina Činkole in Katja Prevodnik. (2011): *RIS: Digitalni razkorak 2010: Ovire pri uporabi interneta*, Dostopno na: http://www.ris.org/uploadi/editor/13067189172010_Neuporabniki_razlogi_RIS.pdf (15.april 2015).

Zoonen, Liesbet Van. 1999. *Feminist Media Studies*. London: Sage.

PRILOGE

Priloga A – Vprašanja za intervju

Intervjuji so potekali v Ljubljani v mirnem okolju. Intervju je pol-strukturiran in sestavljen iz različnih tematskih sklopov; *uvod, zgodovina, motivi, umestitev, časovna in vsebinska komponenta, vpliv na skupno življenje, veščine in spletne prakse, tehnologija in spol ter demografska vprašanja.*

UVOD

1. Najprej se vam najlepše zahvaljujem, da ste se odzvali mojemu vabilu in si vzeli čas za moja vprašanja. Kot omenjeno v vabilu in razgovoru gre za raziskavo razlik med spoloma pri rabi interneta v prostem času. Intervju se z vašim dovoljenjem snema in je seveda popolnoma anonimen, vašega imena, naslova ali ostalih osebnih podatkov ne bom posredovala naprej. V nadaljevanju bi vam torej zastavila nekaj vprašanj, ali imate morda preden začneva še kakšno vprašanje?

ZGODOVINA

2. Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?
3. **Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?**
4. Ali so vas računalniki sploh zanimali v obdobju odraščanja in zakaj? Ste kdaj uporabljali Spectrum ali Commodore 64?

MOTIVI ZA INTERNETNI PRIKLJUČEK IN ZAČETKI UPORABE SPLETA

5. **Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?**
6. Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup?
7. Kako so izgledali začetki uporabe interneta doma? So bile med vama (z možem/ženo) razlike pri privajanju na internet? Kaj vas je vodilo na splet in ali ste pri tem imeli težave?

UMESTITEV NOVE TEHNOLOGIJE V DOM

8. **V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?**
9. **Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?**
10. Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate wi-fi?
11. Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?
12. Na kateri napravi ste največ na spletu in v kakšnih situacijah?
13. Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor?

14. Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?
15. Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika? Kaj pa vaš partner?
16. **Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?**

ČASOVNA KOMPONENTA

17. **Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?**
18. Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?
19. Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

VSEBINSKA KOMPONENTA

20. **Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?**
21. Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?
22. Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?
23. Ali ste na spletu doma oz. v prostem času aktivni tudi po "službeni dolžnosti"?
24. Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr. za nov film, ki si ga res želite videti), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz. "free" premiero na TV?

VPLIV NA SKUPNO ŽIVLJENJE IN GOSPODINJSTVO

25. Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?
26. Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?
27. **Sta se kdaj sporekla zaradi česarkoli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?**
28. **Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?**
29. Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinjstva" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?
30. Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinjstva opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?
31. **Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?**
32. Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?
33. Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?
34. Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa?

VEŠČINE

35. Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?
- 36. Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?**
37. Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/ka kdaj pomaga ali svetuje?
- 38. Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo? Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?**
39. Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?
40. Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

TEHNOLOGIJA IN SPOL

- 41. Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?**
42. Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz. glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?
43. Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?
44. Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?
45. Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo? Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?
- 46. Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?**
47. Katera gospodinjstva opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...
48. Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejšje pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

DEMOGRAFSKA VPRAŠANJA (zapišem na Facesheet skupaj z vtisi)

49. Starost
50. Izobrazba
51. Zakonski status
52. Koliko otrok, kakšne starosti
53. Zaposlitev

Priloga B – Facesheet

FACESHEET INTERVJUJA OPRAVLJENEGA Z

Ime in priimek:

Starost:

Izobrazba:

Kraj bivanja:

Zaposlitev in funkcija:

Kontakt:

Ime datoteke na snemalni napravi:

Kraj intervjuja:

Datum:

Čas pričetka in konca

Celoten čas intervjuja:

Ime in priimek raziskovalca: Sabina Pretnar

Opis intervjuvanca:

Situacija intervjuja:

Osebni vtisi raziskovalca:

Priloga C – predstavitev parov intervjuvancev

ULA IN TINE – predstavnika starejše generacije

Ula in Tine sta starejši par, poročena sta že 41 let in imata dve odrasli hčeri. V hiši, v sicer popolnoma ločenem gospodinjstvu, živi ena od hčera s svojo družino. Imata nekaj vnukov, najmlajši, star 20 mesecev, je v varstvu pri njima vsak drugi teden.

Ula je stara 66 let, v pokoju je 14 let. Pred tem je delala kot računovodja, končano ima srednjo šolo. V prostem času rada vrtnari ali bere knjige. Kadar je vnuk pri njima v varstvu, se mu popolnoma posveti.

Tine je star 67 let in je v pokoju 7 let. Pred tem je vodil podjetje v kovinarsko strugarski panogi, v kateri ima dolgoletne izkušnje tudi iz svojega preteklega poklicnega življenja. Po osnovni izobrazbi je orodjar, kasneje je končal še VI. stopnjo, organizacijo dela. V svojem prostem času je že dolga leta čebelar, to mu vzame precej časa.

KAJA IN ALJAŽ – predstavnika srednje generacije

Par sta 17 let in prav toliko časa tudi živita v skupnem gospodinjstvu. Aljaž je bil prvi na vrsti za intervju, saj je Kaja prišla domov kasneje.

Aljaž ima univerzitetno izobrazbo, dela kot programer z bazami in išče systemske rešitve, star je 44 let in v prostem času rad kolesari. Kaja je stara 42 let in ima prav tako univerzitetno izobrazbo, rada ima ruščino, dela v mednarodno usmerjenem podjetju. V prostem času je rada aktivna v naravi, rada bere knjige. Njen nastop je izredno energičen in pozitiven.

Imata dve hčerki, stari 10 in 13 let. Deklici imata vsaka svoj notesnik, ki sta ga dobili za darilo od sorodnikov. Starša nista imela vpliva na to. Notesnika sta samo njuna, starša sicer poznata gesla za dostop, vendar ju ne uporabljata. Na začetku uporabe notesnikov s strani hčera sta uporabljala programsko opremo za starševski nadzor, sčasoma sta se odločila, da otrokoma zaupata in ju sedaj ne kontrolirata več. Hčerki uporabljata notesnika skoraj izključno v svoji skupni (otroški) sobi. V dnevni sobi uporabljata dekleti tablico.

PETRA IN MARKO – predstavnika mlajše generacije

Petra je stara 21 let, Marko 25 let. Par sta dobrih 15 mesecev, od tega živita v skupnem gospodinjstvu že 10 mesecev. Spoznala sta se na bazenu, kjer oba delata kot vaditelj plavanja.

Petra je študentka psihoterapije na zasebnem zavodu in ima predavanja ob petkih in sobotah. Njen delavnik je zelo razdrobljen, ure plavanja, ki jih vodi, so razporejene skozi cel dan, od ranih jutranjih ur do poznega popoldneva. Pri klubu dela prek študentskega servisa. Je velika oboževalka in poznavalka mode, ima svoj modni blog (na blogu sicer objavlja enkrat do dvakrat na teden, vendar je vsak dan na spletu zaradi bloga) in je zelo aktivna na družbenih omrežjih. Rada ima šport. Deluje zelo sproščeno z veliko pozitivne energije, med intervjujem se veliko smeje. Marko je velik ljubitelj glasbe in košarke. Tudi on dela precej razdrobljeno, vendar časovno manj kot Petra. Zelo redko sta oba prosta v istem terminu, zato rada izkoristita vikend za izlet in skupni čas, če je lepo vreme.

Priloga Č – Transkripti intervjujev

INTERVJU: ULA, 66 LET

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Ula: Ja, doma smo imel unga Spekter (verjetno misli na Spectrum, op.a.), ampak tistga nisem uporabljala, ker nisem kaj za programirat al' kaj tacga... drugač, sem pa prav z osebnim računalnikom se srečala v službi. V službi... ehm, tam nekje okoli 90-ga. takrat, ja, prej smo imeli pa ta velik računalnik, tist pa je imel take velike ekrane, take velike mašine...

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Ula: na začetku, okoli 1990, smo delali v teh programih, Office, pa Word, pa to. Drugač pa z internetom... jooj, to pa ne vem... še v službi, samo ne vem kdaj... (v pokoju je štirinajsto leto, op.a.) ... Bi rekla tam, pred 2000, recimo. Ne vem, to težko rečem, ker niti nisem toliko uporabljala tega in... jaz sem bolj tak excel, pa word, pa te aplikacije, k' smo jih imel v službi...

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Ula: Oba, oba, kaj pa jaz vem... je bila skupna odločitev. K' smo kupil ta računalnik, smo pol začel s tem spletom....

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup? Ula: zdaj imamo en osebni, pa en laptop.

Kako ste se odločali za nakup?

Ula: ja, odločala sem se jaz, zato, ker sem jaz imela še dopolnilno dejavnost, vodenje računovodstva in sem rabila... in splet sem tud uporabljala v glavnem samo bolj v te namene.

Je kateri od teh dveh računalnikov samo vaš?

Ula: uf, težko rečem, da je sam moj, ane. Mogoče ga več...sem ga več uporabljala kot mož, ampak nisem... tuki je vse najino... Aja, iz službenih je bil pa tud eden, ki sem ga potem zadržala samo za to in nisem imela interneta gor niti pošte, nič, ker sem se bala kakšnih virusov. In pol sva imela enga tacga orng, pa tistga....

Kako so izgledali začetki uporabe interneta doma? So bile med vama (z možem/ženo) razlike pri privajanju na internet? Kaj vas je vodilo na splet in ali ste pri tem imeli težave?

Ula: mah, se niti ne spomnim, tko. Jaz bom rekla, da nisem imela težav na začetku, ker sem velik računalnik in v službi in to velik uporabljala v službi, pa to... Ampak, splet sem bolj mal uporabljala, saj pravim, samo v te strokovne namene, kar se tiče povezav s temi firmami, k' so se ukvarjale z računovodstvom, pa z davki, to se pravi z Durs-om, ehm, pa zakonodaja, to sem gledala, saj drugega nisem brskala gor...

Kakšni drugi motivi, družbena omrežja, iskanje kakšnih zdravstvenih informacij...?

Ula: Ne... samo za te namene...največ v času, ko sem imela dopolnilno dejavnost, pa pozneje tud kaj, da sem bila na tekočem, ehm, ampak zmeraj manj... Zdaj pa pogledam kakšne kuharske recepte, k' je hitrej kot po knjigi...

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Ula: Tam, v posebni... v pisarni, jaz rečem pisarna, ker je bila to pisarna. In to je v bistvu, bom kar rekla, saj je vseen, če snemate, rumplkamra (smeh)

Zakaj ravno tam?

Ula: ehm, ja tko je spravljen tam...tam je fiksni priključek in tud, k' je bil wi-fi še, tud laptopa ne prinesem sem, ampak je tam, tko da...

Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Ula: Ne, skoz ista namembnost. Aja, spremenil se je tolk, da zdaj vnuk tam spi, kadar prespi pri nama (smeh)

Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Ula: Ne.

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?

Ula: To je spet povezano z mojo dopolnilno dejavnostjo, ker je bil tam že prej računalnik in potem je to tam ostalo... soba je ostala kot delovna soba, je še zmeraj pisarna, čeprav ni pisarna...

Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate wi-fi?

Ula: Mislim... ne, jaz imam kar na fiksnega, ker je wi-fi nekaj nagajal... iz praktičnih razlogov.

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Ula: Ne. Imamo neumne telefone in mislim, da ga ne rabim pametnega...

Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor? Ula: Jaz (smeh)

A uporabljate ta prostor tudi, če se želite umaknit? Ula: ja, saj to je to (smeh)

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Ali se umikate samo na splet ali tudi v kateri drug prostor?

Ula: Ne, ne, sam na splet (smeh), posebno zdaj k' je fuzbal... v takih primerih... ne morem tam zraven nogometa, pol grem pa sem, ampak ne berem, grem na računalnik... pol se pa igrice igram... (Smeš)

Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika? Kaj pa vaš partner? - Glej odgovor zgoraj.

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?

Ula: ja, časopise beremo, seveda... tega ne iščem na spletu, časopise imam rada tle pr zajtrku (pokaže na mizo, ker med intervjujem sediva v kuhinji, op. a.), splet tega sploh ni nadomestil... edin, če mogoče rečejo, da je kakšna novica taka, da me zanima, pa sem jo preslišala, pol grem pa pogledat na splet, če je slučajno tam kaj, ampak to je tud zelo redko...

Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Ula: ehm, težko.... Ni razlike med tednom in vikendom, ker sem v penziji in je dan skoraj enak dnevu. Tko, da ni, razen kadar je tukaj vnukec, drgač pa... no, takrat sploh nisem na spletu.

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji,...) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Ula: Ne, v resnici ne. Zdaj, če je kakšen šport, k' me ne zanima, takrat jaz ne gledam, pol grem pa jaz kele v pisarno... ker za branje rabim pa popolno tišino in ne morem brat...

Kdaj ste najpogosteje na spletu?

Ula: recimo, zdajle po kosilu sem šla. Ampak me je prec mož dol vrgel, k' je moral nekaj pogledat, pol sem šla pa kele brat. Na hitro grem na kakšno igrico takšno, ene puzzle igram... Ampak ne vem, težko pa rečem koliko časa, ne velik...

Koliko bi ocenili, da ste na dan na spletu?

Ula: težko bi ocenila... ehm, recimo pol ure na dan ali manj...

Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

Ula: ja, težko... Časopis pri zajtrku, lahko cel dan nič drugega... Aja, televizija zvečer, ne, čez dan nimamo televizije, ker tud časa ni. Zvečer... zdajle poleti sploh... včasih sva poročila bolj spremljala, jaz jih zdaj redko, no, ker me nervozno delajo...ehm, usedeva se pa za televizijo, in buljimo pač v tist' kar je... (smeh) drugače drugega pa ne, no saj pravim, računalnik pa tko kokr je...par minut mogoče, ne dost... pa, ja vidte pošto sem pozabila, pošto pa ja...

Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Ula: To, pa ja, kdaj kaj iščem, ne lih počitnice, ampak kaj drugga mogoče, če kaj rabim, grem tud na internet pogledat...al' če imava namen kaj kupit al pa karkoli, tud po spletu poiščeva, no. Drugač pa.... Pošto, ja pošto zmer, taprv k' se usedem, pošto pogledam, ne, če je kaj pošte... Pa zbrišem pol takoj tistih 20, 30, tistih k' jih je, k' jih sploh ne gledam... (smeh) Pol pa pogledam take, k' mislim, da bojo za pogledat. Tako to počnem.

S kom imate stike na mailu?

Ula: ja, s temi k' smo blizu (ne iz tujine, op. a.)

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Ula: moj partner išče... ehm.. članke v zvezi s čebelarstvom, gleda pošto in piše čebelarjem, pošilja čebelarjem navodila, saj to vam bo najbrž tud' sam povedal...pa kakšne strokovne zadeve išče, kaj jaz vem... s tem kar se pač on ukvarja. Kaj za kaj naredit, karkoli, al pa kaj za poiskat... tko, zdaj je eno okovje iskal, ker dela za hči polkna.

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Ula: ne, popolnoma se posvetim samo spletu.

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Ula: ja, ampak takrat ponavad ni v redu (smeh)... ker grem jaz prehitro čez

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Ula: ja, če je kaj takega, kar zanima oba, se sigurno... al pa če kaj zanimivega najde, pa pove, al' pa tko, ne.... Jaz pa tud, ane.

Sta se kdaj sporekla zaradi česar koli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Ula: Ne, to pa ne.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Ula: Ne, ker je teh zadev tolk mal, da ne.

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinjska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Ula: Ja, to pa ja. To imam pa že skoz (govori o plačevanju računov, op.a.). Jaz mam to čez, on se neče naučit. Sem mu rekla, kaj pa če me povozi, moraš takoj dnar prestavit, pa se neče naučit. (Smeš)

Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinjska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Ula: Jaz. Od zmeraj.

Če ste vi prevzeli gospodinjska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Ula: jah, on ima ogromno opravil, ki jih ni na spletu in... on je že tko prezaposlen, da ni...

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Ula: ojoj... jaz imam več prostega časa. Ehm... tko bom rekla, za gospodinjstvo skrbim jaz. Včasih tud' on kaj skuha, recimo danes je skuhal vampe, ker on to zdaj boljše skuha. Drugač pa, pomagava si, kaj pa jaz vem... on je zaposlen s čebelami, zelo. In tud velik počne drugega, saj pravim, zdajle ena polkna dela.... Vse naredi v hiši, kar je (mojstrska dela, hišna popravila), jaz ne rabim nobenega serviserja, nič. Za nič. Ampak, če ne bi imela njega, bi rabila za vse serviserja, ker jaz to nič ne znam.

Delitev dela bi rekla, da imam jaz gospodinjska dela čez, on pa mojstrska in hišna opravila, pa včas tud mal gospodinjska...

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Ula: ja, ja. Čeprav imam časa velik, ampak se mi ne zdi stat v banki....

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Ula: jaz za te zadeve kokr jaz uporabljam, se mi zdi vse dobro. Ne uporabljam pa teh socialnih omrežij, to se mi pa ne zdi dobro, in ne zdi se mi dobro, da se preveč sedi za računalnikom....

Drugač pa to kar jaz uporabljam, je zelo praktično, pa tud včasih za sprostitev tiste igrice, k jih igram.... Mojmu možu grejo pa na živce.

A to naglas pove, se kdaj sporečeta zaradi tega?

Ula: ehm...ja, zato ker reagira čudno, pa sem jaz tko mal bolj na kratko narejena, pa nazaj še bolj čudno reagiram (smeh) pa ne bi rekla, da je to tko prav jabolko spora, da bi se zares... se ne kregamo več (smeh)

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Ula: težko rečem, ma ne vem, mislim, da zase sem kar, ker tud se potrudim, da pridem kam, no.... in pogledam pa preberem kaj je treba naredit. Probleme imam z angleščino, ker sem se učila angleščino v šoli, pol pa nič več, pa tud rabila nisem... če so angleška navodila, ane... drugač pa, saj se da, kar jaz rabim...

Se bojite tehnologije?

Ula: ja, zdaj se pa res že, no. Zdaj pa res že in bom rekla, bala sem se zdajle, k' so mi Windows 10 naložil, pa tale Office ta nov, ehm, to sem se bala, ampak je krasno in ni nič kaj zelo drugačen in je v redu. Recimo iz tistih Windowsov... al je bilo 7, pa na 8, al'.... Ne vem, iz enih Windowsov... na višjo verzijo je bila zelo velika razlika, zdaj na Windows 10 pa ni, in sem se bala, da bo zdaj tudi kaj takega, pa pol ni bilo, je fajn, se je dalo. Nisem rabila nobene pomoči pri navajanju na Win 10.

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Ula: uf, najprej sem zeta vprašala, če pa on ni, smo pa tja na Telemach....saj ponavad nam je samo kakšen router nagajal... so oni tam zrihtal, al' pa zet je to uredil... (zet živi v isti hiši v ločenem gospodinjstvu, op. a.) Drugače pa, če kaj ne dela, pokličemo kar na Telemach. Če pa je kaj z računalnikom, je pa ta pooblaščen serviser za Hp.

Enako velja za gospoda? Ula: ja.

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/ka kdaj pomaga ali svetuje?

Ula: Ne vem, kaj bi rekla...ehm... jaz ga mogoče dlje uporabljam, kaj jaz vem, pa bolj berem kaj je treba narest, pa to, ane. Tud možu velikrat rečem, k' me kliče kaj pa je zdaj to, pa mu rečem, daj preber si, saj ti vse piše,ane. Ampak, ne vem, težko... težko bi rekla, da se jaz bolj spoznam, mogoče se bolj poglobim, ne to mogoče na hitr, al kako...

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo? Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Ula: jaz nisem tehničen tip, sploh ne.... Se on bolj spozna na te stvari, še posebej, če je treba kaj popraviti...

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Ula: ne vem, kaj bi rekla, mogoče k' poslušam o big brotherju, drugač pa ne, k tud ne uporabljam tko, se prav edin, če... jaz zaupam temu, da imam geslo na spletno banko, pa da imam tisto varnostno geslo, pa mislim, da pa noben ne more not, kar pa sploh ni res, ane... ampak tko je, saj je za vse tko.

Če bi dobili mail iz banke, in bi želeli od vas geslo?

Ula: ne, ne bi ga dala.

A vam kdo pomaga, ste bili kdaj v dilemi?

Ula: Pri banki ne, banko mislim, da kar mi gre, no... v dilemi sem edino bila, ko pride kakšna ponudba od Telemacha, al pa kakšen mail od administratorja, pošljite geslo, pošljite to... To jaz kar posredujem zetu, pa on men pol nazaj, to ni nič...(smeh) Pri banki pa mislim, da ne morem kiksni... vsaj zdi se mi...

Kaj pa virusi?

Ula: ja, za viruse imam pa itak antivirusni ... imam ta antivirusni program in mu tud zaupam, da je v redu, saj ga plačam vsak let, ane... nimam teh brezplačnih, ampak ga kar plačam, to je še od prej k' sem imela ta posel...

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Ula: Ne.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Ula: Lejte, jaz sem že tolk časa v penziji...

Vse tehnologije, ki so okoli vas, lahko je to pomivalni stroj, računalnik, sesalec...?

Ula: Aja.... Tudi to... men se zdi, je to še zmerom v domeni moških, k' nisem tko za strogo moška- ženska opravila, ampak s tehniko se ne ukvarjam, no, bom rekla, ker se mi ni treba... najbrž tudi zaradi tega, ane, ker se mi res ni treba... Zdaj, kakšno praktično zadevo še naredim, ampak se v tehniko pa res ne spuščam.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

Ula: kater je bolj zahteven?... ehm, bi rekla štedilnik.

Zakaj?

Ula: ja, elektrika, je več možnosti za stik z elektriko...

To se nanaša na popravilo, kaj pa samo upravljanje strojev?

Ula: ja, upravljanje, je pa men siguuurnno vrtalni stroj, tam nimam pojma, ne.

Zakaj?

Ula: ker ga ne uporabljam in nimam niti interesa, da bi... ker mi ni treba.

Določiva še spol?

Ula: Pralni stroj, sesalec in štedilnik – žensko, vrtalnik – izrazito moški

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Ula: Ojoj... zdaj čisto iz mojega vidika, bi rekla, da je bolj ženska...zato k' se mi zdi taka klepetalnica, ne vem kaj bi rekla (smeh)

Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence?

Ula: po mojem je odvisno, kolk to rabiš, ane. Jaz mislim zaradi mene, ne.

Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"? recimo kakšno downloadanje filmov, iskanje protivirusnih programov (razložim, ker ne razume vprašanja, op.a.)...

Ula: aha, to... ja, to lahko, pravzaprav tega ne počnemo, filmov ne jemljemo dol, muziko samo presnemavamo prek računalnika na mp3, recimo... Prek spleta sploh ne, to ne počnemo... tisto kar jaz uporabljam ni nič tehničnega, tisto shranjevanje pa to, tud ni noben problem...zdaj imamo sploh naštiman avtomatsko shranjevanje ob devetih zvečer...

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Ula: hmmm,.. jaz bi rekla, da se moški bolj, če gledam recimo moje znance... ampak, a je za vse starostne skupine al' ne, je pa odvisno od kdaj so to uporabljali, če so to uporabljal tako kot jaz iz službe ven, je verjetno za vse starostne skupine, ane. Če pa se začnejo ukvarjat, tle k' je tale Simbioza, je pa najbrž, bi pa rekla, da so ženske bolj dovzetne za te stvari kokr moški.. (smeh)

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Ula: načini uporabe... Ja, saj pravim, moški pa bolj take strokovne zadeve iščejo gor, kar rabijo iz svojega področja, hobija al' službe, kakorkoli.... Kar se pa tiče teh potovanj pa tega tiče, tud najbrž bolj ženske organiziramo, ne moški....

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

Ula: mail – če z najinega gledam ni tipično... ja, je tipično žensko, ker ga moram jaz spomnit na to, da ima pošto, ker sploh ne pogleda...

Iskanje informacij na spletu – na splošno težko rečem....a veste, to je težko rečt, ker je to tolk odvisno od ljudi... in vam ne morem na to odgovorit

Spletna banka – pri nas je ženska, to je tudi zelo odvisno...če gledate tudi na čas pred spletom, ogromno je gospodinjstev, ki imajo vsak svoje ločene račune, tko je pa pr spletni isto, če imata v gospodinjstvu en žakelj, je potem najbrž žensko, kaj pa jaz vem, ane če ima pa vsak svoje, potem pa vsak svoje upravlja, a je tako?

Spletno nakupovanje – bolj nevtravno, ja, ker če iz najinega stališča gledam, spletno nakupujemo samo kakšne posebne stvari, k' jih iščeš, pač da se ne voziš iz ene trgovine v drugo... preko spleta pa ne nakupujeva običajno, no, kakšne knjige mogoče pri življenju in tehnika

Spletni klepeti in družbena omrežja – tipično žensko, vsaj tko k' poslušam okoli, midva sicer tega ne uporabljava, ampak tko k' poslušam....

Katera gospodinjstva opravila bi ocenili kot tipično žensko in katera kot nevtravno; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Ula: *kuhanje* – žensko, *nakupovanje živil* – nevtravno, to midva skupaj počneva, *vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji* – žensko, *sesanje* – ja tudi žensko, *čiščenje* – žensko, ne, čaki, čiščenje bi rekla, da je nevtravno, ker vsak nekaj tle počneva, *pranje perila* – pranje je pa žensko, ja.

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejšje pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

Ula: Neee. Bolj prijazno bi lahko naredil, če bi ženske imele več časa. Recimo, jaz ga zdaj imam. Če bi imele ženske več časa, bi se usedle za računalnike in se jim ne bi nekam drugam mudilo, pa bi se temu posvetile in... a je tko?

INTERVJU TINE, 67 let

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Tine: Prvič, prvič tam nekje 86. leta, 87. Takrat sva kupila Commodor-ja. Ja. Tistga smo začeli uporabljati. Nekaj let kasneje za tistem pa sva kupila prvega PC-ja. Ne vem pa katero leto je bilo to. Najbrž okrog 90.

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Tine: To pa enih 16 do 17 let nazaj. V okviru službe, ja. Bi reku, da sem bil prisiljen v to.

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Tine: Žena. Mislim, da je žena bolj.

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup?

Tine: Imamo dva računalnika. Enega prenosnega in enega stacionarnega. Pa ni nobeden samo moj, računalnika sta skupna.

Kako so izgledali začetki uporabe interneta doma? So bile med vama (z možem/ženo) razlike pri privajanju na internet? Kaj vas je vodilo na splet in ali ste pri tem imeli težave?

Tine: To pa ne vem. Jaz sem v glavnem iskal, jaz grem na splet, če kakšno besedo, če kaj berem, velikokrat kakšno besedo najdem, pa grem gledat kakšno tujko ali pa kakšne pojme pa tak in tisto pol pogledam na Wikipedijo ali pa...

To je v glavnem to, ne.

Ste imeli na začetku kakšne težave pri privajanju?

Tine: Seveda, počasnejši dostop je bil in je bilo kar nekaj težav. Sedaj pa nekaj so se uredile, nekako deluje.

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Tine: V kabinetu imava računalnik. Samo tam.

Zakaj ravno tam?

Tine: Če greva ven na vikend, tam ni povezave. Tle je povezava in u glavnem delava le doma.

Da bi pa v kuhinji ali kje drugje uporabljali, vam pa ni?

Tine: Redkokdaj da, če sva obadva, da jaz vzamem ven PC-ja pa, da kaj pogledam. Se uskladi. Vam je ta prostor pomemben samo za delo s spletom?

Tine: Tam je v glavnem samo računalnik in se drugih stvari se tam ne dela, res ne.

Kaj je bilo tam pred spletom?

Tine: Moja soba, moja fantovska soba. To je bila moja fantovska soba. Potem pa je postala kot kabinet. (v hiši sta na začetku živela s Tinetovimi starši in sta se v nadstropje v katerem živita zdaj, preselila po smrti njegovih staršev, op. a.)

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?

Tine: Prostor sam kot je bil, je bil edini pravi. Tam lahko zapreš vrata in si izoliran od ostalih. Sva se skupaj odločala za to.

Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate Wi-Fi?

(priključek je fiksni v kabinetu, ker jim je wi-fi nagajal in ga ne uporabljata več)

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Tine: Ne, nimam.

Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor?

Tine: Ja, žena.

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Tine: Ne.

Se umaknete kam drugam?

Tine: V klet. Ne uporabljam knjige. Grem ročno delat....v delavnico.

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?

Tine: Časopis v glavnem. Ja. Pa potem pa televizija, naslednja....

Ali je to splet nadomestil?

Tine: Ne povsem, jaz še zmeraj pogledam Odmeve. Politike sploh ne gledam na spletu. Kar je teh dogodkov, jih imam na televiziji. Na spletu imam samo take druge informacije, ki jih tam ne dobim.

Če bi zamudili odmeve, bi šli pogledati na splet?

Tine: Sedaj imamo tako, da jih (Odmeve) lahko pogledam nazaj. Za 48ur. Pa jih kar velikokrat pogledam nazaj, to se pravi, če se mi zdi kaj zanimivega, grem nazaj pogledat. Na splet pa praktično nikoli ne grem pogledati.

Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Tine: Tako bi rekel. Maksimalno 2-3 ur na teden.

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Tine: Ne, jaz zvečer pogledam tiste stvari, ki so iz mojega konjička aktualne. Neka poročila, ki jih dobim na spletu. Drugače pa ne. To pogledam zvečer po 9. uri.

Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Tine: Ne izkoristim vsak trenutek, da skočim na splet, ni govora....

Najpogosteje ste zvečer, pa ste vsak večer?

Tine: To pa bi skoraj rekel, da skoraj vsak večer.

Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

Tine: Zjutraj po zajtrku obvezno pogledam časopis, obvezno. Jaz prvo polovico, žena drugo polovico, nato pa jih zamenjava, ha ha. Potem, popoldan pa jaz v glavnem berem. Ampak to poljudno literaturo. Knjige kot take. In kar to precej. Pa en kup teh imamo naročenih, Planinski vestnik, Življenje in tehnika, Čebelar, Pčelar, Pčelarski žurnal... Tako, da tega je kar precej literature, tako da mi tisto mi kar, kar precej vzame. Po kosilu, ko grem v dnevno sobo se malo vlečt, je ena od teh stvari. Takrat knjige ne vzamem, revije vzamem. Zvečer pa potem knjigo, ne. Midva kar precej bereva, no. Ne gledava televizijo. Kar precej bereva.

Televizijo pa samo Dnevnik, samo Odmeve?

Tine: Dnevnik je za mene prekmalu. Odmeve pogledamo. To skor sigurno. Pa neke oddaje, ki jih 100% gledam. Tudi nazaj jih grem pogledati, Studio City pogledam vedno.

Bolj take dnevno informativne?

Tine: Ja.

Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Tine: Na spletu imamo pač to čebelarsko internetno stran, kjer so vse aktualne zadeve, podatke o tehnicah o medenju. Potem so aktualne zadeve glede zdravstvenega varstva. To vse pogledam kaj je, pogledam, kje so kakšna predavanja. To praktično vsak dan pogledam.

To je ena taka informacija, ki jo iščete v zvezi s čebelarstvom, še kakšne druge informacije?

Tine: To pa, ko berem. Če me kakšna stvar zanima, ko ne vem kaj je, pa grem pogledati. Npr. lahko je iz kemije, kaj vem. Vse sorte. Tudi kakšna tujka, ki jo ne razumem, grem pogledati tja in tisto preberem...

Sodelujete na kakšnih forumih?

Tine: Ne. Nekaj časa sem, sam ni to meni šlo. Tako da ne.

Zakaj ne?

Tine: Jaz bom rekel, tko nivo. Sem že kar precej tle notri in se nočem v polemike spravljati, ko jih oni trajbajo. Ni bilo toliko resne debate, da bi se splačalo kaj govoriti. Ker je vse skup neka zafrkancija bolj in napucavanje kdo bo koga, ne...

Tudi ne sledite?

Tine: Ne, foruma sploh ne gledam več, ker mi je neinteresanten. Pa tudi prijavil sem se, pa sem pol takoj nehal.

Ali počnete kaj od tega da primerjate cene, iščete počitnice, plačujete račune?

Tine: Ne, nič od tega.

Kakšna družbena omrežja? - Tine: Ne.

Ali komunicirate s kakšnimi prijatelji ali sorodniki? - Tine: Ja.

Preko emaila? - Tine: Preko emaila.

Katere spletne strani poleg čebelarskih pa najpogosteje obiskujete?

Tine: Ja to kar na Google ali pa na Wikipedio grem določene stvari pogledati. Nimam neke specialne. Nekaj imam tam priljubljenih in tiste odprem in vtipkam kaj rabim. Pa vidim, kje se da kaj videt. Ali pa če mi kdo od kolegov link pošlje in grem tist pogledat...

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Tine: Igrice igra. Ha ha.

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Tine: Ne. Samo na spletu sem.

Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videt), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Tine: Ne, ne.

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Tine: Redko. Če je kakšna zadeva, da me zanima, pa me pokliče in pogledam. Drugače pa v glavnem ne.

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Tine: Mislim da ne, oziroma...

Sta se kdaj sporekla zaradi česar koli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Tine: Ne, ne.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Tine: Ga premalo uporabljam, da bi se.

Kaj pa ste prej počeli pred spletom zvečer?

Tine: Verjetno sem televizijo gledal ali pa kaj bral.

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinjska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Tine: Ne. Razen kakšen kuharski recept še pogledam. Da vidim, kako to drugi pacajo.

Kaj pa gospa?

Tine: To pa ne vem. Ja, ona ima en kup... ona vse račune plačuje, po internetu, a ne. Potem ima, kaj ima še gor? No, to v glavnem.

Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinjska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Tine: Žena.

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Tine: Ha, to je sedaj težko rečt. Ona v glavnem kuha. Kuham tudi jaz včasih, ne. Vrt je njen, čebelarstvo je moje. Hišna opravila so moja (mojstrska popravila, op.a.) Pospravljanje je od žene, določene stvari imam tudi jaz. Tako nekak je to.

Kdo ima več prostega časa?

Tine: Glede na to, da imam jaz precej opravka s čebelami, ga ima verjetno žena.

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Tine: ja, kar. Ni potrebno na banko hoditi, ni potreba teh stvari in se kar uredijo.

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Tine: Dobra stran je to, da lahko hitro dobiš informacijo. Po drugi strani pa to nekak poleni človeka. Včasih je bilo treba nekoliko več se pomatrat, da si kaj pobrskal, da si kaj dobil. Danes pa se v glavnem mladina zanaša na splet. Jaz sem dolgo časa rabu, da sem začel na splet gledati. Jaz sem prej šel vedno drugo literaturo iskal, pa na primer kaj takega, da sem dobil odgovor, ne. In to po mojem ima to slabo stran, da bo lahko težava, če na primer spleta ne bi bilo, da bi se karkoli zgodil. To bo hudič. Tisti, ki niso navajeni brez računalnika, so praktično mrzli.

Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa ?

Tine: Ne. Nimam določenega termina. Odvisno kaj počnem in kako se počutim. Tako da ni, da bi rekel, zdaj pa grem jaz tja.

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Tine: Prav spreten nisem, ne. Poznam tiste osnovne zadeve, prej sem uporabljal v službi, sem dosti uporabljal, npr. Excel pa te stvari, ki so bile in sem jih kar dobro obvladal. Sedaj pa se je to že zamenjal. To se pravi, da so nove verzije. Ne rabim več tolk in moram imeti prav priročnik zraven da vidim kaj je. Tako da...

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Tine: Po navadi meni žena, ker ona bolj obvlada kot jaz. Če pa ne ona, potem pa zet včasih pomaga.

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/la kdaj pomaga ali svetuje?

Tine: Mislim, da ja.

A vam kdaj prav pomaga, svetuje?

Tine: Ko se zakvačkam, me odkvačka. Haha.

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo?

Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Tine: To pa sem jaz.

Zakaj? Imate mogoče kakšen primer?

Tine: Jaz sem po osnovni izobrazbi orodjar, in sem vedno bil v tehniki, tehnična smer. In me ta stvar veseli, ne. Tako, da kar precej področij nekako obvladam, ne. Žena pa je bila računovodska smer, in nima toliko s tehniko opravka. So druge stvari, ne. Tako da, kar se tega tiče, opravil, sem jaz tle bolj vešč.

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Tine: Bom rekel, da na tiste stvari, ki me opozorijo, jih ne odpiram, ne gledam. Tudi ne naročam po spletu, niti ne bi plačeval po spletu. Edin enkrat sem nekaj naročil po spletu, sem jih dobil, plačal po povzetju. To je bilo vse. Drugače pa se tega jaz ne poslužujem. Ne da bi se bal, ampak mislim, da mi je lažje drugače.

Se pravi da, če bi morali plačati račune namesto gospe? Bi naredili kaj, plačali preko spleta?

Tine: jaz tega ne znam, ker se nočem tega naučit. Bi pa potem se verjetno moral, če bi bilo nujno treba. Zaenkrat ne.

V tem primeru bi se? Se ne bi bali plačevanja?

Tine: Ne. Bi se pač naučil.

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Tine: Ne.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Tine: Vedno manj, ne. Ehm... Če vzamem recimo pri čebelarstvu, se vedno več žensk s tem ukvarja. Pa so kar dobre. Tako da, mislim, da tle se zmanjšuje. Ampak bolj ta tipično moška opravila na primer, fizična pa bodo še ostala. Drugač pa tam kjer pa je inteligenca zraven, pa je zadeva drugačna. Pa po mojem ni več to to.

Katera pa so fizična, pa katera imajo opraviti z inteligenco?

Tine: ehm... Kar se tiče vseh ročnih del, ne ne kvačkanja in pa tega. Popravlil, mizarstvo, kaj elektrike popraviti. Te stvari. Pa kjer je treba neko fizično moč, ne. Se mi zdi, da tle so moški dominantni. Drugač se mi pa zdi, da ne. Tam kjer je potrebno več pameti pa manj roke, pa se zadeva obrača.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz. glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

Tine: Vrtalnik? Za vrtat s svedrom? Ja, za mene je eno od ključnih orodij, pomagal. V mojem poklicu je to en od osnovnih strojev, k' smo ga uporabljal...

Če bi moral določiti spol tej tehnologiji, kaj bi rekli?

Tine: Moški spol.

Se vam zdi da so kakšne posebne tehnične kompetence potrebne za vrtalnik?

Tine: Mislim da ne, razen neke izkušnje. Izkušnje, ki jih pač z leti pridobiš. Nekdo, ko izkušenj nima, pač v to ne gre, ker se mogoče boji. Drugače pa ni težav, da se ne bi mogla ženska s tem ukvarjati ali pa to narditi. Samo izkušenj s tem nimajo in to je to.

Pralni stroj? - Tine: jaz ga ne obvladam. (smeh)

Se vam zdi to ženska tehnologija?

Tine: Ja, moja žena se s tem ukvarja, če mi kdaj reče pritisni, že tisto pritisnem. Drugače pa se v to niti ne poglobljam, da bi vedel za kaj gre. Edino, če se kaj pokvari, pol pa se moram poglobiti. Potem pa jaz tisto zadevo razkopljem, pa popravim.

Recimo upravljanje pralnega stroja, a zahteva kakšne tehnične kompetence?

Tine: Mislim, da ne.

Sesalnik? - Tine: Tudi mislim, da ne.

Štedilnik? - Tine: Ne.

Če bi določili še spol sesalniku in štedilniku?

Tine: Aha? Sesalnik pa štedilnik. Mislim, da je oboje moškega spola. Haha.

Se vam zdi, da se več moških...?

Tine: A, ne, to pa ne. Kdo se več ukvarja? To pa je, če tako gledam, je pa ženskega. Več žensk se ukvarja s štedilnikom in sesalnikom, to sigurno..

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Tine: Mislim da je tu nedoločeno, bi se težko odločil.

Da je nevtravno? - Tine: Ja, nevtravno, ja.

Se vam zdi da bi moral uporabnik spleta imeti kakšne tehnične kompetence?

Tine: Mislim da ne, razen tipkanja, da zna tipkovnico upravljat.

Se vam zdi kakšne del spleta bolj tehničen? Oziroma del spletnih praks, recimo?

Tine: Jih premalo poznam, da bi lahko rekel...

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in računalniku?

Tine: Mislim, da ne.

Na splošno... ?

Tine: Ne vem no. Težko bi rekel. Ehm....

Mislite mogoče, da so kakšne razlike med starostnimi skupinami?

Tine: To pa sigurno so.

V kakšnem smislu?

Tine: Starejši smo, težje dojemamo ta napredek pa vse tole. Mlajšim, njim je to osnova, oni so tukaj začel. Mi pa se vedno vračamo nazaj na analogno tehniko in karkoli takega je težko.

Ali je pri mlajših manj razlik med spoloma?

Tine: Mislim, da ja. Če sploh so.

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Tine: To pa ne bi mogel odgovoriti, ne vem.

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

Email, elektronska pošta? - Tine: nevtravno.

Iskanje informacij?

Tine: Tudi se mi zdi, da je kar obojestransko. Eni jih na enem področju iščejo, drugi jih na drugem iščemo. Ampak vsi iščemo tisto kar potrebujemo.

Spletna banka? - Tine: Ja pri nas je to domena ženske.

... kaj se vam pa na splošno zdi?

Tine: .. na splošno. Kaj jaz vem, poznam kar nekaj kolegov, kjer se moški s tem ukvarjajo.

Mislim, da je bolj ženska, no?

Spletni nakupi? - Tine: Mislim, da je ženska varianta.

Spletni klepeti in družbena omrežja? - Tine: Isto, tudi ženska.

Katera gospodinjska opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Kuhanje? - Tine: bom rekel nevtravno, ali pa tipično žensko. Da ne bom koga užalil.

Nakupovanje živil? - Tine: Ženska.

Vzdrževanje stikov s sorodniki in prijatelji? - Tine: Ženska.

Sesanje? - Tine: Ženska.

Čiščenje? - Tine: Ženska.

Pranje perila? - Tine: Ženska.

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejše pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

A se strinjate da so ženske šibkejše pri uporabi spleta? - Tine: Ne.

... se vam ne zdi? - Tine: Ne.

INTERVJU – KAJA, 42 let

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik?

Kaja: To je bilo pri moji prvi zaposlitvi na Gea Collegue, mislim da kakšen 1994, 95. Takrat enkrat mislim da.

Pred tem niste imeli svojega računalnika?

Kaja: Ne, imela sem doma računalnik, mislim da ravno sočasno s tem so mi ga starši kupili. In že na fakulteti sem bila.

A vas je kdo učil uporabe takrat?

Kaja: Ne, nihče, samouk.

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Kaja: Prav tako v okviru prve zaposlitve, takrat je bil brskalnik iskalnik Matkurja. In v okviru tega pač dejansko sem se jaz nekako učila življenja na spletu.

Ali so vas računalniki sploh zanimali v obdobju odrasčanja in zakaj? Ste kdaj uporabljali Spectrum ali Commodore 64?

V času odrasčanja so vas kdaj zanimali računalniki?

Kaja: Nikakor, ker nisem vedela niti, da sploh obstajajo.

Spectrum, Commodore?

Kaja: Mislim, nekako, v bistvu ja. To je bilo zame bolj pripomoček za igrice. Vendar jaz nisem upravljala z njim, so se pa igrali sosedovi fantje. Tako da, pač. Nisem pa prepoznavala vrednosti računalnika.

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Kaja: Aaa, v bistvu je internet mislim, da že kar v stanovanju bil, ko sem se jaz sem preselila in pri nas je v bistvu kompleten pobudnik za vso tehnologijo je partner.

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup?

Kaja: Ne, moj ni nobeden. Imamo pa 3 plus možev služben.

Kako ste se pa odločili za nakup?

Kaja: Nakup računalnikov dejansko, pač mož je sestavil konfiguracijo hišnega računalnika, potem kasneje so hčerke dobile vsaka svoj prenosni računalnik, ki pač je v bistvu bil kot neko darilo. Načeloma je to to.

Kdo pa se je odločil tam za nakup, pr hčerkah?

Kaja: Mož. Mož. Ehm... Pri hčerkah, ne, pri hčerkah, je bilo darilo. Za hišni računalnik pa mož.

Za darilo sta se pa skupaj pol odločila?

Kaja: Ne, to darilo je bilo zunanje. Pač. Midva niti nisva vplivala. Je bilo bolj presenečenje.

Kako so izgledali začetki uporabe interneta doma? So bile med vama (z možem/ženo) razlike pri privajanju na internet? Kaj vas je vodilo na splet in ali ste pri tem imeli težave?

Kaja: Hmm...

Kar se tiče privajanja na internet?

Kaja: Ja v bistvu načeloma ne, ker v začetku, mislim da vsaj začetek je bil zgolj samo brskanje po spletu. Ni bilo nobene druge uporabne vrednosti. Ehm... Tako, da mislim da to pač v bistvu sva kar usvajala nekak enakovredno. Potem so se razlike sčasoma pač začele, ehm, nekak pojavljati. Predvsem, ker sem ostala še vedno na neki ravni brskanja ali kaj takega. Mož pa v bistvu še uporabnostno z različnimi loadanji in podobno.

A ste imeli na začetku pri privajanju kakšne težave?

Kaja: Ne. Se mi zdi da ne.

Motiv za na splet na začetku je bilo pa iskanje informacij, če sem prav razumela.

Kaja: Tako dejansko, ja. Radovednost.

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Kaja: V prostoru kot fizično v stanovanju? Ja, dejansko računalnik, ki je nameščen, je stacionaren, je v spalnici, tako da v bistvu dejansko tam, ehm, imamo kar se računalnika tiče, edino kar imamo še te tehnologije, so tablice, telefoni. Tam pa v bistvu je prenosno, pač glede na situacijo, ki pač nanese. Ker imamo Wi-Fi se pač premikamo po prostoru.

Kje pa največ?

Kaja: Se mi zdi, da kar dnevni prostor, no.

Če je to dnevni prostor se tam zadržujete pogosto tudi kadar niste na spletu?

Kaja: Ehm, ja nekako tako.

Se je kaj spremenilo odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Kaja: Hmm, v bistvu mogoče je jasno pač v bistvu prišlo z leti z odraščanjem otrok. Manj komunikacije, pa več gledanja v ekrane.

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?

Kdo pa je odločal o tem v katerem prostoru bo fiksni priključek na spet?

Kaja: Hm, v bistvu, mislim da je bila to, to ni bila nobena debata ali kaj podobnega, to v bistvu je bila bolj samo prostorska razporeditev. In tam kjer je bila pisalna miza večja tam je v bistvu računalnik bil stacionaren, in tam je šel priključek. Tako da bolj praktični vidik, se mi zdi, no.

To je tudi potem, zakaj ta prostor?

Kaja: Tako, ker je prostor, ker je tam večja pisalna miza, delovna površina in tam v bistvu je. Ni pa ne vem, da bi se kdo, jaz ali pa mož, za to pač odločila. Mislim, da lahko je bil to nek samo kompromis, kam smo lahko mizo spravili.

Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate Wi-Fi?

Kaja: Ja, zdaj mislim, jaz sicer res pač težko rečem, če imata otroka fiksne priključke, mislim da jih imata fiksne priključke tud onadva. Ostalo je pa v prostoru Wi-Fi, no.

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Kaja: Ja androidi so. Pa, ja, pa iphone.

Se prav, to kar je v skupnem prostoru dostopate do spleta preko teh pametnih...?

Kaja: Tako, tako.

Na kateri napravi ste največ na spletu in v kakšnih situacijah?

Kaja: Hm, zdaj zadnje čase na telefonu.

Kakšne so pa to situacije, recimo?

Kaja: Bolj v bistvu, al... za iskanje kakšne informacije, ki je čist tako hipna. Ehm, včasih grem pa mogoče neko tako čuden tip relaksacije. Družabna omrežja, karkoli že, v tem smislu.

A to pomeni, da če želite malo miru, se umaknete na splet?

Kaja: Ne, ni to pogoj, se velikokrat se pač tudi na drugačen način relaksiram. Ehm, v kakšnih recimo 40% grem pa tudi na splet. (pokaže na kavč v dnevni sobi, op. a.)

Če želite mir? tako kot strategijo umika?

Kaja: Če želim mir, tud neke vrste umika, ja.

Se to spoštuje? V smislu, vas motijo takrat, ko ste na spletu ali ne?

Kaja: Ne, dejansko v bistvu se ne spoštuje ravno popolni mir, ker pač v bistvu oni smatrajo, da sem še vedno lahko na razpolago njim.

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Uporabljate za kakšne take stvari tudi kakšne druge menije? Knjiga? TV?

Kaja: A za relaksacijo?

Za relaksacijo ali pa za umik.

Kaja: Ja absolutno, saj sem rekla, da samo v 40% je splet.

Kaj pa ostalo?

Kaja: Ostalo, pa v bistvu je lepo, da je pač v bistvu rekreacija izven stanovanja, ehm, ob večerih je to knjiga. Ehm, obstaja pač jasno tudi televizija v kolikor je ta medij prižgan. Drugače, lahko je pa tudi lahko zgolj relaksacija sedenje na balkonu in gledanje v prazno.

Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika? Kaj pa vaš partner?

A bi rekli da da vaš mož uporablja splet kot strategija umika?

Kaja: Pač v bistvu... ja, bi lahko rekla, ja.

Če se spomnite na čas pred spletom, kateri medij ste uporabljali največ?

Kaja: Ehm, pred, pač v bistvu dejansko smo bili dosti vezani, pač jaz osebno bolj na radio, no, kot na samo televizijo. Ehm, potem sobotne novice, se prav v bistvu je bil kot časopis, ki je bil naročen ob sobotah. Mislim, da takrat sva imela midva še Delo naročeno, tudi med tednom. Ehm, od nekdaj so knjige, če pač je to kot neke vrste medij, pa v bistvu ostalo je družabno življenje.

Kaj od tega je splet nadomestil?

Kaja: Ehm, nadomestil je časopis, ehm, se prav zdaj v bistvu imava samo Sobotno Delo naročeno. Bolj zaradi same Sobotne priloge, kljub temu, da tega vem, da ne bi bilo treba. Samo vseeno je ostalo, mal še paše brat na klasičen način. Ehm, knjige ne, knjige še vedno klasično, ker je ne berem na e-bralniku. Družabno življenje še vedno poteka. Ehm, televizija, pač, nikoli ni bila tok nekak izpostavljena pr men, no. Radio je pa tud v bistvu, se mislim, da se je z leti umaknil, ker mi bolj tišina paše kot pa hrup.

Koliko časa ste/porabite na spletu po navadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Kaja: Ne, v bistvu, odkar so družabna omrežja sem mogoče malce več, zato ker v bistvu enostavno pač lahko... Sam to je minuta, karkoli že je, to ne govorim... Ajde, ne vem, če sem, manj kot 1 uro.

Na dan? - Kaja: Ja.

So kakšne razlike med tednom al pa med vikendom? - Kaja: Ne.

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Kaja: Ne, to je čist hipna odločitev. Ja.

Se pravi po potrebi? Kaja: Tako, po potrebi.

Izkoristite vsak trenutek da malo posurfate?

Kaja: Ne, vsak trenutek ne, ker se tudi na drugačen način znam relaksirat, ampak enostavno pač v bistvu, kot sem rekla, pač me pa družabna omrežja tolk pač pritegnejo, da grem pač lahko to pogledat, ampak to je lahko samo stvar petih, ne vem, sekund, desetih, samo toliko, da pogledam, ni pa nujno, da sem aktivna v tistem hipu, a ne.

Kolikokrat na dan pa, recimo? Kaja: ...

A je kakšen trigger ki sproži to, da greste pogledat?

Kaja: Ne ,ne, v bistvu da bi zdaj tako, da bi zdaj k se analiziram prepoznala, ne. To je pač čist neka stvar, mogoče, če kdaj vidim, da kje telefon leži in ga moram fizično premaknit, in ko sem v njegovi bližini enostavno pač v bistvu kliknem tja gor. Ni pa, da pa bil nek vzorec, ki bi se ponavljal.

Kolikokrat na dan recimo, čekirate družbena omrežja?

Kaja: Ja, to pa v bistvu ajde, no, kar dostikrat, no, ne vem koliko. Ajde rečmo, če rečem 10 krat recimo. OK, zato ker tud, ko me zvočni signal lahko kaj opozarjajo, pa to. In potem, ko se jih nabere, grem pogledat, a ne recimo.

Bi mi lahko opisali en tak tipičen dan od jutra do večera kdaj, kako in kje ste dostopali do medijev, se prav do vseh medijev (splet, TV, radio, časopisi, knjige)?

Kaja: OK, če gremo recimo en delovni dan, recimo, OK. Se začne se s tem, da je prvi medij je radio, je to budilka. Ehm, potem naslednje, tud v tem prostoru, ki se sem potem iz spalnega v dnevni prostor premaknem, tam prižgem radio, zato, da enostavno je to pač neka budnica za otroke, oziroma da se nekaj začne v stanovanju dogajati. Ehm, potem... potem se lahko pri zajtrku, v kolikor zajtrkujem sama, da nikogar še ni, lahko da grem na družabna omrežja, oziroma pač na kakšno informativno spletno stran, pogledat pač kakšno aktualno novico, kaj podobnega. Potem pa v službi, v bistvu jaz pri samem delu dosti uporabljam splet. Zato ker imam tako naravo dela, da iščem informacije in v bistvu imam jaz splet non stop prižgan v službi. Non stop, kar pomeni, da tud vmes lahko kdaj pridem na družabno omrežje. Ehm, če jaz čakam kakšne informacijo lahko pač v bistvu kaj informativnega preberem, drugega pač tudi nimam časa. Ehm, kar se tega tiče. Potem, ko pridem domov dejansko jaz pač imam res veliko željo, da stran bežim od računalnika. Ehm, zdaj če je pač nek dan tak, da pač moram kej pač ne vem, kej pogledat, ali je to čist neko tako koristna informacija, kakšen odpiralni čas. Takrat pač si čas vzamem čas za računalnik, drugače pa ne. V tem popoldanskem času lahko potem mogoče pač vmes med nekim dolgočasnim likanjem, kuhanjem ali kaj podobnega pogledam še splet oziroma pač kakšen družabno omrežja, no. Ehm, zvečer mož običajno prižge televizijo, običajno v času novic. Č e jih ne gleda na televiziji, jih gleda pa na računalniku. Ima to spletno televizijo, takrat v bistvu ,v kolkr mam čas, oziroma sem sama utrujena se usedem na kavč, to spremljam, drugače pa ne. Se umaknem. To je približno vse. Zvečer potem še kakšna knjiga, v kolikor grem pravočasno v posteljo in to je to.

Ali mi lahko prosim opišete kako izgreda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Kaja: OK, ne, potem v bistvu kar se plačevanja položnic tiče, ja, imam spletno banko, ehm, prou sam ta akt plačevanja položnic opravlja mož. Zato ker je pač on hišni ekonom, in to pač ureja. Načeloma, jaz sem čist v bistvu pismena s spletno banko in to ni nobenega problema, ampak grem zelo poredko gor, no. Ker je to že vse namesto mene že prej narejeno. Ehm, potem kar se tiče, potem, dosti je brskanja za informacijami. Informacije so lahko narave za prosti čas, oziroma kot sem že prej rekla za poslovno. Ehm, tud u bistvu iščem ...

Tudi v prostem času delate v bistvu za službo, iščete informacije?

Kaja: Ne, kadar recimo je potrebno, če moram, če vem da bom delala od doma potem pač to ja, sam to ni tipičen dan. Pač bolj izjema kot pravilo zadnje čase. Drugače pač doma, če iščem kaj koristnega OK pač, hm, iščem ideje za prosti čas, pač s tem tud posledično vse kar rezerviram, lahko kakšne počitnice, bookingi, sobe, karkoli ostalega. Potem v bistvu iščem vse kulinarčne izzive, preko tega. Potem uporabljam spletne trgovine. Ehm, drugače pač načelno, če so kakšne koristne informacije kar se tiče potem zaradi samih otrok, šolanja ali kaj podobnega. Ehm, če tokom dneva izvem kakšno informacijo, ki mi postavlja dražljaj in grem zaradi radovednosti to raziskovat, to bodisi je to kakšna, o kakšni osebi o čemerkoli, skratka pač iz tega vzgiba radovednosti. Cobiss, ehm, pač odpiralni čas, take zelo koristne informacije. A sem se zajadrala?

Elektronska pošta?

Kaja: Absolutno, pa Viber, Skype. Ehm za komunikacijo pa, če je to poslovna ali to privat, pa predvsem s temi kolegi, ki živijo v tujini. Ehm, potem pa na telefonu imam še WhatsApp. Skratka, te stvari uporabljam, no.

Za otroke iščete pa kakšne informacije?

Kaja: ehm, načeloma zelo pač poudarjam na to, da otroci res iščejo sami informacije, glede na to da imata obe dostop do računalnika. Drugače to pomoč za šole ... ampak moram reči, da sta v zadnjem letu večinoma te informacije našle same. Smo le neka podpora ali karkoli. Kar se tiče šole, kakšne dejavnosti, ki je zraven. Ehm, recimo, običajno jaz se ne ukvarjam s tem, da bi jima iskala kaj za glasbo pa za te najstniško sceno. To, v bistvu, glasbo, jima bolj mož loada dol, in to...

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Kaja: isto informativno, pač v bistvu zdaj, velik se tudi... kdaj ga najdemo, ko išče za službo kakšne informacije zaradi kakšnih programov, loadanja, spletna televizija še tisto kar je. Drugače je pa informacije... to je pač po moje glavnina, no.

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Kaja: Ne, ne. Absolutno ne. Absolutno men ni tisto, da bi me 100% zanimal, tako kot recimo neka knjiga ali kaj tazga. Nikol ne padem jest v net noter.

Kaj pa počnete zraven?

Kaja: če je glasba, da si dam glasbo iz interneta, potem opravljam kakšna gospodinjska opravila, ki so recimo v spalnici kjer je stacionaren računalnik. Drugače, če je na netu, da kakšno novico da preberem, jo preberem, ampak je to zelo kratka novica, večinoma tudi na headline, ker se enostavno ne skoncentriram, da bi net brala zelo podrobno, no...

Če laufa televizija, bi vas lahko dobili tud na spletu pa na družbenih omrežjih?

Kaja: Mmm, pa v bistvu, če ja, če laufa televizija me komot najdete na kakšnem spletnem, na takem nezahtevnem družbenem omrežju, ker enostavno nimam fokusa, fokus izgubljam.... Z leti.

Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videti), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Downloadanje filmov, glasbe in knjig ni vaša domena?

Kaja: To ni moja domena. Ne, ni moja domena. Znam torrente najdet, vse ostalo znam najdet, naslove tud vem karkol že, loadam dol pa jaz NE.

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Kaja: No ja, v bistvu ja, potem sva sočasno zato, ker pač, če je nekdo v dnevni sobi na Wi-Fi-ju, lahko se zgodi, da je mož na spletu pač v spalnici, na stacionarnem. Ehm, zdaj, včasih iščeva tudi podobne informacije, če so kakšne koristne, recimo kakšen spletni nakup. Iščeva in primerjava zadeve, tako, da ja, sva sočasno.

A kdaj sedita skupaj za istim računalnikom? Kaja: Zelo poredko.

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Kaja: Emmm, da, ja vsekakor, če so to neke informativni značaj, al kaj takega potem predebatirava določene stvari, ja.

Sta se kdaj sporekla zaradi česar koli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Kaja: Ja absolutno. ..Ne vem, predvsem mogoče pri sami vzgoji, zaradi uporabe spleta, ampak ne mislim vsebinsko, časovno predvsem, no. Časovni mejniki zaradi samih otrok, ehm, to se mi zdi, da je ena taka, ki mi mogoče zdaj taprvo kar mi na misel pride.

Kaj pa je recimo bilo sporno, ste vi bili za več časa, za manj časa?

Kaja: Jaz sem bila definitivno za manj časa... ja, oziroma za sploh, dejansko da preskočiva tisti moment uporabe računalnika, ker se mi ni zdel potrebno. Računalnika kot računalnika in ne samo spleta, ane.

Mož pa je zagovarjal?

Kaja: Ehm, mož pa v bistvu je nekak imel, da... mislim, ne zagovarjajo jasno da mora bit časovno omejeno, vendar je pač bil, zagovarjal je daljši termin uporabe.

Kako sta rešila ?

Kaja: Hmmmmmm, sva pač, v bistvu moram priznat, da sem včasih kar jaz pač v bistvu tista, ki nisem prišla do svojega zaključka. Da so otroci kar dosegel bolj po svoje, no.

Kakšen pa je zdaj režim, imajo otroci omejeno?

Kaja: Otroci so imeli včasih omejeno, s tem lockerjem, family guard ali nekaj takega, ne vem kako se imenuje točno, s tem so bile omejene. Zdaj v bistvu, ne zdaj načeloma, imata svoje računalnike pa tam karkoli že je. Vendar sem večinoma jaz tista, ki jih pač omejujem. Ni tako, da bi zdaj kar imeli nek časovno, da bi se izklapljal al kaj podobnega, ampak, ehm, jaz sem tista, ki pač v bistvu, mož je bolj toleranten, se mi zdi, no.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Kaja: Ja, ja absolutno... ker smo včasih smo pr zajtrku ... ja ja, zajtrk pa časopis recimo pa to je, je blo, ehm, pač majčken dalj časa sedenja za samo mizo. A tud, če ni bilo recimo pogovora, ampak več smo bili za samo mizo pri zajtrku, zdaj pa v bistvu načeloma, recimo se zna mož kar umaknit in svoj časopis prebrat v spalnico za stacionarnim iz spleta, recimo.

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Kaja: Ja ja, živila sama ne nakupujemo, kupujemo bolj obleke, pa čevlje, take stvari preko neta, oziroma še druge potrebščine. Živila ne, vendar se zdaj odločamo, da bomo šli na spletno trgovino, pač tle je ena ljubljanska trgovina. Položnice plačujemo, pa turizem kar je.

Položnice plačuje mož, ne?

Kaja: On jih, ja on, mislim glavnino vnaša on, jaz samo te izredne ko pridejo.

Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Kaja: Pred samim spletom, ja v bistvu je bilo pa bolj... načelno se mi zdi, da sem pa jaz hodila, no. Sem bila jaz tista, ki je šla fizično na banko, urejala na pošto in te stvari.

Če je mož recimo prevzel plačevanje računov na spletu a ste vi prevzeli kaj drugega kar ni spletu tako, da bi se prav dogovorila to, al pa..?

Kaja: Ne, v bistvu, ne, se mi zdi, da gospodinjstvo gre nekim svojim tokom...ne, ne vem v bistvu, jaz večinoma hodim po kakšnih opravkih po trgovinah pa to ko moraš fizično, on pa ima to virtualno gospodinjstvo.

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Kaja: Ehm, v bistvu se mi zdi, da po nekem tihem dogovoru to teče. Kar se ekonomije tiče, kot sem rekla položnice, ima to striktno on, kar se kuhe tiče glavnina je večina moja, drugače pospravljanje si delimo, no. V bistvu bolj po potrebi, tist ki ima čas pa poprime za stvar. Perilo je moje v celoti, od pranja do likanja.

Kateri od vaju ima več prostega časa? Kaja: Ehm, v bistvu, si ga zna mož boljš vzet.

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Kaja: V bistvu načeloma ja, jaz v spletu ne vidim nobene slabe stvari. Tako da se mi zdi, da načeloma je to lahko pozitivno v kolikor imaš ti v naprej stvari urejene. Da imaš spletno nakupovalni listek, recimo. Da imaš ti nekaj to. V kolikor se pa posvetiš preveč, pa iščeš, je pa včasih mogoče tudi boljše trgovino it, pa tam vzet.

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Kaja: Hmm, slabe strani so dejansko izguba komunikacije, ehm, lahko socialnega življenja. Vidim pa tudi dost dobrih stvari v tem, dejansko ti lahko širi obzorje, ehm, jasno moraš biti pri tem zrel uporabnik, selektiven, pa vedeti moraš, pač kje so pasti vseh teh stvari... Ehm. Načeloma se mi zdi, da je splet ena zelo lepa pozitivna stvar, ki prinaša... Samo pametno jo moraš uporabiti. Z neko mero.

Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa ?

Kaja: Ah, ja sedaj, če gledam službeno, kar se interneta tiče se enostavno ne predstavljam kako bi delo lahko potekalo drugače potekal, če ne bi bilo interneta, glede na to da delamo mednarodno.

Ne, recimo čisto v prostem času, za družinsko življenje, če kaj vpliva na potek dneva in organizacijo časa?

Kaja: Ja v bistvu načeloma ja, glede na to, da otroka zelo mika sam splet in te stvari in glede na to da pač nista nekako omejeni, ker pač smo se tako odločili doma, enostavno pač imamo potem pač mogoče kakšne pol ure več težav, da jih spravimo stran od računalnika. V tem nekem smislu ja, ane.

Kaj pa na vaš čas?

Kaja: Na moj čas? Ne, se mi zdi, da niti ne. Ne, ker si znam vzeti off, če hočem.

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Kaja: Po moje, da ene 7 od 10, jaz ne vem, če tako točkujem...Še vedno imam prostor.

Se bojite tehnologije?

Kaja: Ehmm, ne, se je ne bojim, ampak problem je, ker me ne zanima... Pač napredek teh raznih mašin, ki prihajajo v stanovanje in teh zadev. Enostavno me ne zanima, no.

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Kaja: To mož kar večinoma sam rešuje, potem v navezavi z raznimi providerji teh k nam dajejo pač te optike in te zadeve...

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/ka kdaj pomaga ali svetuje?

Kaja: Mož, definitivno.

Se pravi vam lahko tudi pomaga, ne samo pri težavah, ampak tudi če bi se pojavilo kakšno vprašanje?

Kaja: Vsekakor.

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo?

Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Kaja: Jaz nisem tehnični tip, mož je tehnični tip.

Zakaj tako menite, kakšen primer mogoče?

Kaja: Ja enostavno dejansko kot sem omenila, mene tehnika ne zanima. Enostavno se mi zdi, da sem ostala na neki ravni in ne napredujem. In tud se bom mogla en dan zelo potruditi, da ne bom ostala na ravni videorekorderja.

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Kaja: Ehm, poznam. Kako se lahko zavaruješ, bi mogla pa pogledat mal za nasvete kje to najdemo in se zavarujemo ,ker enostavno se s tem nisem ukvarjala. Da obstajajo pasti, mislim vem katere.

Vam kdo pomaga pri tem? se pravi antivirus?

Kaja: Mož... Antivirus, ja antivirus imamo, ga updejamo in občasno se tudi loada gor vendar ga loada mož.

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Kaja: Oh, to se vedno zgodi zato, ker vedno vsakič zavestno vem, da če vpišem svoje ime, pač ga ne želim, pa ga vseeno dam, tako da...

Kaj ste storili v zvezi s tem, mislim ste kdaj morali reševati situacijo, ali vas je izučilo za naprej, karkoli?

Kaja: Ehm, ne, bila sem žrtev internetne goljufije, pri samem spletnem nakupu. Zdaj, mislim, mogoče stopnja previdnosti bo pač naslednjič večja ,samo še vedno bom kupovala preko spleta.

Kaj pa se je zgodilo?

Kaja: Ehm, spletni oglas v Sloveniji, ehm, dejansko Bolha. Preko Bolhe je bil nakup otroškega sedeža. Čist banalna stvar, kjer pač v bistvu kupec enostavno se ni držal dogovora. Ehm, in pač

po tem sem tud ugotovila koliko dejansko si pač res krhek, enostavno portal ti daje, portal je zgolj samo provider oglasov. Nimaš nobenega protekšna, tud v bistvu ni vzvoda v Sloveniji. Kar kaj je, te goljufi to dober vejo do katere meje gre ta bagatelna kraja. In enostavno se nič ne zgodi in še danes ima pač svoje oglase na internetu.

Zakaj je šlo, da ste plačali, pa niste dobili?

Kaja: Ne, jaz sem plačala pa sem dobila izdelek, ki je pač dejansko bil iz kosovnega odpada. Ja, pač enostavno, pač nevreden izdelek sem dobila. V bistvu je bil otroški sedež, ampak je bil v bistvu slabše kvalitete.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Kaja: Tehnologija bi nekaj mogl biti, kar nam olajša delo, se prav teoretično bi mogla bit v domeni vseh. Da pač v bistvu, kot jaz poznam, da imam veliko kolegic, ki spremljajo to... ta tehnološki razvoj enostavno, vendar njihovo razmerje če gledam gospodinjstvo, potem so bili moški toliko šibkejši. In so ženske prevzele te vaje. To poznam recimo, zdajle iz roke, dva, tri gospodinjsva, tako na hitrico. Ehm, drugače, pa moški, mislim da si pač jasno, pač en ta moški gen daje bolj v raziskovanje v neke te šraufke, gumbke in ostale zadeve in pač enostavno se tam bolj najdejo.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku? Ga je težko upravljat? Pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

Kaja: Ne, ker vrtalnik sem že upravljala. Vrtalnik je tisti vrtalnik, definitivno je moški. Vem, vem, sam tako pač v bistvu sem rekla, tako da ja, dejansko moški.

Pralni stroj, tehnične kompetence in spol?

Kaja: Ja, v bistvu upravljat ga ni težko, upravljat bi ga lahko tudi moški. Vendar je v glavnini to ženska domena. Pa ne me vprašat zakaj, ampak je res tako.

Sesalnik?

Kaja: Ja, je v bistvu preprosto uporaben, izredno preprost, a vendar se ga vsi branijo, tako da še vedno paše bolj nam ženskam, ki pač na koncu pač popusti in pospravi, a ne.

Štedilnik?

Kaja: Ehm. Jah, varuhi ognja so bili včasih moški, a ne. Zdaj so šli od doma, tako, da ženske ja. Ni... preprosta uporaba, zelo preprosta.

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Kaja: Kot tehnologija... Ja, ne, definitivno se mi zdi, da pač je to nekaj, večinoma po moje razvijajo bolj moški, al pa... Ja moška, moška.

Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence?

Kaja: Kot uporabnik... ne, kot uporabnik spleta ne. Če pa želiš ti splet vzpostaviti, pač neke tehnične kompetence pa potrebuješ, da to vse skup....

Del spleta k se vam zdi tehničen, je vzpostava delovanja?

Kaja: Tako, neki v ozadju, tisti ki pa je uporabnik pa je v bistvu lahko rečem ženski,... unisex.

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Kaja: Eh, v bistvu ne, mislim tako načeloma se mi zdi, da smo ženske za te stvari bolj iznajdljive in lahko, če gledam iz vidika brskanja se mi zdi, da smo ženske bolj genialne kar se tega tiče. Moški so bolj v svojih okvirih rutine, kar jih zanima. V bistvu znamo več informacij s spleta dol dobit.

Se vam zdi da to velja za vse starostne skupine?

Kaja: ...Ja, pač v bistvu mlajše generacije, ja. Starejši v bistvu, starejši, itak niso dobri uporabniki interneta, se mi zdi. Pač načeloma, mogoče za kakšne informacije, ampak, da bi jaz tko poznala koga iz lastnih izkušenj, se mi pa zdi, da niti ne, no...Srednje generacije pa navzdol....

Se vam zdi pri mlajših generacijah, da se te razlike manjšajo?

Kaja: Ehm, zdi se mi ja, samo čeprav zaenkrat, kokr jaz gledam te generacije, k jih v bistvu mam dostop, no te tamale... jasno, ti si pač ciljna skupina za neke stvari, padeš tja noter in kaj več te niti ne zanima... se pa manjša razlika, tako da nimajo več problemov z internetom....

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Kaja: Ja, v bistvu, če moški, če smo rekle da neka tehnologija je bolj moška domena, najverjetneje tudi moški v bistvu več posegajo po informacijah oziroma po vsebinah, ki so bolj tehnološke narave. Lahko gre tudi za kakšno programsko opremo, al karkoli kar se lahko dobi preko neta. Dočim ženske, se mi zdi pa grejo pa bolj v te mehke vode, no. Ne vem, mehke vode v smislu, nakupovanje, kulinarika, vzgoja otrok, forumi. Pač tisto kar žensko bolj dela žensko, no.

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

Mail? - Kaja: Nevtrarno.

Iskanje informacij na spletu? - Kaja: Iz lastnih izkušenj, ženske.

Spletno bančništvo in plačevanje računov? - Kaja: moška.

Spletno nakupovanje? - Kaja: ženska.

Spletni klepeti in družbena omrežja? - Kaja: ženska.

Katera gospodinjska opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Kuhanje? - Kaja: Stereotipno. Žensko.

Nakupovanje živil? - Kaja: žensko.

Vzdrževanje stikov s sorodniki in prijatelji? - Kaja: žensko, itak.

Sesanje? - Kaja: žensko.

Čiščenje? - Kaja: zdaj imamo same ženske, moških pač nimamo, a ne

Taka so gospodinjska opravila. Pa pranje perila? - Kaja: no, to sem rekla, tudi žensko.

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejšje pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

Kaja: Ne, pa saj... Pač šibkejšje smo v smislu zato po moje, ker ne gremo v te neke... te, neke druge tehnologije, ki jih pač ponuja internet. Pač ti iščeš informacije, zato da lažje greš čez dan. Al to iščeš nek recept, iščeš vzgojo otrok, oziroma svet kjer se ženska vrti. Moški grejo pa po neke stvari pa v bistvu za neko vesoljsko tehnologijo, ki pa v bistvu raziskujejo sploh sfere, ki toliko ne vplivajo na njegovo momentalno življenje: iščejo programe, loadajo, brez katerih bi komot živel. Jaz pa iščem nek recept v katerem pač v bistvu bom mogla nahrant družino tist dan, recimo. To pač se mi zdi taka večja razlika, a ne. Se bolj oni to poglobijo noter v čist neke sfere, pa se pač drugač nedostopne.

Pa se vam zdi da bi bil kakšen način, ehm, da bi digitalne tehnologije, recimo, bile prijaznejše ženskam?

Kaja: Ne, to mislim da bi se moral čist nek drug koncept spremenit. Da tukaj nima to digitalnost, karkoli že...

INTERVJU – Aljaž, 44 let

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Aljaž: Šesti razred osnovne šole, tam okrog 12 let.

To je bilo okrog katerega leta? Aljaž: to jeee bilooo, 33 let nazaj. To je leta 84.

Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Aljaž: Ja.

Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe? Aljaž: kupil mi ga je stric, učil sem se sam.

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Aljaž: po 90 letu, to je bilo tam. Takoj, ko je prišel v Slovenijo.

Za kaj ste ga začel uporabljati?

Aljaž: Ne vem. Najprej sam za klicni dostop. Tako za lasten hec, bi človek reku.

V obdobju odrasčanja so vas računalniki že zanimali, zakaj, s kakšnimi motivi?

Aljaž: ahhm. Najprej zaradi igrice, potem malo tudi ali se da kaj sprogramirati. V srednji šoli sem ga tudi za seminarsko nalogo uporabil. In take stvari

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Aljaž: Ja, jaz sem ga imel že prej, no.

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup? Aljaž: Tri.

A je kateri samo vaš?

Aljaž: Ne, v bistvu je en skupen. Potem pa imata še hčerki vsak svojega.

Kako ste se odločali za nakup računalnikov?

Aljaž: Po lastnih potrebah.

Kdo se je odločil, kakšen računalnik? Aljaž: Jaz. Jaz.

Kako so izgledali začetki uporabe interneta doma? So bile med vama (z možem/ženo) razlike pri privajanju na internet? Kaj vas je vodilo na splet in ali ste pri tem imeli težave?

Aljaž: Recimo, da sem ga jaz več uporabljal za... ne vem... Ona je mogoče uporabljala pač za službo, pa kaj za prebrskati, novičke pa to. Jaz sem pa več ga rabil najprej za službo... potem pa tudi za kakšne druge stvari. Potem ko je prišel facebook je bilo tudi nekaj Facebook-a, novičke tudi itak.

Čisto na začetku, so bile razlike v smislu, da je imel kakšen več težav kot drug? Aljaž: Neee, ne.

Kaj vas je vodilo na splet, se pravi radovednost? Pa služba?

Aljaž: Radovednost, služba. Itak, ker pač delam z računalnikom. Spletna banka, tudi recimo ne. Sem imel vse stvari spletne banke, pač. Že na začetku, čim se je začela uvajati. Aaa. Pošta, branje pošte a ne. Hmmm, te stvari.

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Aljaž: Splet načeloma vsepovsod. Pač. Tudi na pametnem telefonu.

Kaj pa na računalniku?

Aljaž: Na računalniku ven potem tudi. Ok pa tudi pošta je elektronska. Domača pošta je na računalniku, potem spletna banka, kakšna spletna trgovina, kakšne video vsebine, multimedijske. Računalnik je drugače v spalnici, internet pa je drugače na wireless-u.

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?

Aha. Zakaj je računalnik, ta ki je fiksni, v spalnici?

Aljaž: Najprej sva ga imela v ločenem prostoru, dokler ni bilo otrok. Pač sva imela svojo neko delovno sobo, delovni kabinet. Je bilo to v drugi sobi, a ne. Potem, ko so pa otroci prišli pa zrastle, smo pa dala vse v najino sobo.

A se je kaj spremenilo odkar je v tem prostoru računalnik in splet? Aljaž: Ne, nič.

Da se več zadržujete tam, manj zadržujete?

Aljaž: Ne, v bistvu je... Še vedno smo dosti v dnevni sobi. V glavnem dnevna soba je večinoma center dogajanja. Tudi zaradi tega, ker se da na telefonih kakšne stvari pogledat. Ni nujno, da je potrebno iti na računalnik.

Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate Wi-Fi? (glej prejšnje odgovore)

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Imate pametni telefon to ste že omenili, kaj pa tablica?

Aljaž: Tudi, a niso kaj omembe resne.

Dostopate preko spleta tudi preko teh pametnih naprav? Aljaž: Jap

Na kateri napravi ste največ na spletu in v kakšnih situacijah?

Aljaž: Nekaj sem že omenil prej. Največ na spletu sem,..., ampak, tako za kratke stvari hitro pogledat, recimo na telefonu. Tudi za email. Spletna banka, spletne trgovine, pač kakšne resne video vsebine, kej... Ali pa da se umakneš mogoče od ostalih, da jih ne motiš a ne, ko gledajo televizijo pa to. To pa na velikem računalniku.

Na kateri napravi je to, na teh pametnih ali na fiksnem?

Aljaž: Na fiksnem računalniku. Ja, ta je skoz prižgan pa tako.

In tukaj ste največ na spletu? Aljaž: ahm.

Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor?

Aljaž: skupen prostor, spalnica. Haha.

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Omenila sva že kaj storite, če želite malo miru. V tem primeru se umaknete v spalnico na fiksen računalnik, ne?

Aljaž: Recimo. Ali pa na kolo. Ha ha.

Ali uporabljate kaj drugega za umik?

Aljaž: grem na kolo.

Kaj pa drugi mediji, recimo knjiga TV, radio

Aljaž: Dobro, tudi televizija, ali pa poslušanje muzike, če je bilo to malokrat.

Se to spoštuje s strani ostalih?

Aljaž: a da ne motijo? Ma ni take sile, saj spoštujejo. Ne zahtevam nekega nemotenja...

Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika? Kaj pa vaš partner?

Ali ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika?

Aljaž: Ne.

Ne, se bolj zgodi?

Aljaž: Mislim strategijo? Da bi se... ..ne da bi se čemu izognil! Ne!

Kaj pa vaša partnerka?

Aljaž: Nee, mislim da bi se čemu izognila ne! Ampak lahko pa se recimo ukvarja s sabo, pa tko. Da se zatopi...

Ja ne, recimo če bi bilo zelo bučno in ne vem kaj in se potem človek umakne na računalnik in splet.

Aljaž: dober to v teh primerih mogoče ajd ja. Ampak...

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?

Radio, televizija?

Aljaž: Radio, pa televizija. Pa tudi računalnik, samo da so bile večinoma igrice.

Ali je internet to nadomestil, recimo radio pa televizijo? Pa v kakšni meri?

Aljaž: Je televizijo v neki meri nadomestil, ja. Recimo, da ni nujno, da tam pogledaš poročila tam...

Radio?

Aljaž: recimo, da ni nujno da vedno pogledaš poročila, ne. Radio, ne radio je isto tako kot prej. Je neki eho od zadaj.

Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Aljaž: Na dan... pol ure. Ja, pol ure recimo... Dajva tako usekat, pač na dan pol ure.

Vikendi?

Aljaž: Vikendi? Mogoče da malček naraste, ampak je tam tam. Maksimalno 1 ura.

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Ali imate kakšne fiksne termine uporabe spleta? Aljaž: Ne.

Niste recimo... po večerji, zvečer?

Aljaž: Ne, kot pride prilika...

Izkoristite torej vsak trenutek da posurfate?

Aljaž: Ha ha, ne!

Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

Aljaž: OK, do medijev skoraj sigurno dostopam zjutraj...

Kateri medij?

Aljaž: recimo novičke, email... prek telefona....pool, ko pridem recimo iz službe tudi prižgem ta velik računalnik, prečkiram domačo pošto, ehm, pregledam novičke. Potem eventuelno še, recimo zvečer, če se kaj športnega zgodi, pa tacga. Predvsem šport pogledam malo še. Tako, kar se tiče interneta.

Kdaj pa bi recimo televizijo ali pa radio ali pa časopise vmestil v svoj dan?

Aljaž: Televizijo jaz ponavadi prižgem ob sedmih, ko so recimo taglavni dnevniki. Če ni kaj drugega vmes, recimo, pač rabiš iti kam drugam. Včeraj recimo nisem bil doma sem šel potem z ženo k prijateljem oziroma k sorodnikom pa sva tam potem bila na obisku in to je bilo to...

Radio, časopisi?

Aljaž: Časopis, sva naročena na sobotno časopis. Tako, da v soboto zjutraj ga malo preletim, pregledam. Če je kakšna pametna zadeva... Sobotno prilogo potem preberem, recimo. Tako da, sobotni časopis. Časopis sva večinoma čisto omejila. Radio, radio se prižge vsako jutro. Takoj po budilki v bistvu ga prižgeva in gori vsaj od 7h do 8h približno gori skoz.

Dokler ne greste od doma?

Aljaž: Tako.

Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Aljaž: Na forumih, ok ja. Lahko kdaj pač pregledujem kakšne spletne trgovine, ali pa kakšne te vsebine za rezervacije, kašnih apartmajev, počitnic. Potem Bolho pregledam včasih. Email sva rekla, novičke, facebook, kakšne odgovore lahko naredim. Forumov se ne udeležujem.

Plačujete račune?

Aljaž: Plačujem račune na spletni banki, tako je.

Mogoče tudi komunicirate s prijatelji, sorodniki?

Aljaž: Tudi na kakšen Skype recimo, ali pa na Viber. Sedaj sploh ko je Viber preko računalnika. Potem... to je to v glavnem, no. Preko emaila tudi recimo, ne.

Bi lahko recimo na hiter našteji katere spletne strani najpogosteje obiskujete, poleg Bolhe...?

Aljaž: Najdi.si, tam so zbrane novičke skupaj, Bolha, potem recimo kaj na spletnih portalih kot so 24ur.com, Planet oziroma Siol.net. Potem, Youtube, Facebook, Google, karkoli pač najde. To je to.

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Aljaž: Kolikor jo jaz zasledujem, ha ha, je večinoma na facebooku. Sem pa tja kakšne novičke prebere, pa vreme pogleda. Zanima jo tudi kaj se dogaja na šolskih straneh. Kaj se dogaja včasih, če so kakšne slike otrok, recimo, ko so na izletih. Recimo to. V glavnem.

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Aljaž: Lahko poslušam muziko, kuham tudi kdaj pa kdaj. Recimo da se mi kaj kuha, peče, pa jaz takrat skočim recimo na računalnik. Pa se mi potem mleko skuha do konca. Hmm.... Potem. Ja, ja, lahko se več stvari dogaja.

Ali ste na spletu doma oz. v prostem času aktivni tudi po "službeni dolžnosti"? Aljaž: Ja.

Koliko?

Aljaž: pregledam službeno pošto, včasih tudi doma kaj delam. Recimo, da kar dosti, preveč.

Po vašem mnenju ali po mnenju partnerke?

Aljaž: Definitivno preveč po obeh mnenjih..(smeh)

Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videt), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Aljaž: Za enkrat ja. Ko bojo rekli, da bojo pipco zaprli, al' pa bodo uvedli kakšne sankcije, bomo pa pač omejili....

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Aljaž: Tudi.

Kako pogosto?

Aljaž: Če se s kom pogovarjam recimo preko Skype, ali pa recimo, če je kakšen skupni nakup potreben, recimo ogled. Facebook ne.

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Aljaž: ja, mislim karkoli pač pride. Ne skrivava drug pred drugim.

Predebatirate pač tudi stvari, ki so na spletu in so vam zanimive?

Aljaž: tako. Skupen interes.

Sta se kdaj sporekla zaradi česar koli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Aljaž: Ne. Ne, ni bil splet razlog.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Aljaž: Ja več je recimo kakšnih kupovanja oblek, ali pa kakšnih stvari za, otroške cunje recimo, celo se sedaj po mojem več kupujejo tudi preko interneta. Potem, recimo iti na banko se je itak čisto spremenilo. Tega sploh ni več. Kakšna recimo izmenjava informacij, je to sedaj vse na facebooku al pa kaj takega, ne.

Kaj pa kakšna vajina rutina? Ne vem, recimo, če sta prej zvečer šla zvečer na sprehod da sedaj ne gresta, ker sta oba na spletu...

Aljaž: Nee. Ne tega. Sem sedaj skor več na biciklu sedaj kot prej. Pa tudi oba greva recimo skup na sprehod, prav namenoma zaradi tega, da nisva za računalnikom.

Se izogibata?

Aljaž: ja. Se umakneva.

Računalniku?

Aljaž: ja!

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Aljaž: Vzdrževanje stikov s sorodniki, ajde recimo, ja. Tko predvsem preko Skype recimo. S tistim, ki so bol daleč. Potem, plačevanje računov sva rekla. Potem kakšno nakupovanje oblek, a ne. Recepti, recimo. Da se potem lažje da kaj dobrega skuhat. To je to v glavnem.

Kaj pa gospa?

Aljaž: Tudi, tu, ja.

Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Aljaž: Recimo, da je meni lažje zdaj kaj skuhat. Okrog bančništva ne morem nič rečt. Ma, v bistvu je vsak zase skrbel, se pozna odkar je splet (smeh)

Če ste vi prevzeli določena gospodinska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu? Tako prav zavestno?

Aljaž: Ne.

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Aljaž: Od nekdaj, ne vem, jaz plačujem račune, ehm, kuha se večinoma pač iz njene strani, pereva posodo pač obadva. Pere perilo recimo ona, lika ona, jaz obešam.

Kaj pa kakšno čiščenje recimo?

Aljaž: Čiščenje obadva. Kdor ima čas.

Popravila?

Aljaž: Jaz, ja, razen če rabim kakšno pomoč.

Kateri od vaju ima več prostega časa?

Aljaž: phh, jaz ga več posvečam službi. (smeh)

No pa kateri ima več, tako res prostega časa?

Aljaž: res prostega časa, recimo, res prostega časa, res več časa zase si recimo vzamem več jaz. ampak to je tko, šport.

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Aljaž: Ja denar lahko, ja seveda. Ne plačuješ računov v banki, ampak jih plačuješ doma. Lahko imaš tudi trajnike, ne. Ampak, tako lahko imaš večjo preglednost. Potem recimo ne vem, določene stvari kupuješ na spletu takrat, ko so stvari poceni. Pač ne rabiš iti v štacune, trgovine. Prišparaš čas. Če je čas denar, potem tudi denar. Ja, določene stvari so olajšane. Iskanje preko interneta, ne rabiš knjižnice doma. Oziroma knjigo greš iskat takrat, ko jo res rabiš. Celo rezerviraš jo. Rezervacije so dostopne, a ne. Raznorazna načrtovanje potovanj je lažje. Brez spleta bi bil po mojem nekaj časa bos...

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Aljaž: Slaba stran je lahko recimo, hmm, zasvojitve. Odvisnost. Postaneš lahko tudi odvisen, tako kot recimo postaneš odvisen od igrice, ali od... Zato, ker čutiš neko potrebo, da si dobiš neko pozornost. Ahm. To je ena sigurno slaba stran. Potem slaba stran je lahko tudi to, da si žrtev kakšne prevare. Potem, lahko si žrtev recimo tudi kakšnega vdora. Pač na tvoj računalnik pride neka oseba, ki si je ne želiš. Dobre lastnosti so predvsem hitrost, dostopnost. Dejansko si lahko sam razporediš svoj delovni čas. Delaš lahko celo od doma.

Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa?

Aljaž: Sigurno.

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Aljaž: Ne!

Kako ste vešči?

Aljaž: Bom rekel tako, za povprečnega uporabnika zelo.

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Aljaž: Google. Ha ha ha ha. Ja, sigurno, pač če vidiš, da imaš neke težave, potem takoj začneš pač tipkati določena gesla v Google iskalna gesla, ne. In potem vidiš, če ima nekdo drug že podobne težave. Šele potem vprašaš prijatelja: "Ali si ti mogoče imel tudi podobne težave?"

Ampak, prvi korak je, rešujete sami?

Aljaž: ja!

Kdo pa pomaga vaši partnerki?

Aljaž: Jaz!

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/la kdaj pomaga ali svetuje?

Aljaž: Tehnično plat, recimo da jaz.

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo?

Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Aljaž: Jaz. Jaz.

Lahko poveste kakšen primer?

Aljaž: Pač primer recimo je že samo plačevanje računov je moja domena, pa da to ni nič tehničnega. Če je treba recimo kaj, kakšno vsebino recimo naložit, ali pa skompresirati ali pa kaj takega, potem ponavadi jaz naredim. Montiram filme jaz, recimo. Potem, računalnik itak sem jaz kupil, hahaha.

Kaj pa čisto na splošno, kateri je od vaju bolj tehnični tip?

Aljaž: na splošno?

Na splošno. - Aljaž: Jaz.

Ne kar se tiče računalnikov, čisto tako kot se reče

Aljaž: jaz.

Kakšen primer?

Aljaž: Kakšen primer, mene bolj zanima tehnologija, njo pa recimo bolj zanimajo rožice, zelenjava, sadje, ne vem, obleke, otroci.

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Aljaž: skušam po najboljši meri se zavarovat, tako da imam antivirusni program, potem, da imam nadzor nad tem, kaj odprem in kaj ne. Če je kaj takega dvomljivega se oba tudi usedeva skupaj, pa potem pregledava. Če je res varno odpret. Izogibam se sumljivim spletnim stranem. To je to.

A vam kdo pomaga pri tem kako se zavarovati pred nevarnostmi?

Aljaž: ja lahko tudi v službi koga vprašam, pač ker smo malo bolj iste stroke na kupu ... *izmenjujete izkušnje...*?

Aljaž: izmenjujemo izkušnje, mnenja.

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Aljaž: Zaenkrat, hvala ne.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Aljaž: Bom rekel, da večinoma srečuješ ali pa se pogovarjaš o teh temah, z moškimi. Drugače pa tudi ženske so recimo čisto enakovredno močne okol tega.

Kaj pa si predstavljate pod pojmom tehnologija na splošno?

Aljaž: tehnologija? Vse, kar ni dejansko tisto kar preprost uporabnik vidi preko Facebooka, ali pa googla, ali pa... ali pa dejansko recimo mora neki proces ali pa dve spletni vsebini skupaj povezati. V tem primeru, pač je potrebno določeno tehnologijo poznati.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

Vrtalnik? - Aljaž: moško.

Pralni stroj? - Aljaž: moško, čeprav, ja moška, recimo. Nekaj vmes recimo, nevtravno.

Sesalnik? - Aljaž: moški.

Štedilnik? - Aljaž: nevtravno.

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija?

Aljaž: Nevtravno. Splet bi moral biti za vsakogar.

Kaj bi moral je že res, kaj pa se vam zdi, da je v resnici? - Aljaž: nevtralen.

Se vam zdi da bi moral uporabnik spleta imeti kakšne tehnične kompetence? - Aljaž: Ne.

Se vam zdi kakšne del spleta bolj tehničen? Oziroma del spletnih praks, recimo?

Aljaž: Edino recimo tak, ko rečeš url naslov, ali pa recimo pogledaj link na spletni strani, ali pa vstavi dokument.

To se vam zdi tehnično? Kaj pa recimo downloadanje antivirusa?

Aljaž: ja, ja in podobno, vstavi dokument, download, ja, ja. Ali pa preverit antivirus, kaj ti je vrnil...

V tem primeru se vam zdi, da uporabnik spleta potrebuje tehnične kompetence?

Aljaž: prebrat navodila, haha.

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Aljaž: Ja na splošno ja. Ni pa nujno...

Mislite mogoče da so kakšne razlike med starostnimi skupinami?

Aljaž: Bom reku, da za mlajše je lahko nevaren.

Kaj to pomeni?

Aljaž: ja, pač, da jih lahko nekdo zlorabi. Pa, da se recimo lahko vidijo spletne strani, ki jih ne želiš. Mlajši lažje.

Mlajši lažje, je manj razlik?

Aljaž: ja

Kaj pa starejši?

Aljaž: starejši so pa mogoče... bolj recimo nekdo uporablja samo pošto, nekdo uporablja samo facebook. Skype nekateri samo uporabljajo, drugih stvari ne.

Se vam zdi, da so razlike med spoloma?

Aljaž: Ja! Tam še večje.

Pri starejših? - Aljaž: Ja.

V kakšnem smislu?

Aljaž: Ja, recimo da se lahko v določenih krogih, recimo, samo moški ukvarjajo s tem.

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Kaj se vam zdi na splošno, so spletne prakse med ženskami in moškimi različne?

Aljaž: Ja.

Lahko razložite vaše stališče morda tudi s primerom?

Aljaž: imam tako občutek recimo, da je v naši družini več stikov recimo z ljudmi povezanih preko spleta s strani žene. Medtem, ko jaz pa to uporabljam bolj za iskanje pa rešitve moja vprašanja ali pa kaj takega.

Se vam zdi da bi bilo lahko tako tudi na splošno? Take razlike?

Aljaž: Ja, ja, sigurno.

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

Email? - Aljaž: nevtrarno.

Iskanje informacij? - Aljaž: nevtrarno

Spletno bančništvo in plačevanje računov? - Aljaž: recimo moško.

Spletno nakupovanje? - Aljaž: Žensko

Spletni klepeti in družbena omrežja? - Aljaž: Žensko, ah, nevtrarno rečva.

Katera gospodinjska opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Kuhanje? - Aljaž: običajno je žensko, žensko.

Nakupovanje živil? - Aljaž: nevtrarno

Vzdrževanje stikov s sorodniki in prijatelji? - Aljaž: Žensko.

Sesanje? - Aljaž: Nevtrarno.

Čiščenje? - Aljaž: Ženska.

Pranje perila? - Aljaž: Ženska.

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejše pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

A se strinjate da so ženske šibkejše pri uporabi spleta?

Aljaž: Facebook je že kar veliko naredil na tem. Pač vpeljava recimo socialnih omrežij, a ne. Socialnih vsebin. Potem recimo branje knjig, recimo isto tudi. Potem, poslušanje muzike...

S takimi stvarmi bi se lahko približal, ali pa bi bilo prijaznejše?

Aljaž: bom rekel, da zmeraj je manj tega potrebno. Mislim, da se zmeraj manj ženske omejujejo ali pa branijo uporabe spleta.

INTERVJU PETRA, 21 let

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Petra: Po mojem pri ene 10ih letih, nekaj takega...

Kdo vam ga je kupil in kdo vas je učil uporabe?

Petra: od staršev je bil, ehm, v bistvu noben me ni prav učil, na začetku mi je... mislim, oči mi je par stvari pokazal na začetku, sam itak sem sam igrice igrala, pol je pa v bistvu, se mi zdi, da naša generacija je kar tko sama zrasla s tem, skupi gor, tako da...

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Petra: kasneje, bi rekla, po mojem...mislim, igrce so bile tud na spletu, ampak ehm, tko prav googlanje pa to, pa po mojem.... K' smo imel šolo, pa računalništvo al' kaj, po mojem tam kakšen sedmi razred...

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Petra: če ga že ne bi bilo, ane, bi bila po mojem od obeh, mislim....tko, ker obadva ful pač rabva računalnik, tko...ne bi mogla rečt, da bi bil en manj zainteresiran, no.

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš?

Petra: Marko je tud dostkrat na mojem, k' je mal hitrejši, zato...

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Petra: V dnevni sobi.

Zakaj ravno tam?

Petra: ehm...ne vem, zato ker, če ga v spalnici, kmal zaspim... Ne, v dnevni sobi je pač, ne vem, na kavču sem in.... Udobno je, sedim, tko.

Imate tam delovni kotiček?

Petra: ja, mizo imam v dnevni sobi tudi, ampak jo bolj redko uporabljam.

Ali se tam zadržujete pogosto tudi kadar niste na spletu?

Petra: ja, ja, najbolj uporabljan prostor bi rekla (smeh)

Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Petra: ehmmmm, več kablov (smeh)...nč družga, ne. Ne, nič se ni spremenilo.

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?Kdo je odločal, da imata wi-fi (vprašanje je spremenjeno, ker ne uporabljata fiksne priključka)

Petra: Obadva. Ja, obadva. Jaz, takoj, ko sem se preselila, sem... Pač, da se zrihta mi to, ker ne morem brez tega... (smeh) Tako, da oba. Zrihtal je pa ne Marko, ampak un dol, k' ima v firmi računalnike. Ampak, ja, Marko je šel do njega in je bil pobudnik. (živita v hiši, kjer so spodaj poslovni prostori firme, ki je v lasti staršev od Marka)

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Petra: Ja, pametni telefon. Ja, skoz dostopam prek njega, mislim zelo pogosto.... (smeh)

Na kateri napravi ste največ na spletu in v kakšnih situacijah?

Petra: Ehmmm, največ sem na računalniku vseen, ampak telefon zlo tesno sledi. Vsakič, ko nisem doma, v bistvu pač, gledam ob prvem vprašanju, ki se mi porodi grem na Google (smeh) pogledat, tko da...

Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor?

Petra: Jaz se več zadržujem v dnevni sobi, sploh odkar so mačke tam.... (smeh)

Ne bi rekli, da je to samo vaš prostor?

Petra: Ne, ne, od obeh, sam da pač....

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Petra: Če hočem prav mor, grem rajš ven tečt, ampak, ehm, nadaljevanke recimo me umirijo in...tko, ja.

Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika?

Petra: Ja, ja, kadar je zlo stresno v šoli, pol kakšna nadaljevanka zelo....pomaga. (smeh) na računalniku, tko da...

Kaj pa vaš partner?

Petra: ehm, poslušanje glasbe. Ja, al na... al pa meditacija. Na YouTube...glasba ali meditacija.

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?

Petra: hmmm...

Radio, TV, knjige, časopisi...?

Petra: Knjige, knjige... Pa... hmmm, televizija.

Je splet to nadomestil in v kakšni meri?

Petra: hmmm... Ja, je. Televizije skor ne gledam več, ker gledamo vse kar gledam na računalniku. Knjige pa tudi manj berem, zato ker je tolk drugih stvari še zraven, ne. Prej so ble sam knjige, si cel večer bral knjigo, zdaj maš pa... mal greš na Google, mal greš na YouTube in tko naprej...

Knjig v digitalni obliki ne berete?

Petra: Ne, to pa ne maram.

Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Petra: phu, ja, čez vikend mal več, ehm, čez teden pa od dve do štiri ure na dan... (zelo previdno reče), čez vikend pa, če je slab vreme tud pet ur...

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Petra: Ne, ne, to pa ne, pač ko mi zapaše.

Kdaj ste najpogosteje na spletu?

Petra: Največkrat sem pa dopoldne na spletu.

Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Petra: ehm... ne čist vsak trenutek, ne

Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

Petra: ehm, ja, ponavad zjutraj, ob zajtrku, sem na računalniku, ehm, potem čez dan, večinoma nisem, razen če kaj pogledam na telefon, zvečer sem pa spet na računalniku, na splošno čez dan sem skoz... mam telefon v bližini, če ga kaj rabim

Kaj pa recimo TV?

Petra: televizijo pa skor nič, no, skor nič ne uporabljam, razen če res še kaj nimam zloadanga za gledat, pol jo pržgem, ampak zelo redko, no, manjkrat kot dvakrat na teden, pa še to po petnajstih minutah ugotovim, da ni nič pametnega gor....

Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Petra: ehm, vedno si odprem mail, facebook, potem blog, ehm, instagram, ehm potem... ja, na forume zelo pogosto gledam tud... v bistvu rajš, kadar me kaj zanima, grem na forum, da slišim od ljudi, kaj povejo, kt pa une strokovne ocene, ne vem, al make upa, krem, karkoli, ne... to, pa, aja forume sam berem, ne sodelujem na njih., sam berem... na socialnih omrežjih, to pa sodelujem. Ehm, pa, ja, plačujem pa tud, mislim uporabljam un SKBnet. To je to, te stvari, pol YouTube občasno še zraven...

Katere spletne strani najpogosteje obiskujete (poleg fb, YouTube, Instagram...)?

Petra: poleg družbenih omrežij....kere spletne strani.... Aha, med.over.net, ta forum, ampak zato, ker mi ga največkrat ven vrže, kadar kaj iščem....uff, pol blog.... No, na blogu sem zelo velik oziroma tudi dostkrat googlam stvari v zvezi z blogom. To, pa kaj še.... Aja, pa kakšne trgovine tudi dostkrat čekiram, ja. Z očetom komuniciram prek spleta, prek skypa, k živi v tujini, drugač pa večinoma uporabljam al' mail, ampak to je bolj za te, take poslovne stvari, recimo. Ehm, ampak večino komunikacije pa nardim na telefonu, sms pa klic, še vedno.

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Petra: ehm, muziko, ... musko googla pa na YouTube meditacije, to vem (smeH). To... aja, pa na you tubu kakšne komedijante gleda, take zadeve... ehm, to, to mi zdaj pade na pamet.

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Petra: namest TV, kuham glih ne, jaz imam skor vedno, rabim več dražljajev....(smeH) mam odprto eno nadaljevanke, k' je tko na pol bolj za ozadje, pa zraven googlam stvari, da mi ni čist dolgčas, to... vse na računalniku

Ali ste na spletu doma oz. v prostem času aktivni tudi po "službeni dolžnosti"?

Petra: jaz recimo s to selekcijo, je kar dost dela še po mailih, razno, ne vem, naročanje trenirk, s starši komunikacija, to je zihr vsak dan, mislim ene pol urce porabim za maile glede službe, ja... Čez cel dan, bolj je skoncentrirano na dopoldne, ampak čez cel dan preverjam maile, no, zato k' se je dostkrat treba kaj na hitro zment, pa to...ampak ja, večinoma dopoldne, ker se mi zdi, da tudi starši dopoldne k' pridejo v službo pregledajo maile in takrat največkrat...

Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videt), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Petra: ehm... tudi jaz, mislim jaz ponavad bolj nadaljevanke, Marko bolj filme recimo, mislim tko, on večkrat skupne filme, jaz pa večkrat zase loadam dol... glasbo loadam tudi, knjige pa ne.

Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videt), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Petra: Odvisno kakšen film je, če ima velik vizualnih učinkov, potem rajš v kino, če ne pa kar zloadat dol...

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Petra: prav skupaj ne, razen ko gledava trailerje na you tubu.... Alpa kakšne zadeve na you tubu, tko... drugač pa prav da bi skupi, pa bolj ne.

Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Petra: ja, recimo televizijo, tiste dvakrat na teden (sme)

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Petra: ja, ja, kaj bi se že najdl.... Večinoma tko, ko naju kaj zanima, eden pogoogla, in pol se o tem pogovarjava kaj sva prebrala, recimo.

Sta se kdaj sporekla zaradi česarkoli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Petra: Ne. Mislim, da ne. Ne spomnim se.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Petra: ja, zdaj, odkar živiva skupi, sva zvečer več not, pa bolj gledava na spletu skupi kaj, kakšne filme, al' pa kaj, tko da manj, ja, manj večernih izhodov, prej sva več v kino hodila, zdaj pa sva več doma gledava

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinjska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Petra: plačevanje računov za telefon (niti ne gospodinjstvo), nakupovanje živil še ne, vzdrževanje stikov z očetom...

Kaj pa Marko?

Petra: ehm.... On ima pa s.p. odprt, tko da une prispevke plačuje preko spleta, pa izdaja račune za s.p.

Kdo pa plačuje recimo temu gospodinjske račune?

Petra: Deliva.. Deljeno ponavad. Mislim... ja, deliva si stroške glede hrane, računov, vsega....
Prav plača pa potem... ne bi rekla, da skoz en plačuje, ni določeno....

Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"? Če ste vi prevzeli gospodinjska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Petra: za telefon, majo na Simobilu, tam lahko plačaš, v poslovalnici, pa tud tam plačujeva, malo mešano...

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Petra: Marko je za perilo, pranje perila, kar sicer ... je večinoma so kupi perila, ki čakajo na pranje (smeh), potem ma kakšen odtok (pokaže pomivalno korito) za pospravl, WC od mačk, potem kadar se zamaši umivalnik.... Take, te bolj ogabne stvari (smeh)... tud kuha, no, tud kuhanje je tko fifti-fifti

Kaj pa so vaše zadložitve?

Petra: posoda, splošna čistoča v domu...kaj še... sesanje, priganjanje Marka, da opravi svoj del....ja, to se zdajle spomnim....

Kateri od vaju ima več prostega časa?

Petra: Marko.

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Petra: ja, ja, velik. Itak že glede čiščenja že dostkrat recimo kaj pogooglam. Alkoholni kis je zelo dober... al pa kuhanje, recepti na internetu so ful priročni...

Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Petra: ja, ja, čist možno, ja. Tud kadar ni več tolk sestavin, pol pa greš pogooglat kaj lahko iz tega narediš (smeh). Ja, prihrani čas in denar.

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Petra: Dobre strani: olajša ti vse živo, dostop do informacij, pač, čas ki bi ga drgač porabil, če bi šel še v knjižnico pa pogledal, ful večji spekter informacij je na internetu kot ga lahko dobiš iz knjig, več mnenj. Slaba stran je pa: ehm... da te obsede, da se zasvojiš in si ful preveč časa na računalniku, namest, da bi šel mal naokoli... To je zlo slaba stran.

Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa ?

Petra: ja, ja.

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Petra: Tehnologije se ne bojim... Kar obvladam določene stvari. Sam recimo te zaščitni zidovi so bolj šibka točka, al pa kadar se kakšna napaka pojavi taka, da ne morem it pogooglat , ker mi ne dela računalnik, kako jo odpravt... (smeh) pol je problem... ehm , ampak glede teh družabnih omrežij, oblikovanje slik, photoshop, to pa znam.... Se prav bolj une tehnične zadeve, popravljanje....

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Petra: kadar google ne dela, vpraša Marka, če slučajno ve.... Kar ni nujno, da se bo zrihtalo... pol on vpraša svoje prijatelje... moškega spola, nekaj jih ima take, k bolj obvladajo, tako da... to. V skrajnem primeru, če pa nič ne deluje, grem pa do trgovine oziroma do unih strokovnjakov.

Do providerjev spleta?

Petra: ja, ja.

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/ka kdaj pomaga ali svetuje?

Petra: Mogoče zna Marko malo bolj počistit računalnik, ampak ehm... ne bi rekla, da je ful razlike med nama,no.

Vam partner/ka kdaj pomaga ali svetuje?

Petra: ja, kdaj že... mislim, za kakšne manjše zadeve, recimo.

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo? Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Petra: ne morem rečt, da se Marko bolj, no... mislim, ne bi rekla, no, dost podobn..

Lahko poveste kakšen primer?

Petra: če se nama kaj pokvar... najprej probava pogooglat (smeh)... kako se poprav. Če ne, pa pač vprašava starše... Marko tud očeta recimo vpraša. Tko, bližnje, ja.

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Petra: ehm... ja, osnove poznam. Mislim, mam ...ehm recimo, na Chromu mam naštiman une ad blocke, pa to, ane... da ne kliknem kam po nesreč, k pol se ti odprejo une spam strani,tko da osnove poznam, te očitne pasti...ehm, sam ne pa zdaj nekaj obsežno, no... se tud kdaj zgodi, da kakšno stran odpreš, pa pol dobiš virus.

Vam kdo pomaga pri tem?

Petra: še najbolj oči, ja.

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Petra: a pa da so bile kakšne posledice?

Ne nujno, samo da ste ugotovili kdaj, da ste izdali kaj kar ne bi bilo treba....

Petra: ja, mogoče, kdaj že. Ehm, ne vem, kdaj zahtevajo številko kreditne kartice že prej, preden kaj kupiš... no, tko, recimo to, ampak se ni nič groznega zgodilo zaenkrat še, tko ni bilo posledic.... Ampak, ja kdaj mi je bilo tako neprijetno mal, da hočjo preveč od mene... ja, ene parkrat sem kar pol skenslala, ja, sem prekinila, razni te free trial, ne k' so, k' maš za en teden zastonj, pa te že kar vpraša za številko kreditne kartice... to. Zdaj rajš ne uporabljam pol tega, če je tko.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Petra: Tehnologija.. ja, vsi te računalniki, televizija, dobr radia itak noben bolj ne... ehm, razni glasbeni stolpi, gospodinski aparati,to... Ne bi pa rekla, da je domena moških, ne.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

Petra: vrtalnik – ja, splošno gledano bolj moški, sam moja mami je ločena, pa ga zna uporabljat, se mi zdi, da kokr pustimo, ne, tolk bojo moški delal, ampak če je pa treba se pa zna ženska enako pobrigat tud zato,no...

Pralni stroj – enako,štedilnik – enako, sesalnik – ženski

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Petra: od obeh enako, sam da jih na različne načine uporabljajo ženske pa moški

Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Petra: hmmm, ja, uf, te..... zaščitni zidovi, pa to k' ti reče posodobi to pa to, take stvari, al' pa počisti neuporabne podatke, take stvari. Ja tle bi mi prav prišlo, da bi mal več vedela...

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Petra: ne, na splošno, ne.

Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Petra: jah, men se zdi, da se starejše ženske še lažje prilagajajo... in so bolj dovzetne za te nove tehnologije kot starejši moški, recimo, če gledamo upokojence, se mi zdi, da so na splošno ženske v pokoju mal bolj zangažirane, tko za te novejšestvari, kot moški...

Srednja generacija oz. recimo generacija vaših staršev?

Petra: mogoče moški mal bolj....

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Petra: se mi zdi, da dajo ženske več poudarka raznim socialnim, družabnim omrežjem... moški pa so bolj tko praktični, uno k' jih zanima tist bojo šli na splet pogledat

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

Petra: elektronska pošta – nevtr., iskanje info – nevtr., spletno nakupovanje – žensko, spletni klepeti in družbena omrežja – mal bolj žensko...

Katera gospodinjska opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Petra: kuhanje – žensko, nakupovanje živil – nevtr., vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji – nevtr., sesanje – žensko, čiščenje – ženska, pranje perila – ženska

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejšje pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

Petra: jaz mislim, da so te raziskave mal zastarele, mislim, tko, k' gledam svojo generacijo, ne bi rekla, da ženske kaj manj znajo uporabljat splet kot moški, praktično isto... ker tud v šoli... mislim, praktično, itak že v šoli, pri teh učnih stvareh, moramo vsi uporabljat in vsi enako znamo, bi rekla. Tko, da ni potrebe, da bi kaj spreminjal, da bi bilo ženskam lažje...

Generacije, ki so vmes (20 let do pokoja): ja, po mojem se je takrat predpostavljalo, da je to bolj za moške, in pol so tud moški več uporabljali in pol zato bolj znajo... rešitev je mogoče kakšno dodatno izobraževanje... drugač pa več kot uporabljajo, boljš znaš, tko da....

INTERVJU – Marko, 25 let

Kdaj ste prvič uporabljali računalnik? Ali ste imeli svoj računalnik že pred letom 1995? Kdo vam ga je kupil in vas učil uporabe le tega?

Marko: Jaz mislim da tam okrog, ene 10 let, da sem bil star. Ali kaj takega.

Kdo vam ga je kupil in vas naučil uporabe?

Marko: Starši so mi ga kupili, naučil me je uporabljat se mi zdi, da moj brat v bistvu. Ker on je v bistvu prvi ki je začel malo tam po računalniku nekaj pač brklat, pa tako. Potem pa je še... Jaz sem se pa zraven naučil, ko sem ga gledal kako prčka.

To je starejši brat?

Marko: Starejši brat, ja.

Kdaj, kje oz. kako ste prvič spoznali splet in ga začeli uporabljati?

Marko: Jah, mislim, da tam recimo, v roku kakšnega leta kasneje. Ker prvo leto sem bolj tako kakšne igrice, pa tako, igral na računalniku. Pol pa tam kakšno leto kasneje. Tako da sem imel 11, 12 let. Tam nekje.

Kdo je bil pobudnik, da ste se odločili za internetni priključek doma? Je bila odločitev skupna ali ste bili morda vi ali vaš partner tisti, ki je dal pobudo?

Marko: V bistvu je bilo tako da internetni priključek je že obstajal. Ker je tukaj spodaj je v bistvu podjetje od mame oziroma očeta. in je v bistvu že bil tukaj, tako da... je bilo za to že poskrbljeno.

Sta se pa oba strinjala da to potrebujeta?

Marko: Ja, ja, absolutno.

Koliko računalnikov imate v gospodinjstvu, ali je kateri od teh samo vaš? Kako ste se odločali za nakup?

Marko: Dva.

A je kateri samo vaš ali pa samo od žene?

Marko: Ja vsak ima svoj laptop, v bistvu.

Kako ste se odločali za nakup računalnikov?

Marko: Petra se je sama odločila za nakup, ali ga je celo za darilo dobila, se ne spomnim čisto dobro. Jaz pa, jaz sem ga pa v bistvu, mi ga je pa mama kupila, no. Oziroma pač je tukaj v podjetju en že malo starejši računalnik in sem ga v bistvu jaz prevzel. Tako da, tko...

V katerem prostoru uporabljate splet? Zakaj ravno tam? Zakaj vam je ta prostor pomemben? Ali se tam zadržujete pogosto tudi, kadar niste na spletu? Se je kaj spremenilo, odkar v tem prostoru uporabljate splet?

Marko: Ja jaz v bistvu največ ga uporabljam v spalnici.

Zakaj tam?

Marko: Ne vem. Nekako najbolj mi je udobno tam. Jaz ga tam v bistvu največ uporabljam pač samo zato, ker sem zvečer dosti dolgo časa pokonci. Potem. Recimo tam ne vem ob ene od 8 ure pa recimo tam do ene 2eh zjutraj sem po navadi največ na internetu.

A to je za pisalno mizo ali je na postelji?

Marko: ne, ne, na postelji.

Na postelji, čist v naročju?

Marko: Ja v ležečem položaju. Nisem za mizo nikoli.

Kaj pa če niste na računalniku, imate tam televizijo?

Marko: drugače, če nisem na računalniku, sem pač v dnevni sobi. Če nisem v spalnici pri računalniku sem po navadi pol v dnevni sobi, kakšno televizijo gledam ali pa kaj takega.

A se je kaj spremenilo odkar je v tem prostoru uporabljate splet ali je bilo od začetka tako pri vama?

Marko: Ne od začetka že prej, ko sem tukaj živel, sem imel skoz tak način.

Kdo je bil "odločevalec" v katerem prostoru bo priključek na splet? Zakaj prav ta prostor?

Priključek je že bil (glej nazaj), dostopata samo prek wi-fi (glej naprej)

Koliko "priključkov" imate v stanovanju? Imate Wi-Fi?

To je najbrž Wi-Fi ne? - Marko: da.

Imata kakšen fiksni priključek? - Marko: ehm...

Se pravi, se kdaj priklopita na kabel ali imata samo Wi-Fi pa lahko dostopata kjerkoli?

Marko: Ne, ne, je Wi-Fi. Je Wi-Fi v bistvu tu. Kolikor jaz vem, je ta internet.

Ali imate pametni telefon, tablico? Dostopate do spleta tudi preko le teh?

Imate pametni telefon, tablico? - Marko: Ne.

Se pravi dostopate do spleta samo preko notesnika?

Marko: Jaz samo preko računalnika.

Kateri od vaju se več zadržuje v tem prostoru bi rekli, da je ta prostor od vas, od partnerja ali skupen prostor?

Marko: Ja, jaz. Petra je bolj v dnevni sobi ponavadi. Je pa spalnica sicer skupen prostor.

A se je kaj spremenilo od kar ste na spletu tam v smislu druženja ali pa karkoli?

Marko: Ja

Ali pa kakšnih rutin?

Marko: Ja, recimo da je ratala bolj rutina, da recimo ne vem sem jaz pač v spalnici ona pa je v dnevni sobi. Potem sva včasih mal tudi tako ločena mal. Tako, da to se je malo spremenil, ja. mogoče je ratala neka rutina da sva več časa v posameznem prostoru.

Kaj storite, če želite malo miru? V kateri prostor v stanovanju se umaknete, če želite malo miru? Ali pri tem uporabljate medije (knjige, TV,...)?

Marko: Ja, predvsem pač saj pravim to, da recimo je... v spalnici jaz ostanem pa sem tam na računalniku, pa uporabljam splet, ali pa karkoli... in mam tist pač svoj mir in sem ločen, Petra je pa v dnevni sobi...

V glavnem na računalniku ali še s kakšnimi drugimi mediji?

Marko: Ne, ne. Predvsem računalnik pa ponavadi glasba. Tako, da to dvoje.

Kako pa to zgleda, z glasbo, recimo?

Marko: z glasbo zgleda tako da imam tisti MP3 in si dam slušalke, pa poslušam glasbo. Pa ležim, tako.

In Petra to upošteva in ne moti, takrat?

Marko: ja, jaz ji po navadi rečem da imam slušalke in, da je ne bom slišal. Ha, ha, ja upošteva. *Ali pri umiku igra internet tudi kakšno vlogo? Ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika? Kaj pa vaš partner?*

Ali ste že kdaj zavestno splet uporabili kot strategijo umika?

Marko: Ja, valjda. Sem ja, večkrat ja.

Kaj pa Petra?

Marko: Mislim, odvisno, ne vem. To boš morala njo vprašat. Mislim da niti ne, čeprav sigurno kdaj se tudi umakne... Recimo, da jaz kaj več to izkoriščam kdaj.

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času? Je internet to nadomestil?

Če se spomnite na čas pred internetnim dostopom, čeprav je to pri vas rana mladost, kateri medij ste uporabljali največ v tistem času?

Marko: ahm...

Televizija, radio, časopisi, knjige?

Marko: točno s tem sem hotel nadaljevati, radio pa televizija je bilo pač največ, ja.

Je internet to sedaj nadomestil in v kakšni meri?

Marko: ja v bistvo je tako da, internet ti omogoči neki dostop samo do nekih informacij malo hitreje z mojga vidika. Ampak. A me mislim tako konkretno sprašuješ, če bi kaj spremenil tako.

Ja, v smislu, ali je manj televizije sedaj ali je manj radija, pa če je prav nadomestil?

Marko: Je, je, je. Nadomestil je sigurno. Ja televizijo, pa radio je sigurno nadomestil v veliki meri, ja.

Koliko časa ste/porabite na spletu ponavadi doma oz. izven delovnega časa? Lahko ocenite koliko časa preživite na spletu na dan, čez teden in koliko čez vikend?

Marko: Ahm. recimo da ene 3 ure na dan

A so kakšne razlike med tednom in vikendom?

Marko: Ja za vikend je manj tega po navadi. Ker po navadi spiva za vikend, kam pol greva skupaj. In tako preživiva dan, da pač nisva tako, kot sva čez teden malo več na internetu. Tako da ja.

Ali imate "fiksne" termine uporabe spleta? Kdaj ste najpogosteje na spletu (npr. ko gredo otroci spat, po večerji....) Izkoristite vsak trenutek, da malo posurfate?

Ali imate kakšne fiksne termine uporabe spleta, kdaj ste najpogosteje na spletu?

Marko: Po navadi je to ta čas od 8 do 2 zjutraj ki lahko variira. Včasih je lahko od 10 do 2 zjutraj, včasih je od 11 do 2 zjutraj. Čisto odvisno. Ampak v tem časovnem intervalu pa je.

Kaj pa čez dan, izkoristite trenutek, da posurfate?

Marko: Ja, tudi, tudi. Včasih sem pa tudi ne vem dopoldne kdaj kakšno urico, recimo. Tako da čisto odvisen.

Ali lahko opišete tipičen (včerajšnji dan npr. ali en dan v tem tednu) od jutra do večera kako, kdaj in kje ste dostopali do medijev (splet, TV, radio, časopisi)?

Marko: ahm, v kakšnem smislu?

Ne vem zjutraj moja rutina je zjutraj vstanem pa še preden se zvalim iz postelje pogledam emaile pa facebook?

Marko: ja lahko tle začneva. ja ja. V bistvu je tako. Najprej, ko vstanem ko pridem malo k sebi, odprem Yahoo in nato email in grem maile pogledati. Če sem pač karkoli dobil glede službe al pa kaj. Potem pa nič, čisto odvisno kam me zapelje. Včasih kaj za kakšnim hobijem pogledam kakšne stvari. Čisto random stvari. Grem na Youtube pa pol pač klikaš tam stvari. Ja, čisto odvisno, no. Pač večinoma so vezane stvari na službo pa to... in pol pa na hobije.

To je v okviru zajtrka pri kavi?

Marko: ja ja ja ja. Ja recimo v okviru zajtrka, kava, kakorkoli.

Kakšnega radia ni zraven? - Marko: Ne.

Kaj pa potem, do večera še morava pridet?

Marko: Ja, v bistvu je tako. Isto zvečer ostaja ta rutina, ko pridem po navadi zmeraj isto, mejle. Pa potem pač spet, hobi. Ali pa različne kakšne informacije če me kaj zanima. Ne vem včasih tudi recimo, da ne vem zvečer mogoče da si kdaj vzamem čas, pa grem pogledat tam tele pač novice ki se dogajajo po svetu. V neki krajši obliki, tako da je še mogoče kdaj zraven. Ampak drugače je pa skozi približno ista rutina, no. Skoz.

Kaj pa vmes, imate fiksen delovni čas, pa ne vem, popoldne ste frej pa niste na internetu, al?

Marko: Ja, ja, v bistvu več ali manj je fiksen. Včasih je kakšna stvar ko se nadomešča kakšno uro. ampak večinoma je fiksen, tako da... Saj pravim ta rutina več ali manj je ista. Tam od ene 9h pa do 12h si kaj na računalniku. Pa mogoče še kaj zvečer.

Ali mi lahko prosim opišete kako izgleda tipičen obisk na spletu v prostem času? Kaj počnete na spletu (kakšne informacije iščete, sodelujete na forumih, rezervirate počitnice, plačujete račune, ste aktivni na družbenih omrežjih, katere spletne strani najpogosteje obiskujete, ste na mailu, komunicirate s prijatelji, sorodniki.....)?

Marko: ja, tudi to. Ja v bistvu račune plačujem potem mesečno. Recimo, ne vem da grem plačat te prispevke, ki jih plačujem za sp. Drugače pa... praktično te strani več ali manj ostajajo po navadi iste. Ni tako da nekaj ful preveč variiram. Ampak recimo da so po navadi Youtube, pol pa grem... potem pa kakšne informacije raziščem in potem si tedensko za kakšne stvari, ki me zanimajo, si jih potem klikam in potem iščem po določenih straneh in berem članke. Zdaj te članke so lahko čisto od vseh možnih različnih revij. Tako da...

Recimo kakšne informacije, poleg svetovnih novic?

Marko: Ja, predvsem, predvsem kar mene osebno interesira, je pač glasba. In potem pač predvsem na tem področju. Ne vem ali so to kakšne informacije glede kakšnih bandov ali glede, pač, ali pa kakšne informacije glede recimo psihologije. Pač ker študiram psihologijo, in potem me tudi tam kdaj kakšne stvari povlečejo na različne strani ne vem za kakšne te članke pa tako. tako da.

Bi lahko recimo na hiter našteji katere spletne strani najpogosteje obiskujete, katere portale?

Marko: Ja, ahm, recimo tale dostikrat grem na ta, Guardian, to je v bistvu ena spletna stran za, ... te spletne novice. To je neka spletna revija ki je pač gor na internetu. Na Yahoo grem dostikrat preveriti tudi te spletne novice. Potem pa so , kaj pa vem, kakšni ta... New York Times, pa Los Angeles Times, ta mi gre dostikrat po glavi. Miami Herald ali kako, je že tud ena. Tako, da to no. ..Te so te mogoče kakšne take znane al pa kakšne, ne vem. Sedaj trenutno se ne spomnim tako, da bi rekel prav konkretno. Kolikor je rutine , pa uno skoz varira, niso skoz stalne svari. (ga odpelje klikanje)

A uporabljate splet za komuniciranje s prijatelji in sorodniki, recimo, ki so oddaljeni ali pa blizu, ne vem Skype, Viber, ne vem kar koli od tega?

Marko: Redko. Skype, edino Skype, če že. Pa še to mogoče takrat ko recimo sva s Petro ločena ali pa recimo, da so starši ali pa znanci kje.

Kaj pa vaš/a partner/ka počne na internetu tipično?

Marko: Petra, večinoma na internetu, ja, ona ima v bistvu svoj ta fashion blog. In potem v bistvu večino časa porablja za to, zdaj ali je to pač ne vem lajkanje različnih stvari zato, da dobi nove followerje tam na Instagramu in tako naprej. Potem pa so še to, ne vem, da sledi kakšnim modnim smernicam, pa pač, njej je to pač ta osrednji hobi, ki je pač potem bazira internet in v bistvu celotno pač to raziskovanje in tako naprej. Tko, da to je to...

Ali se popolnoma posvetite vsebinam na spletu, ali počnete še kaj poleg?

Marko: Ja, jaz po navadi. Ne, mislim jaz po navadi predvsem, če že karkoli zraven delam, je po navadi da jem. To. Drugače pa ne vem, hrano, mislim glasbo, pa po navadi itak še tako al tako imam na Internetu odprtih več strani hkrati. In potem včasih glasbo poslušam na računalniku, ko sem na spletu pa berem kakšne stvari , ne vem . Tako da...

Ali ste na spletu doma oz. v prostem času aktivni tudi po "službeni dolžnosti"?

Marko: Ja. Sem. Predvsem...

V kakšnem smislu?

Marko: ..dve sviri sta. Eno je, da grem na ta v bistvu Google Drive. To je ena od dolžnosti, ki jih imam, da grem na Google Drive pa potem v bistvu tam vtipkaš ure, zato da vpisuješ, kdaj si delal. To je pač ta skupni file, ki ga imamo. Potem tadruga stvar je to kar sem že omenil, da grem prispevke plačat na internetno banko. Pa predvsem je pa ta, no, glede teh mailov. Je pa pač to moraš dosti slediti zaradi tega, ker ne vem, včasih te ne kliče preko telefona, pa ti tam pošlje pač email, da te sprašuje za kakšno nadomeščanje. Ali pa dobiš od kakšnega starša pohvalo ali pa pritožbo ali pa kdaj potrebuje kakšno pomoč. Pa za klub vsekakor, za kakšne tekme je potrebno slediti. Tako da to. Te stvari so bolj službene.

Ali kdaj "downloadate" filme, glasbo, knjige? Kakšna je vaša praksa (npr za nov film, ki si ga res želite videti), boste potegnili z neta, šli v kino, ali počakali na DVD oz "free" premiero na TV?

Marko: Ja, konstantno. Edin knjige, knjige v bistvu ne, knjige mi je boljše imet v fizični obliki. Knjige na internetu skor ne morem. Drugače pa ja, glasbo pa filmi pa to, pa non stop.

Če vas zanima nov film, ki si ga res želite videti, ga boste dol potegnili ali boste počakali do kina recimo?

Marko: Ja, odvisno, kakor kdaj no. Mislim, ja, včasih ja, včasih ne. Tle včasih bazira na najini skupni odločitvi. Če Petro prepričam za kino, pa da bova šla gledat, pol počakam, če ne pa drugač ga enostavno z interneta ga dol povlečem...

Ste na spletu kdaj skupaj s partnerjem/partnerko? Kako pogosto? Uporabljate kateri drug medij istočasno oziroma skupaj s partnerjem?

Marko: Ja, sva. Predvsem takrat, ko imava te službene stvari. Glede kakšnih emailov dostikrat skupaj kakšne stvari prebereva ali pa me ona opozori na kakšno stvar, pa grem jaz tja prebrat. Ali pa recimo, zadnje, zadnje je bilo za opisovanje ur oziroma kdaj bi delali za poletne tečaje in tako in sva skupi pač imela odprt file in preverjala te stvari in tako.

Sta bila vsak na svojem računalniku ali...?

Marko: Ne, ne, na istem. To, pol pa ne vem, razmišljava neki tudi glede tetovaž, pa sva to skupaj gledala. In tako no. Si najdeva kakšne stvari, ki jih tudi skupaj na istem računalniku ogledava, poleg recimo filma, ne. Si kašen film downlovdava pa gledava pol film na istem računalniku.

Se kdaj pogovarjata o spletnih vsebinah? Ali dilemah glede spleta?

Se kdaj pogovarjata o kakšnih spletnih vsebinah, recimo ne vem recimo sedaj ko ste omenili tatu, če nekdo vidi en lep tatu pa drugemu pove pa to predebatirata?

Marko: ja, ja...

Predebatirate še kaj drugega, kakšne dileme glede spleta, ali karkoli?

Marko: kakšne dileme glede spleta? Ja, Petra dostikrat, recimo, predvsem je ona pobudnica da kakšne strani... Ko kaj vidi ali pa pokaže, ne vem, ali ti je to všeč, kako se ti to zdi, ne vem ali pa kako ta tattoo ti zgleda. ne vem, ja.

Sta se kdaj sporekla zaradi česarkoli povezanega s spletom? Lahko prosim opišete situacijo?

Marko: Ne, da bi se jaz spomnil.

Se s spletnimi praksami s časom spreminja tudi kakšna vajina rutina? Kaj je bilo prej drugače?

Marko: Saj v bistvu je tako da sva na začetku več časa posvetila drug drugemu. V bistvu se mi zdi, da se je pač začel spreminjat takrat, ko sva pričela živet skupaj. In potem takrat sva se začela pač malo tudi, a veš si vzameš malo več časa zase. Pa se več umikaš, ker več časa avtomatično preživiš skupaj. Prej, ko sva pač še hodil pa je bilo malo drugače. Takrat, ko sva se videla sva se res posvetila drug drugemu.

Ali na spletu opravljate kakšna "gospodinska" opravila (plačevanje računov, spletna banka, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki....) Kaj pa vaš partner/ka?

Marko: Nakupovanje živil, ne. To je vse preko trgovine. Edina stvar sedaj pred kratkim, sem si leče nabavil.

Kaj pa Petra od tega recimo počne?

Marko: Petra, ja, jaz mislim da grede gospodinskih stvari, glede plačevanja računov in teh stvari niti ne, no. Sedaj, razen, ne vem, a si kdaj za kakšen telefon. Ampak mislim da ne no.

~~Kdo je skrbel za ta opravila "pred spletom"?~~ Če ste vi prevzeli gospodinjska opravila na spletu, je partner/ka prevzel/a vsa ostala opravila, ki jih ne opravite na spletu?

Marko: Ja ja sigurno. Pač ona v bistvu ponavadi za posodo poskrbi. Mava ločene tudi te svari, ona za posodo poskrbi. Jaz potem občasno poskrbim (ha ha) za perilo.

Kaj to pomeni občasno, takrat ko ne poskrbi Petra, al?

Marko: Ja, ona potem dostikrat to prevzame. To je pač tako, da me mora ona spominjat, da naj to naredim. Ne, ampak drugače pa tko no, kuhava čisto izmenično koker kdaj. Pa sesa, recimo, no. Te dve stvari, pa kdaj pač pomije, pobriše prah, pa pomije pult. Tako, da ja, en ta delež teh opravil je ona prevzela.

Kako si delite opravila v vajinem skupnem gospodinjstvu na splošno, kdo je za kaj zadolžen? Kateri od vaju ima več prostega časa?

Kateri od vaju ima več prostega časa?

Marko: jaz

Se vam zdi, da ima internet pozitiven vpliv na gospodinjstvo, vam lahko katera opravila olajša? Se vam zdi, da vam morda prihrani čas pri opravilih, ki jih opravljate na spletu? Morda celo denar?

Marko: Ja sigurno, pač lahko olajša in prihrani glede enih stvari. Jaz mislim, da bi lahko vse skupaj zreduciral v zelo večji rabi. Sedaj odvisno pač, na kaj se navezuješ, kaj je tvoja služba in vse, ampak... jaz mislim, da ja no, pač, ima svoje pluse in na svoje minuse.

Kako bi vi opisali dobre in slabe strani interneta?

Marko: dobre strani spleta so, da pač lahko imaš predvsem, meni je predvsem to, da je hiter dostop do informacij. To. Se pravi, karkoli. Meni je to blazno zanimivo, ker včasih, mislim. Imaš tudi tako ne, včasih imaš kakšen bend, ali pa karkoli te zanima, ali pa film, ali pa glede karkoli imaš na dostopu klika v momentu. Ti lahko glede enega izvajalca lahko celo tisto diskografijo vržeš dol v roku 10 minut, ane. Pa, če te to zanima. Recimo, slabe strani tega so pa pač, da enostavno te lahko preveč prevzamejo v smislu, da ko klikaš kaj. Pač enostavno si čisto preveč... Lahko preveč živiš v temu svetu, ne vem, nadrealnosti, surrelnosti. Kakorkoli temu rečeš. Premalo pa si tukaj v bistvu tukaj, dejansko...

Časovno ali čisto izguba stika z realnostjo?

Marko: Oboje in časovno in tako, da v bistvu niti.... Pač mentalno se mi zdi, da si pol samo podvržen tistemu dražljaju pa klikaš pa klikaš, namesto da pač bi mogoče kaj bolj konkretnega delal glede stvari. Pač, jaz mislim da ja: plus pa minus.

Se vam zdi, da internet vpliva na vaš potek dneva in organizacijo časa ?

Marko: Ja. Mene osebno, pač sem preveč recimo na internetu. Bi absolutno hotel to skrajšat. Pa da imaš potem več časa za kakšne te svoje hobije. Ne da ti samo raziskuješ na spletu o hobijih, svojih hobijih. Ampak, da bi tudi dejansko realno pač uresničil.

Kako vešči ste "računalnikov" in spleta po vaši oceni? Se bojite tehnologije?

Marko: Jah, niti ne no. Mislim, odvisno, sedaj. Če gledaš is tistega koncepta velikega brata v enih momentih mogoče se malo vprašaš, a ne, kam ta ves celoten spletni nadzor in razkrivanje osebnih podatkov in tako naprej kam vse to pelje. Jaz mislim, da vseeno na koncu dneva je človek tisti, oziroma posameznik, ki je zadolžen za to da skrbi da ne daje vse možno na splet glede svojih osebnih podatkov in tako naprej. Tako, da ja no, čisto odvisen. Meni osebno se zdi, da ja pa ne, bi dal tu odgovor.

Če se pojavijo (tehnične) težave pri dostopu do spleta, kdo vam pomaga ali svetuje? Kdo pa pomaga vašemu partnerju/ki?

Marko: Po navadi jaz zrihtam. Dve opciji sta. Eno je, da pač izklopiš na računalniku, pa pač še enkrat greš gor. Oziroma pač izklopiš povezavo, na računalniku narediš in potem se še enkrat se povežeš. Druga opcija pa, da grem dol, kjer pa imamo ta modem. Ga izklopiš ven, oziroma resetiraš, pa potem vse na novo. Po navadi jaz za to poskrbim, če že pride do tega.

Kdo od vaju se bolj spozna na tehnično plat spleta? Vam partner/la kdaj pomaga ali svetuje?

Marko: Po mojem Petra. (smeh)

Vam kdaj pomaga ali svetuje?

Marko: Ja, ja.

Kaj pa gledano na splošno, kdo od vaju je bolj "tehničen" tip, kdo se bolj spozna na tehnologijo?

Zakaj tako menite, lahko poveste kakšen primer?

Marko: računalniških?

Ne nujno računalniških, bolj tehnologija na splošno, kdo se bolj spozna, ne vem, kdo bi popravil pralni stroj če bi crknu ali karkoli takega; čist tehnologija?

Marko: recimo, jah, recimo da, da tle sem mogoče jaz majčkeno bolj kompetenten. No, ampak ne bi rabil da za neko ful večjo vrednost. ampak ja.

Zakaj tako menite, imate kakšen primer?

Marko: Ja, do sedaj sva že dostikrat kaj glede televizije, ali glede mikrovalovne ali pa, ne vem, glede včasih tudi glede novih tehnoloških pripomočkov. Ali je bil to MP3 ali pa je bilo to ne vem: kakšna luč ali pa karkoli. Sem po navadi vedno jaz vzel pobudo. Pa pač probal to nekaj popraviti. Ni pa bilo nič tako mišljeno kot da ni Petra sposobna da tega sama ne bi znala. Tako...

Ni niti bilo vprašanje kdo se bo tega lotil, a ne?

Marko: Ne, jaz sem kar po navadi prevzamem pobudo pri kakšnih teh stvareh. Čeprav nisem najbolj tehnično dovršen tip, ampak glede kašnih stvari pa probam kakorkoli popraviti.

Poznate "nevarnosti" spleta in ali se znate zavarovati pred njimi? Kako? Ali vam kdo pomaga pri tem?

Marko: Jaz recimo, edino, kar se jaz zavarujem je pač to, da jaz imam, to je moje osebno mnenje, saj verjetno po navadi me vedno ljudje napadajo zaradi tega, ampak jaz glede, recimo ne vem jaz sem pač tako trdno prepričan, da nisem recimo na Facebooku, pač ne dajem čim manj teh osebnih podatkov pa tako, da dajem na splet. Recimo, da se tako na nek način počutim tako bolj varnega. Ampak ta slaba stran tega pa je pri meni osebno, jaz praktično sploh ne vem kateri antivirusni program imam gor. Pa ne vem, če mi sploh dobro dela. Tako da... To je recimo slaba stran tega, da se ne zavarujem. Recimo glede teh stvari. Ja glede unih pa ja probam čim manj razkrivat osebne podatke glede sebe po internetu. Tako da, tako jaz gledam svoje varovanje osebnih podatkov.

Kdo vam pa je naložil antivirus?

Marko: ahh, ta antivirusni program je bil takrat že gor, tako da... Če bi prišlo do tega, da bi ga hotel gor si dat pa vse bi verjetno šel k Petri in rekel kakšen antivirusni imaš pa ti ali pa katerega uporabljaš. Ko sem jaz dobil računalnik je bil že gor, no, montiran.

Se vam je kdaj zgodilo, da ste na spletu izdali informacije, ki jih ne bi želeli izdati? Kaj ste storili?

Marko: Ahh. Ne. Je ta previdnost je že od nekdanj.

Družbena omrežja, imate kakšen profil?

Marko: Ne, nikjer, nič.

Ali se vam zdi tehnologija v "domeni" moških? Kaj si predstavljate pod pojmom tehnologija?

Marko: hm... Ne meni se ne zdi tehnologija v bolj domeni moških. Tehnologija mi je v bistvu, pač, meni v bistvu pomeni lajšanje, pač, življenje. Oziroma z drugimi besedami se pravi, tehnologija bi morala služiti temu, da si pač ti olajšaš neke stvari oziroma ne vem ali je to hitrejši dostop do informacij, saj tudi tehnologija je recimo hladilnik, pralni stroj, pomivalni stoj in tako naprej. Jaz mislim, da je pač originalno tehnologija pod pojmom tehnologija, si predstavljam kot nek napredek v znanosti, v tej tehnološki znanosti. Hkrati pa v bistvu naj bi služila za to, da lajša človeku življenje.

Če bi lahko razvrstili posamezne dejavnosti glede na tehnično zahtevnost oz glede na zahtevane tehnične kompetence; kaj bi rekli o vrtalniku, pralnem stroju, sesalniku, štedilniku? Če bi morali določiti spol tem tehnologijam, kako bi se odločili?

kaj bi rekli o vrtalniku?

Marko: izraza drugač ne poznam.

vrtalnik, za luknje vrtat v steno, ne vem kako se reče po domače, sveder, black&decker?

Marko: Se mi zdi, da bi lahko ženske, to pa čisto normalno, bi lahko to uporabljale. Jaz recimo svedra ne vem, če sem v življenju kdaj držal, mogoče enkrat. Jaz mislim, da to ni to vezan na

spol, uporaba tehnologije., ampak je bolj vezan na to kako je, koliko si ti pripravljen se pozanimati to tej tehnologiji in jo pač uporabljati.

Če bi moral določati spol tem tehnologijam, vrtalnik bi bil kakšnega spola? Pa ne slovnično, ampak tako?

Marko: jaz bi rekel nevtralen.

Pralni stroj? - Marko: nevtralen.

Sesalnik? - Marko: nevtralen.

Štedilnik?

Marko: vse karkoli. Haha. Pač. Jaz ne dajem tle predznake, v smislu pač tako, zdaj to je pa točno žensko opravilo, to je pa točno moško opravilo. Jaz mislim, da se da to vse obvladati tudi z obeh strani.

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija? Je vaše mnenje, da moraš imeti kot uporabnik spleta tudi kakšne tehnične kompetence? Kateri "del" spleta se vam zdi "tehničen"?

Se vam zdi splet bolj moška ali bolj ženska tehnologija?

Marko: Meni osebno.... Jah. Mislim, da je tako moška kot ženska. Nevtravno.

Se vam zdi, da bi moral uporabnik spleta imeti kakšne tehnične kompetence?

Marko: ja meni se zdi da mogoče tehnične kompetence ki nam manjkajo na internetu se mi zdi predvsem to, kot sva že prej govorila, ta varna uporaba spleta. in se mi zdi tukaj da pač manjkajo kompetence. Vem da meni.

Kateri del spleta se vam zdi tehničen?

Marko: ja v smislu varnosti, predvsem to.

Da se znaš zavarovati s požarnim zidom, antivirusom?

Marko: Tako, tako.

Se vam zdi, da se moški na splošno bolje znajdejo na spletu in z računalniki? Menite, da to velja za vse starostne skupine, tudi mlajše generacije?

Marko: hmmm...

Pa še pogledava, v bistvu, če velja to za vse starostne skupine, recimo za vajino generacijo?

Marko: Ne, jaz mislim, da za najino generacijo je to približno enako. Mislim sploh ni, jaz ne bi rekel, da so sploh kakršne koli razlike. Ehm. Če pa gledaš mogoče starejše generacije, kaj pa vem, mislim... Jaz vem da tako moj oče kot moja mama, tudi ko sta starejša, v bistvu onadva že prvič za službene namene, pa tako, sta se naučila... Tako da ne vem. Jaz bi rekel da mogoče, če bi se že moral tukaj opredeliti bi reku da mogoče ženske celo starejše malo boljše lahko obvladajo splet, kot pa starejši moški.

kaj pa računalniki?

Marko: isto, ja ja

Kaj se vam zdi na splošno, da se spletne prakse (uporabe) med ženskami in moškimi razlikujejo?

Lahko prosim razložite vaše stališče, morda tudi s primerom?

Se vam zdi na splošno, da se spletne prakse med ženskami in moškimi različne? Marko: Ja. Se.

Na kak način?

Marko: ja, v smislu da verjeten vsak pač uporablja za nekaj pač svoje namene pač verjeten. Meni se zdi, da pač vsak uporablja ne vem za moške mogoče za malo drugačne stvari kot pač za ženske. Mogoče tle, tle da je tista stereotipna ne vem Barbie in Ken ali kakorkoli v smislu...

Kakšne razlike recimo?

Marko: Ja, recimo, ne vem da zdaj čisto kot, ne govorim pač tako iz svojega vidika, ampak večinoma recimo ne vem da bi bilo ne vem za moške da je recimo bolj mogoče ne vem to šport ali pa ne vem tako za ženske pa mogoče bolj to moda. Tako da jaz mislim da tle mogoče se dala še zmeraj neke razlike. Iz tega vidika.

Katere aktivnosti na internetu bi razvrstili kot tipično ženske, katere kot nevtralne in katere kot tipično moške: mail, iskanje informacij na spletu, spletno bančništvo in plačevanje računov, spletno nakupovanje, spletni klepeti in družbena omrežja?

elektronska pošta? - Marko: ahm, nevtravno.

Iskanje informacij na spletu? - Marko: nevtrarno.

Spletno bančništvo in plačevanje računov? - Marko: nevtrarno.

Spletno nakupovanje, česar koli? - Marko: nevtrarno.

Spletni klepeti in družbena omrežja? - Marko: To bi pa rekel, da je bolj žensko.

Katera gospodinjska opravila bi ocenili kot tipično ženska in katera kot nevtralna; ali tipično moška, kuhanje, nakupovanje živil, vzdrževanje stikov s sorodniki/prijatelji, sesanje, čiščenje, pranje perila, ...

Kuhanje?

Marko: ja, jaz mislim da. Če gledaš splošno je verjetno bolj sprejeto da je kuhanje pač žensko opravilo. Ampak iz mojega vidika, pač midva probava oba si delit in kuhat. Pač tako da...

Nakupovanje živil? - Marko: obadva delava, nevtrarno.

Vzdrževanje stikov s sorodniki in prijatelji? - Marko: ja, nevtrarno, no. *Sesanje?* - Marko: Nevtrarno.

Čiščenje, pranje perila?

Marko: Vse. Jaz iz mojega vidika govorim, da pač za mene, kolikor jaz vidim te stvari jaz vem da verjeten splošno mogoče je bolj žensko. Ampak jaz mislim, da je to vse skupaj nevtrarno.

Kot veste je raziskava namenjena tudi iskanju odgovora na to, kako bi splet in digitalne tehnologije bolj približali ženskim uporabnicam, torej ali se strinjate, da smo ženske šibkejše pri uporabi le teh in na kakšen način bi lahko splet naredili "prijaznejši" nežnejšemu spolu? Kakšno je vaše mnenje o tej temi?

Marko: Ja mislim pač, če so taki rezultati so taki rezultati. Mislim, če jo to pač res...

No kakšno je vaše mnenje no, tako?

Marko: no, mene osebno pač, mislim mene osebno ne zmoti da je pač mogoče nežnejši spol šibkejši v spletu, v uporabi spleta. meni osebno to ni nek problem. Se pač to lahko vse da izobraziti pa potem , da boljši lahko uporablja splet. Jaz mislim, da je rešitev čisto preprosta. Jaz mislim da moraš predstaviti neki interes, v smislu ne vem, rečeš ne vem ali tebe pa umetnost zanima, ali pa te zanima tisk. No poglej, če greš na internet, lahko imaš boljši dostop do take in take informacije. Jaz mislim da predvsem to. Ali pa te zanima nek, ne vem, nekdo kakšen pisatelj, ki je napisal neko knjigo. Ali pa nekdo, ne vem, ali pa karkoli, glasbenik. Lahko greš pač na internet pa se pozanimaš o teh informacijah in tako naprej. Jaz mislim da ta osebni interes da tukaj mogoče iz tega vidika da bi jih povleklo notri.